

Juã

Juã 'ga ka'arana okwasiat inuga janee Jejui 'ga kwaawukaawamũ rakue.

Juã 'ga Jejui 'ga remimu'efera mũ. Jejui 'ga rupi wata ma'efera 'ga. Jejui 'ga rupi o enune Juã 'ga oporowykyau 'uwa 'ga pyri, weki'yra 'ga pyri 'jau. Pira 'gã ipyyka taityuu pyu. A'eramũ 'gã ime'ega ka'aranũ are. A'ere Juã 'ga, Jejui 'ga omo'wyr ire 'uwa 'ga rejari awau watau Jejui 'ga rupi.

Ywag ipe Jejui 'ga jewyr ire Janeruwarete 'ga 'Agesagea ka'arana kwasiarukari Juã 'ga upe rakue. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga Jejui 'ga ree.

Jarejuwarete 'ga kwaawukaat

¹ Ywy apoe'emauwe Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga akou rakue. Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga futat 'ga kwaawukaara janee. 'Uwarete 'ga retee futat 'ga akou rakue. 'Uwarete 'ga 'jawe futat 'ga rekoi. ² Ywy apoe'emauwe futat 'ga akou 'ga pyri rakue. ³ Janeruwarete 'ga mama'e apoukaa 'ga upe. Nitywi futari 'ga amũ 'ga poaawamũ mama'e are rakue. Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga etee futat mama'e apou rakue. ⁴ 'Ga futat 'ara resaukaa ae upe. Jarejuwarete 'ga 'ga ikwaawukaa nanẽ ae upe nũ. Mama'e reny 'jawe 'ga. Sã'ã ae mama'e renyramũ mama'e resak katu katua. Nan futat 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe. ⁵ Ypytunimũ 'ã ae tata monyka. A'ere 'ã ypytunaiwa

nomowewa'uweri tataa. Nan tee futat aetywera nomateepawa'uweri Janeruwarete 'ga kwaawa.

⁶ Janeruwarete 'ga 'ga amũ mua oje'ega mome'waramũ rakue. Aipo 'ga rera Juã. ⁷ Aipo 'ga upe Janeruwarete 'ga 'i rakue: “Ere ewau je kwaawukaara 'ga mome'wau 'gã nupe”, 'jau 'ga 'ga upe rakue.

A'eramũ Juã 'ga awau 'ga mome'wau 'gã nupe, 'ga rerowiarukaa 'gã nupe rakue. ⁸ NaJuã 'ga rũi Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga. A'ere 'ga ruri 'ga mome'wau te 'gã nupe rakue.

—Janeruwarete 'ga kwaawukaara 'ga mome'wau je ruri pẽ nupe — 'jau 'ga 'gã nupe rakue. ⁹ —'Au futat 'ga ruri. 'Ga ae mu'e oje'eg a'je are futat. Janeruwarete 'ga je'eg are nipo 'ga awau ae mu'jau. A'eramũ nipo 'ga Jarejuwarete 'ga kwaawukaa ae upe — 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

¹⁰ Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga 'ut 'au ywy pe rakue. 'Au futat 'ga oporogytau ywy pewaramũ ae upe. Ymã te 'ga ywy pewaramũ ae apoi rakue. A'etea 'ã 'gã 'ga rerowiare'ema.

¹¹ Opytuna 'gã ywy pe 'ga ruri. A'etea 'ã 'ga pytuna 'gã 'ga rerowiare'ema futat. ¹² A'ere 'gã amũ 'ga rerowiari. A'eramũ 'ga werowiaara 'gã mogyau 'Uwarete 'ga ra'yramũ.

¹³ Naywy pewara 'gã na'yra 'jawe rũi aipo 'gã. Omenar ire te 'ã kũjã wa'yramũ. A'eramũ 'ã ẽẽ mena ra'yra u'aa ẽẽ wi. A'ere nanarũi ae rekoi Jarejuwarete 'ga ra'yramũ. Wemifutar imũ etee futat Janeruwarete 'ga jane mogyau wa'yramũ. Wa'yrarete 'ga rerowiaara 'gã etee te 'ga imogyau wa'yramũ.

14 Jarejuwarete 'ga kwaawukaara 'ga ojemu'jaga aeramũ rakue. Jane pype 'ga akou rakue. Jane ree 'ga oporomutamũ. 'Ga 'ã mama'e a'jea mome'wara te. Jarejuwarete 'ga nanẽ 'ga ikwaawukaa janee nũ. 'Ga futat Janeruwarete 'ga ra'yraretea. Nirũi futari 'ga. A'eramũ Janeruwarete 'ga wa'yrarete 'ga mogou oje'jawewaramũ.

15 Aipoa 'ga Juã 'ga imome'wau ojepyriwara 'gã nupe rakue:

—Je rewiri 'ga ruri, a'e je ako pẽ nupe ikue. Jejeuwe'emauwe futat 'ga rekoi rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ kũima'eeteeteramũ akou. Je apyraapa akou kũima'eeteeteramũ — 'jau Juã 'ga 'gã nupe rakue.

16 Iporomutat 'ga nanimenime jane ree. A'eramũ 'ga opota'waramũ jane ree. Mama'e esagea 'ga iapou'jau'japa janee. 17 Ymã te Janeruwarete 'ga oje'ega monou Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga janeypy 'gã mu'jau 'ga je'eg are. “Ga je'ega renup katu katuaramũ pẽnesageay Jarejuwarete 'ga upe”, 'jau Moisesi 'ga 'gã nupe rakue. A'ere Jejui 'ga 'i janee: “Pẽtywerete agawewi 'ã pẽẽ. A'etea 'ã Janeruwarete 'ga iporomutat pẽ nee”, 'jau Jejui 'ga janee. Jejui 'ga amanũmũ janetywera mepyau. A'e pyu 'ga 'Uwarete 'ga mota'wau jane upe. 'Uwarete 'ga je'eg are nanẽ 'ga jane mu'jau nũ. 18 Nitywi 'ga amũ Janeruwarete 'ga resakara mũ. 'Ga ra'yrarete 'ga etee te 'ga wesak. A'eramũ 'ga etee futat 'Uwarete 'ga kwaawukaa janee.

*Juã Batista 'ga**(Mateu 3.1-12; Luka 3.15-16)*

¹⁹ Judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã amũ akou Jerusareg ipe. A'e 'gã 'jau mainana 'gã amũ nupe, Levita 'gã amũ netee:

—Pe'je pejewau pejeporonupa Juã Batista 'ga upe. “Maranuaramũ te ereko?” pe'je ki pejewau 'ga upe— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau 'yrete pe, Jotãuy pe. Ty owa-jara katy 'gã awau. Amunawa mũ pyri 'gã awau, Petani 'jawa pyri. Owaẽmawe 'gã 'jau Juã 'ga upe:

—Maranuaramũ te ereko, aru'e ore enee kũi?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Jarejuwarete 'ga remimura 'ga rapesakara nipo peko. Naa'eramũ rũi je rekoï— 'jau etee Juã 'ga aipo 'gã nupe.

²¹ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe nũ:

—Maranuaramũ ajee ereko ki 'ei? Eliasiramũ nipo ereko? Saa'e ene rekoa 'ager imũ Jarejuwarete 'ga mome'ua 'gã nupe rakue. A'eramũ nipo ene?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Na'ga rũi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe aipo 'ga 'eramũ.

—Jarejuwarete 'ga je'ega mome'waramũ te ra'u ene nũ? Oreremiapesaga 'ga futat te ra'u ene nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Naani. Naaipo arũi je— 'jau etee Juã 'ga 'gã nupe nũ.

²² A'eramũ 'gã 'jau Juã 'ga upe nũ:

—Ejemome'u oree. Maran ajee ore aramuara 'gã nupe ene mome'ui ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u je pẽ nupe. Pënea'at nipo Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga je'eger are? Isai 'ga je'eger are? Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari Isai 'ga upe rakue: “Amunawe'em ipe 'ga amũ rekoï wafukaita. ‘Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'oka imonou 'ga renune’, 'jau 'ga amũ wafukaita akou”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

“Pekwap Jarejararete 'ga rape katu'ok imonou 'ga renune” 'ea “pejetywer awi pepoit” 'ea. A'eramũ Juã 'ga aipo 'ga 'eawer imũ etee futat 'ua wafukaita ojepyriwara 'gã nupe.

—Pejetywer awi pepoit. Pe'je pejekatu'oka Jarejararete 'ga ruawamũ, 'jau je 'ã pẽ nupe tekou — 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

²⁴ Aipo 'erauwe fariseu 'gã nemimurera 'gã 'jau nũ:

²⁵ —Ma'eramũ ajee 'gã erepymĩ ekoete ekou 'ũ? “NaJarejuwarete 'ga remimurera rũi je. NaEIASI 'ga rũi je. Napënemiesaga rũi je”, ere te 'ã oree— 'jau 'gã Juã 'ga upe.

²⁶ Ojeupe aipo 'erauwe Juã 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je futat 'ã apymĩ 'gã 'y pe. A'ere 'ga amũ rekoï pẽ pype. Nepekwaawi we te 'ga. ²⁷ Je rewiri te nipo 'ga ruri. 'Ga te kũima'eeteetea. Je nakũima'eeteete rũi. Je akotee'i ma'ea te— 'jau Juã 'ga 'gã nupe.

²⁸ Jotãuy pe Juã 'ga otywer awi opoit ma'e 'gã pymĩnamũ 'gã 'ua oporonupa ee 'ga upe.

Jejui 'ga janetywera mepyat

²⁹ Ai'iwe Juã 'ga Jejui 'ga resaka. Wepejã 'ga ruramũ 'ga 'ga resaka. A'eramũ Juã 'ga 'jau tekotee 'gã nupe:

—Pe'je pejemã'jãu 'ga ree. Kwe 'ga ako je amome'u pẽ nupe ai'i. Kweramũ Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ruri. Sã'ã mainana 'gã karupa'mĩ jukaa iapya Jarejuwarete 'ga upe. A'e resag ire 'ã Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi. Nan tee futat nipo kwe 'ga. Anure 'ga manũ janetywera moiajwamũ. 'Ga manũ are nipo Janeruwarete 'ga janetywera moia jane wi — 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ³⁰ —Kaaruwamũ ako je 'ga mome'ui pẽ nupe ai'i. “Je rewiri 'ga ruri”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i. “Ga kũima'eeteetea. Naje 'jawe rũi 'ga”, 'jau je ako pẽ nupe te'ama kaaruwamũ ai'i. “Je rewiri 'ut ma'e 'ga jejeuwe'emaue 'ga reko rakue”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

³¹⁻³⁴ —Ymã te Janeruwarete 'ga 'i jee ikue: “Ere ewau 'gã pymĩãu 'y pe, otywer awi 'gã poira resaukaawamũ tekotee 'gã nupe. Anure 'ga amũ ruri ojepymĩãukaa enee. 'Ga ree tereesak je 'Agesage jywa pykau 'jawe 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —“Aipo 'ga anure nipo je 'Agesage omono pẽ nupe pẽnerewamũ”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —“Je 'Agesagea tepẽ momyau 'jau”, 'jau Janeruwarete 'ga jee ikue— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —A'ea je aesak 'ga ree ai'i. 'Ga pymĩ re 'ua ojypa pykau 'jawe ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —A'eramũ “'ga futat Jarejuwarete 'ga ra'yra”, a'e je ako pẽ nupe ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te je 'i te'ỹina tejeupe ikue: “Awỹja sipo poromũ Aeruwarete 'ga amut oree oretywera moiajwamũ?” 'jau je te'ỹina tejeupe ikue. Je nanẽ 'ga kwaape'ema futat ikue nũ. A'etea ako je ojot pẽ pymĩãu 'y pe tekou ai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ae pymĩãu je ruri Jarejuwarete 'ga ra'yra 'ga kwaawukaawamũ Israeu 'ga juapyreramũ pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga remiayuw ypy 'gã

³⁵ Ai'iwe Juã 'ga oporogytau u'ama wemiayuwa 'gã nupe nũ. Mukũja 'gã nupe oporogytau u'ama. ³⁶ Poje Jejui 'ga okwapa 'gã pyu. 'Ga resakawe Juã 'ga 'jau wemiayuwa 'gã nupe:

—Kweramũ Janeruwarete 'ga remimurera 'ga kwawi. Karupa'mĩ 'jawe futat nipo 'ga manũi janetywera moiawamũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁷ Ojeupe 'ga mome'urauwe Juã 'ga remiayuwa 'gã awau Jejui 'ga rewiri. A'eramũ futat 'gã Jejui 'ga ree ojemojo'okaipa Juã 'ga wi. ³⁸ Wewiri 'gã orauwe Jejui 'ga ojerowaka 'gã nee:

—Ma'ja are te peko?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Naani. Ma'ape te ene'wyrã, aru'e tee ore enee— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁹—Pe'je pejejua je rupi. Tepeesak 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã awau Jejui 'ga rupi. Awau 'gã owaẽma 'ga rekwawa upe 'ga pyri. Kwara jere-wamũ 'gã awau owaẽma. Owaẽm ire 'gã 'upa oporogytau kwara rese poromukuran.

⁴⁰⁻⁴¹ Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'ga amũ rera Andrea. Juã 'ga Jejui 'ga mome'ua renuparera poromũ. A'eramũ Andre 'ga awau 'ga rewiri. A'ere Andre 'ga awau weki'yra 'ga rog ipe, Simão 'ga rog ipe:

—Janeruwarete 'ga remimurera 'ga ore aruesak ai'i— 'jau 'ga weki'yra 'ga upe awau.

Kristu 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga upe.

⁴² A'eramũ Andre 'ga weki'yra 'ga rerawau Jejui 'ga upe. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Simão nipo enerera. Eneruwa 'ga rera Juãa. 'Awamũ je ene re'rogi. *Sefa* je anug ene ree— 'jau 'ga 'ga upe.

'Gã je'eg imũ *Sefa* 'ga inuga 'ga ree. Pedro 'ea futat poromũ. Pedroa 'ea itaa.

Natanaeu 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

⁴³ Ai'iwe Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Garireja ywy pe je oi— 'jau 'ga 'gã nupe.

Wata enunewe Jejui 'ga awau Filipe 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga Filipe 'ga mo'wya:

—Ere ejua je rupi— 'jau 'ga 'ga upe.

—Nai'i— 'jau 'ga 'ga upe.

⁴⁴ Filipe 'ga Pesaita pewara. Simão Pedro 'ga, Andre 'ga. Mĩmera 'gã aipo pewara.

⁴⁵ Omo'wyrauwe Filipe 'ga awau Natanaeu 'ga rekaa. 'Ga resakawe 'ga 'jau:

—Ymã te 'ã Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga amũ ree rakue. Aipo 'ga ore aruesak. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga nanẽ ka'arana kwasiaa 'ga ree rakue nũ— 'jau 'ga 'ga upe awau. —'Ga futat ore aruesak ai'i. Jose 'ga ra'yra 'ga. Jejui 'ga. Nasare awi 'ga ruri— 'jau 'ga Natanaeu 'ga upe.

⁴⁶ Aipo 'ga 'eramũ Natanaeu 'ga 'jau:

—A'jea sipo? Nasare awi sipo mama'e esage ruri?— 'jau Natanaeu 'ga Filipe 'ga upe, aipo 'eramũ.

—Ere ejua 'ga resaka— 'jau Filipe 'ga 'ga upe.

A'erauwe 'ga awau 'ga resaka 'ga rupi.
 47 Werowygauwe Jejui 'ga Natanaeu 'ga resaka.

—Koromũ esage ma'e 'ga. Israeu 'ga juapyr-
 erarete 'ga— 'jau 'ga 'ga resakawe. —Ni'mei 'ga.
 Mama'e a'jea te tee noko 'ga omome'u. Nipor-
 erekoemãi 'ga— 'jau Jejui 'ga 'ga upe u'ama.

48 —Kuu. 'Awamue te 'ã je resag ape kũi. Maran
 ene a'eramũ je kwaapa ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga
 upe aipo 'eramũ.

—Figueira 'ywa 'wyr ipe ene renamũ je ene
 resagi ai'i. Ene upe Filipe 'ga porogyta enunewe
 je ene resagi ai'i— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

49 —Kuu. Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat nipo
 ajee ene ki sa— 'jau Natanaeu 'ga Jejui 'ga upe. —
 Ene 'ã 'wyriararetea oree, Israeu 'ga juapyreramũ
 oree— 'jau 'ga 'ga upe.

50 —Figueira 'ywa 'wyr ipe je ene resagi 'erauwe
 te je rerowiar ape ra'e?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. —
 Anure nipo mama'e esagea pẽnemiapoe'ema futat je
 iapoi. Aipoa tereesak 'jau— 'jau Jejui 'ga Natanaeu
 'ga upe u'ama.

51 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe najuejue etee:

—Mama'e a'jea te tee je amome'u pẽ nupe. Je
 'ã pẽneki'yraretea. Anure nipo pẽ ywaga woga
 resaka. Ywagipewara 'gã jywa je ree tura nipo
 pẽ esaka. 'Gã jeupira nanẽ nipo pẽ esaka nũ.
 A'eramũ nipo pẽ 'jau: “A'jea futat. Janeruwarete
 'ga remimurera 'ga ra'e”, 'jau nipo pẽ jee aipo
 resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

2

'Ya Jejui 'ga imu'jaga y'wayramũ

1-2 Muküi oser ire Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe, Kana 'jaw ipe. Peu 'gã amũ akoukatu. A'eramũ 'gã maraka apou 'gã ajuerekokatuawamũ. A'eramũ akokatu ma'e 'ga Jejui 'ga y ãẽ mo'wya wekokatu resaka. Jejui 'ga nanẽ imo'wya nũ. 'Ga remimu'eramũ nanẽ ore mo'wy'wya 'jau. ³ A'ere maraka teepawe'emauwe y'way teepawamũ 'gã nui, 'gã nekokatuawa rewara teepawamũ 'gã nui. A'eramũ Jejui 'ga y ãẽ 'jau 'ga upe:

—Si'ri. Y'waya teepap— 'jau ãẽ 'ga upe.

⁴ Aipo 'eramũ ãẽ ra'yra 'ga 'jau ãẽ upe:

—Tene ra'ne. Nowaẽmi we futat Janeruwarete 'ga pãjẽ resaukaawa upe jee— 'jau 'ga oy ãẽ upe.

⁵ Aipo 'ga 'eramũ 'ga y ãẽ 'jau maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gã nupe:

—Jera'yra kĩa 'eawer imũ etee ki peapo mama'ea— 'jau ãẽ 'gã nupe.

⁶ Aipoa 'gã jatykaaw ipe 'y ryrũa 'upa. Tuwiiu ma'ea. Aipoa 'y ryrũa 100 litro pyyka. Itakanafũa poromũ. 'Gã jepoeitawa yrũa futat. Judeu 'gã au'jeteramũ ojepoeita ojekatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe. ⁷ A'ere Jejui 'ga oje'ega maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gã nupe:

—Pe'je pejewau 'y rerua 'y ryrũ pype imatyneema— 'jau 'ga 'gã nupe.

Aipo 'ga 'erauwe maraka'ywa 'ga remiayuwa 'gã 'y rerawau 'y ryrũ matyneema. ⁸ 'Y ryrũa 'gã imatyneem ire Jejui 'ga oje'ega imatyneemarera 'gã nupe:

—Pe'je ara jaraa erawau maraka'ywa 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'erauwe 'gã ara jaraa erawau 'ga upe. ⁹ Ojeupe erurauwe maraka'ywa 'ga itykua esaka. A'ere 'ga itykure'emaue ijemu'jagi y'wayramũ, uwayramũ. Maraka'ywa 'ga nokwaawi 'y jemu'jaga y'wayramũ. A'ere 'ga remiayuwa 'gã ikwaawi futari. 'Ga itykura resakawe 'ga akokatu ma'e 'ga renũina.

¹⁰ —Esageay ma'ea ra'ne te 'ã y'waya neretykurukari jarejee rai'i. 'Gã itykupaw ire amunipo 'ã y'waynana rykurukaa 'gã nupe rai'i. A'ere 'ã ene y'waynana ra'ne eretykurukat 'gã nupe. Y'wayrete mÿina mapawamũ itykurukaripyramũ 'gã nupe rai'i— 'jau 'ga akokatu ma'e 'ga upe.

¹¹ Aipo resaka taetu ore, 'ga remimu'eramũ, 'ga rerowiaa.

—Jarejuwarete 'ga pãjẽa futat 'ga wereko ra'e— 'jau ore arajaupe.

Kana 'jawa amunaw ipe ra'ne Jejui 'ga aeremi-apoe'ema apo ypy ypy oree ikue. 'Uwarete 'ga pãjẽ resaukaa oree ikue. Aipoa amunawa 'upa Garireja ywy pe.

¹² Aipo apo re Jejui 'ga awau ajepeja amunaw ipe nũ, Kafanaũ pe nũ. 'Ga y eẽ, 'ga rewirera 'gã, 'ga remimu'eramũ 'jau ore arawau 'ga rupi ikue. Peu oropytawaipa nũ.

Wyra me'egara 'gã mũ'ẽawet

(Mateu 21.12-13; Maku 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Egitu ywy awi oropypy ypy 'gã nenũ'ẽawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaem ja'wyja'wyräuwe ore arawau Jerusareg ipe. Peu ore arawau orosou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. ¹⁴ 'Ga mogytaaw ipe osouwe Jejui 'ga wyra

me'egara 'gã nesaka. Kwaiwete wyra me'egara 'gã 'upa peu. Kwatau, karupa'mĩ, pykau. Mĩmera 'gã ime'ega 'upa. Amumera 'gã ajemogyau 'yješana pyri ka'aranũũ mojoyy'rau judeu ka'aranũũ are. ¹⁵ 'Gã nesakawe Jejui 'ga tupaama pyyka wyra mopikawamũ. A'eramũ 'ga ipyu imonou imũ'jãu jui. Kwatau, karupa'mĩ. Mĩmera 'ga imonou imũ'jãu jui. Ka'aranũũ mojoyy'ruara 'gã 'yješana 'ga imonou imuewiwya imojerepa 'gã nui. Ka'aranũũ monou imomopomopoa futat 'gã nui. ¹⁶ Pykau me'egara 'gã nupe 'ga oje'ega:

—Pe'je pykau rerawau enũ'jãu. Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa mÿi re pykau me'egawamũ — 'jau 'ga oje'ega moywyrafena 'gã nupe. —Au'je Jeruwarete 'ga mogytaawa mÿi re wyra me'egawamũ. 'Ga muorypawa te 'ã 'aga 'oga— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁷ Aipo renupawe orojea'aramũ ikwasiaripyrrer are. A'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ymã te Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'gã nupe aipo are rakue — 'jau ore arajaupe. —“Ku'jyp. Mama'e tywera 'gã wapo enemogytaawa 'og ipe. A'eramũ je temara'neramũ 'gã nee. A'eramũ je tejejukau enerog are”, 'jau 'ga amũ ikwasiaa inuga ymã rakue— 'jau ore arajaupe.

¹⁸ A'e pype judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã 'ua oje'ega Jejui 'ga upe:

—Ma'eramũ ene 'gã mũ'jãu 'ũ? Awÿja 'gã mũ'jãukaa enee ki 'ei? — 'jau 'gã 'ga upe. — Jarejuwarete 'ga emur ire aeremiapoe'ema eapo amũ oree 'ga pãjẽ mũ kũi. A'e resag ire taru'e enee

'jau: “A'jea futat 'ga 'gã mũ'ëi Ku'jywa 'ga je'eg imũ ra'e”, taru'e enee 'jau kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

¹⁹—'Aga 'oga retyg ire je imuapyra 'ara rupi etee imowyri kũi— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰—Kuu. Ereapo ekoete awi nũ'ũ. Namuapyra 'ara rupi etee rũi 'gã 'aga 'oga apoi rakue kũi. Kwarëtai seis te 'gã kwara magwawi 'aga 'oga apoupap rakue kũi— 'jau 'gã 'ga upe aipo 'ga 'eramũ.

²¹A'ere 'ga naoga tee rũi imome'ui 'gã nupe. 'Aga 'oga 'eramũ 'ga wete are te 'ga oje'ega rerekoi.

²²A'eramũ ore anure Jejui 'ga remimu'eramũ 'ga 'eawer are orojea'aramũ, 'ga feraw ire ikue. “A'jea futat Jejui 'ga imome'ui ikue”, 'jau ore arajaupe. A'eramũ ore Jarejuwarete 'ga je'ega rerowiaa. Jejui 'ga 'eawera nanë ore erowiaa nũ.

Jejui 'ga jane kwaapa katu katu

²³Jerusareg ipe Jejui 'ga kwaiwete aeremi-apoe'ema apou 'Uwarete 'ga pãjë mũ ikue. Aipo re-sag ire kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gã 'ga rerowiat 'mei etee. ²⁴A'eramũ Jejui 'ga ojemogypyke'ema 'gã nee. Okwaap 'ga 'gã. Wereko tywearama 'gã 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga ojerowiare'ema 'gã nee. ²⁵A'eramũ Jejui 'ga oporonupe'ema ee: “Ma'ja e'i sipo 'gã ajaupe?” 'jawe'em Jejui 'ga 'gã nupe. Jejui 'ga ae kwaapa. Aerea'awa miamũ 'ga okwaap katu katu.

3

Nikutemu 'ga upe Jejui 'ga 'eawet

¹Poje Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejui 'ga upe. Nikutemu 'ga opytuna 'gã nupe oje'ëma'ea.

Fariseua nanē 'ga nū. ² Ypytunimū Nikutemu 'ga 'ua oporogytau Jejui 'ga upe:

—Janeruwarete 'ga 'ga amut jane mu'jawamū, aru'e ore arajaupe ene ree jepi. Janeruwarete 'ga remiayuwamū etee ae aeremiapoe'ema apoi. 'Ga remiayuwe'emamū ae nuapoa'uweri. A'eramū ore 'jau enee: Janeruwarete 'ga pājē mū futat 'ga mama'e apoi. A'eramū ore 'jau arajaupe: Janeruwarete 'ga remimurera 'ga futat ra'e, 'jau ore arajaupe— 'jau Nikutemu 'ga Jejui 'ga upe.

³ Aipo 'erauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e a'jea je amome'u amū enee. 'Ga amū nipo u'aru'jape'ema. A'eramū 'ga nosea'uweri Jarejuwarete 'ga rupaw ipe awau— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁴ A'eramū Nikutemu 'ga 'jau:

—Maran ae kūima'eramū u'aru'japa nū ki 'ei? Maran ae waranuw ire osou awau oy reweg ipe nū ki 'ei?— 'jau Nikutemu 'ga Jejui 'ga upe aipo 'eramū.

⁵⁻⁶ —Pejey awi peje'aa pēē ēē mena ra'yra futat. A'ere Janeruwarete 'ga werowiar ire te pē mogyi wa'yramū. A'eramū 'ga U'agesage mua pē nupe pēnerekwaramū. A'eramū pēē pejemogyau u'aru'jap ma'e 'jawe. 'Ga 'Agesage rerekware'ema 'gā nu'aru'jawi— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁷ —Eneporesag awi je ree aipo ejeupe 'eramū. A'jea futat je 'i enee. E'aru'jaw iki, a'e je enee. Aipoa a'jea futat. ⁸ Sā'ā ywytua. Neresaga'uweri 'ā ywytua. Ifua etee 'ā ereenup. Nerekwaawa'uweri tuawa. Nerekwaawi nanē iwawa nū. Nan tee futat Janeruwarete 'ga 'Agesagea. Neresaga'uweri 'ga 'Agesagea. Wemifutar imū

ete te Janeruwarete 'ga U'agesage monoi 'gã amũ nupe, 'gã mu'aru'japa nũ. A'ere nenereapyoi ee— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe.

⁹ —Maran poa ojeapou ki 'ei? Nakwaawi je ene'ea ki 'ei— 'jau Nikutemu 'ga 'ga upe.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Ene 'ã moromu'jara agawewi Israeu 'ga juapyrera 'gã nupe. A'etea 'ã ene jeje'ega kwaape'ema? ¹¹ Mama'e a'jea te je amome'u pẽ nupe. Orojemikwaawa 'ã ore oromome'u pẽ nupe, orojemiesaga retee. A'etea 'ã neperowiari oreje'ega— 'jau 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹² —Ywy pewara agawewi je 'ã amome'u mama'ea pẽ nupe. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Maran sipo ajee je rerowiat pejepe ywag ipewara mama'ea je imome'uramũ?— 'jau 'ga 'ga upe.

¹³ —Nitywi ae ywag ipe oo ma'eferamũ. Je tee te 'ã ojot ywag awi ikue. A'eramũ je tejemiesagera mome'wau pẽ nupe. Je 'ã pẽneki'yra futat.

¹⁴ —Enerea'at nipo ene jareypy are? Moja a'agawa apoawer are? Ymã te janeyppy 'gã atai awau jũ me rakue. A'ere 'gã kwaiwete nuenuwi Jarejuwarete 'ga je'ega. A'eramũ 'ga oje'ega renupare'ema 'gã u'waukaa moja upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'jau Moisesi 'ga upe: “Ita eapo moja a'agawamũ. A'ere imonou imu'ama iku-tuka 'yw are”, 'jau 'ga Moisesi 'ga upe rakue. A'eramũ Moisesi 'ga ita apou moja a'agawamũ rakue. Aipo apo re 'ga imonou imu'ama 'yw are rakue. A'eramũ moja remiu'ufera 'gã amã'jãu aipo itamoi a'agaw are. A'eramũ futat moja remiu'ufera 'gã oferapap. Namanũi futari 'gã. Nan tee futat nipo imara'ne ma'e 'gã je monoi

'ypeywar are je mu'ama — 'jau Jejui 'ga 'ga upe.
¹⁵ —A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã juejue awau
 ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũu'jape'ema
 futat— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau
 ojee.

¹⁶ —Janeruwarete 'ga iporomutat nanimenime
 pẽ nee. A'eramũ 'ga a'eramũ wa'yramũ je mua 'au
 ywy pe ikue. Majepei tee agawewi je 'ga ra'yramũ.
 A'etea 'ga je mut 'awa ywy pe je jukaukaa pẽ nupe.
 A'eramũ je rerowiaara 'gã amanũmũ numiamũ.
 A'ere 'gã oi oferapa Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'ga
 pyri amanũu'jape'ema futat. Peu futat 'gã jemogyi
 nakwaparimũ ete rũi— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga
 upe. ¹⁷ —Napẽ nereko tyweawamũ rũi 'ga je muri
 'au ywy pe. Pẽ katu'okawamũ te 'ga je muri— 'jau
 'ga Nikutemu 'ga upe.

¹⁸ —Jeruwarete 'ga je rerowiaaramũ pẽ nerekou
 tywera'em. A'ere 'ga je rerowiare'ema 'gã nupe
 'ga 'i: “Pejerekoukat tywet futat nipo”, 'jau. Naje
 rerowiari 'gã. A'eramũ 'ga aipo 'jau 'gã nupe.
¹⁹ Janeruwarete 'ga ra'yramũ je tejua 'au ywy
 pe pẽ mu'jau Tejuwarete 'ga ree. A'ere pẽẽ
 mũ nepẽporokwaawiweri 'ga ree. 'Ga remifutar
 are nanẽ pẽẽ pejeporokwaawiwere'emamũ nũ.
 Mama'e tywera etee pẽẽ iapou. A'eramũ pẽẽ
 mama'e esage are pejeporokwaawiwere'emamũ.
 A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga aipo 'gã nerekou
 tyweaete 'gã manũ re— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

²⁰ —Mama'e tywera apoara 'gã nioweri Jare-
 juwarete 'ga ra'yramũ je pyri. Naapoi futari je
 mama'e tywera. A'eramũ mama'e tywera apoara
 'gã ojenosõu je pyri oo awi. “Omo'gõguu je 'ga
 tewau 'ga pyri ne”, 'jau itywet ma'e 'gã ojenosõu

je wi. ²¹ A'ere mama'e esage apoara 'gã nuri Jarejuwarete 'ga ra'yramũ je pyri katu katu futat. A'eramũ nipo 'gã nesakara 'gã 'jau: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'ega 'gã werowiat”, 'jau nipo 'gã 'gã nemiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga Nikutemu 'ga upe, 'ga mu'jau ojee.

Jejui 'ga Juã Batista 'ga imome'wau'japa

²² A'e awi Jejui 'ga wemimu'eramũ ore rerawau Judeja ywy pe nũ. Peu ore oropytawaipa. Peu futat 'ga 'gã amũ pymĩãu 'y pe, otywer awi 'gã poira resaukaawamũ. ²³ Juã 'ga nanẽ 'gã amũ pymĩãu akou ajepeja amunaw ipe, Enom 'jaw ipe. Enom 'jawa 'upa Salim 'jawa pyri. Peu typyu'iramũ 'ya. A'eramũ 'ga 'gã pymĩãu akou peu. ²⁴ Moromunepawa pype amunewe'emauwe Juã 'ga 'gã pymĩãu akou aipo pe.

²⁵ A'eramũ Juã 'ga remimu'e 'gã amũ oje'ega moywyrafena judeu 'ga amũ upe. Ae pymĩ are 'gã ajamueu.

²⁶ A'eramũ Juã 'ga remimu'e 'gã amũ awau oporogytaw 'ga upe:

—Enerea'at te ene ejemimome'uawera 'ga ree? Jotãu tyowajara katy 'ga rekoi ene retee rakue. 'Awamũ nanẽ 'ga akou 'gã pymĩãu 'y pe nũ. A'eramũ 'gã awaupap 'ga rewiri ojepymĩãukaa 'ga upe. Ene rewiri ako ma'efera 'gã we futat awau ojepymĩãukaru'japa 'ga upe nũ — 'jau 'gã awau imome'wawayau Juã 'ga upe.

²⁷ A'eramũ Juã 'ga 'jau wemimu'e 'gã nupe:

—Je nanẽ jerekõẽãi 'ga ree nũ. Sã'ã Janeruwarete 'ga je monoa je moporowykyukara ojeupe ikue. Nan tee futat 'ga Jejui 'ga

monoi imoporowykyaukaa ojeupe. Ojeupe Janeruwarete 'ga ore moporowykyukare'em ire amunipo 'ã ore noroporowykyi 'ga upe — 'jau 'ga imome'wau 'gã nupe. ²⁸—A'e je ako pẽ nupe ai'i: “NaJarejuwarete 'ga remimurera rũi je. 'Ga renunewara te je”, 'jau je ako pẽ nupe ai'i— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ²⁹—Sã'ã aeku'ia ajeee kũjãmuku rerekokaturamũ. Nan tee futat jeku'iramũ tekou 'ga ree. “Kwaiwete 'gã oi 'ga rewiri” 'e renupa jeku'iramũ— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. ³⁰—Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã ojeme'yi kwaiwete futat. Je rewiri oo ma'e 'gã te ajee nojeme'yi futari. Jema'e 'gã inãinãĩĩ etee futat— 'jau Juã 'ga 'gã nupe. —Nanuara futat esage je upe— 'jau etee Juã 'ga.

Ywag awi 'ut ma'efet

³¹ Ywy pewara 'gã akotee ma'ea futat. Wemi-
apo'i are tee 'gã porogytai. A'ere ywag awi 'ut ma'e
'ga nanarũi. 'Ga a'jea futat 'ga kũima'eeteetea. 'Ga
ree te a'jea futat ae jemogypygyaretei. ³² Ywag ipe
wemiesagera ywag awi 'ut ma'e 'ga imome'wau.
Wemienuwera nanẽ 'ga imome'wau nũ. A'ere
'gã inãinãĩĩ etee 'ga rerowiari. Nuerowiari 'gã
kwaiwetewete 'ga. ³³ 'Ga je'ega rerowiaara 'gã 'jau
ajaupe:

—A'jea futat 'ga Janeruwarete 'ga je'ega
kwaawukaara 'ga ra'e — 'jau 'gã ajemogyau
ajaupe.

³⁴ Janeruwarete 'ga U'agesage muapap
wemimurera 'ga upe. A'eramũ 'ga amuarera 'ga
je'ega mome'wau katu 'gã nupe. ³⁵ Janeruwarete
'ga oporomutaramũ wa'yra 'ga ree. A'eramũ 'ga
opãjẽ mua wa'yra 'ga upe. A'eramũ 'ga 'jau:

—Tepãjã je omono teja'yra 'ga upe. A'eramũ 'ga mama'e esage apou jee— 'jau 'ga.

³⁶ Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga rerowiaara 'gã ajemogyau ipyauramũ. Amanũ re 'gã awau Jarejuwarete 'ga pyri. Peu futat 'gã ajemogyau namutat. A'ere 'ga je'ega renupare'ema 'gã nanarũi. Nooi futari 'gã Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re. Nuenuwi 'gã 'ga ra'yra 'ga je'ega. A'eramũ nipo 'ga 'gã nerekou tyweaete wojere'emamũ futat.

4

Samari pewara kũjã ãã

¹ Anure 'gã amũ awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gã nupe:

—Ekoay Jejui 'ga kwaiwete 'gã pymĩãu 'y pe. Wemiayuwamũ 'ga 'gã pymĩ kwaiwete— 'jau 'gã awau imome'wau fariseu 'gã nupe. —Juã 'ga 'ã kwaiwete agawewi 'gã opymĩ. A'ere Jejui 'ga te Juã 'ga remipymĩmera 'gã apyraawi— 'jau 'gã awau imome'wau fariseu 'gã nupe.

² (Na'ga rũi agawewi 'gã pymĩãu 'y pe. 'Ga remimu'eramũ agawewi ore 'gã pymĩ. A'etea 'gã “Jejui 'ga 'gã opymĩ 'y pe”, e'i imome'wau fariseu 'gã nupe). ³ Fariseu 'gã nupe omome'u kwaaw ire, Jejui 'ga awau Judeja ywy awi.

—Garireja ywy pe soo jarejewya 'jau nũ— 'jau 'ga oree. ⁴—A'ere jeoweramũ Samari ywy pyterimũ. Kwe rupi futat jarewau jarewaẽma Garireja ywy pe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁵ A'eramũ ore arawau Samari ywy rupi. Arawau orowaẽma amunawa mũ upe. Sika 'jawa upe orowaẽma. Peu ore oropytawaipa. Ymã te janepy

'ga, Jako 'ga ywy pe monoi wa'yra 'ga upe, Jose 'ga upe rakue. Sika 'jawa 'upa aipo ywya pyri. ⁶Peu Jako 'ga remiywykaiwera ywy kwawukuuu 'ũina, 'ymuawa. Aje kwara kwawamũ arawau orowaẽma 'ymuawa upe. A'eramũ Jejui 'ga afuakapawamũ. A'eramũ 'ga wapyka 'ũina 'ymuawa reme'y'warimũ. ⁷⁻⁸'Ga pytu'uramũ ore arawau amunaw ipe orojemi'urama mua.

Orojemi'urama mua ore orauwe Samari pewara ãẽ mũ 'ua 'y piaramũ. A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—Emut ara 'ya jee— 'jau 'ga ãẽ upe.

⁹A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene eje'ega jee rã, judeuramũ rã?— 'jau ãẽ 'ga upe. —Je Samari pewara— 'jau ãẽ 'ga upe.

Judeu 'gã niporomutari Samari pewara 'gã nee ra'e jepi. A'eramũ ãẽ judeu ojeupe ije'egamũ aipo 'jau 'ga upe.

¹⁰A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe nũ:

—“Ya emut ara jee”, a'e ako je enee ko. A'ere 'ã naje kwaawi te ape. Jarejuwarete 'ga remimurama nanẽ nerekwaawi nũ— 'jau 'ga ãẽ upe. —Je kwaaw ire amunipo 'ã “Ya emut ara jee”, ere jee ra'e. 'Ya tejeupe ene enũi re amunipo je 'ã 'y monoi enee ra'e— 'jau 'ga ãẽ upe 'ũina. —Je remimonoa amunipo 'ã ene mogou nakwaparimũ warãu rũi— 'jau 'ga ãẽ upe.

¹¹Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Nenetywi 'y muawa pyu. Ikwawukuu 'ymuawa. A'eramũ ene imuawa pyu etywe'emamũ, maran sipo ene 'y mua jee?— 'jau ãẽ 'ga upe.

Naeapyoi ãẽ ojeupe 'ga 'e are.

¹² —Janeramÿiwera kãã Jako te 'ã kũima'eeteetea ako rakue. Ymã kãã futat ywy kwawukuu ywykajukari 'ymuawamũ rakue. 'Aga 'ymuawa pypewara 'ya futat kãã itykua rakue. Kãã ra'yra wã, kãã reymap. Mĩmera oy'wau 'au rakue. 'Awamũ kãã remiapofera orema'ea futat 'ũina— 'jau ãẽ 'ga upe. —“Je te jarejamÿja aapyraap”, ere te jee poromũ?— 'jau ãẽ Jejui 'ga upe.

¹³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—'Aga 'y rykuara 'gã oo o'yuweju'jawa futat nũ — 'jau 'ga ãẽ upe. ¹⁴ —A'ere 'gã jema'e tykur ire ni'yuweju'jawi akou. Jema'ea 'ywu'ywura 'jawe tee 'ũi itykuara 'gã ywyteripe, 'gã mogyau nakwaparimũ rũi futat— 'jau 'ga ãẽ upe. —Sã'ã 'ywu'ywura rypawe'ema. Nan futat jema'ea. Jema'ea ae mogyau namutat. Jema'ea rykur ire nene'yuweju'jawi futari— 'jau 'ga ãẽ upe. —Jeporoywera ene mogo nakwaparimũ rũi futat— 'jau Jejui 'ga ãẽ upe.

¹⁵ A'eramũ kũjã ãẽ 'jau 'ga upe:

—Ere ajee ema'e ara mua jee rã. A'eramũ je te'yuweju'jawe'emamũ, tejoru'jape'ema 'au 'y piaramũ— 'jau ãẽ 'ga upe.

¹⁶ —Ere ajee ewau emena 'ga rerua 'au jee ra'ne — 'jau Jejui 'ga ãẽ upe.

¹⁷ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ãẽ 'jau:

—Najemeni je tekou— 'jau ãẽ 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—A'jea futat ere nũ ã. Nenemeni futari ene nũ ã. ¹⁸ Nenemenu'jau'jawi tãmẽjẽ futat ene nũ ã. Nomoygi tãmẽjẽ futat sĩku pyu nũ ã— 'jau Jejui 'ga

ẽẽ upe, aipo 'eramũ. —A'jea futat 'awamũ neneneni futari. Ene pyri ako ma'e 'ga naenemena rũi futat— 'jau 'ga ẽẽ upe.

¹⁹ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ ẽẽ 'jau 'ga upe:

—Koo. Maran ene je kwaapa a'i rã? Ene futat nipo Jarejuwarete kĩa je'ega mome'wara. ²⁰ Ymã te oreypya Jarejuwarete kĩa muorywi 'au futat rakue. A'ere pẽẽ judeuramũ “Jerusareg ipe tee futat Jarejuwarete 'ga simuoryp”, pe'je ra'e jepi— 'jau ẽẽ 'ga upe.

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ẽẽ upe nũ:

—Anure nipo 'gã 'jawe'em 'aga ywytyra upe: “Agamũ futat 'ga muorypawa ywytyra”, 'jawe'em futat 'gã. Jerusarega upe nanẽ nipo 'gã aipo 'jawe'em futat nũ— 'jau 'ga ẽẽ upe. ²² —“Ore Samari pewaramũ Jarejuwarete 'ga aramuoryp”, 'jau pẽẽ na'e jepi numiamũ. A'ere nepekwaawi 'ga. A'ere ore judeuramũ 'ga kwaawi futari. 'Ga ojekwaawukaa oree. Judeuramũ 'ga ore mũ mogoi ae katu'okaramũ— 'jau 'ga 'ũina ẽẽ upe imome'wau. ²³ —Anure nipo Jarejuwarete 'ga muorypara 'gã 'ga muorypa a'jea futat. 'Awa-muete 'gã 'ga kwaawi ramue. 'Ga 'Agesagea 'ga muorywukaa 'gã nupe. Omuorypararetea Janeruwarete 'ga wekat ojeupe — 'jau 'ga ẽẽ upe. ²⁴ —Naae 'jawe rũi Janeruwarete 'ga. Nue-saga'uweri ae 'ga. No'oi 'ga ae 'jawe. A'eramũ 'ga muorypara 'gã ojepoarukaa 'ga 'Agesage upe. A'eramũ 'gã 'ga muorypa futat, 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga ẽẽ upe.

²⁵ A'eramũ ẽẽ 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. Anure nipo Jarejuwarete kĩa remimurama kĩa ruri futari, Kristu kĩa. Kĩa futat nipo jane mueapyou mama'e are— 'jau ãẽ Jejuì 'ga upe.

²⁶—Je futat aipoa. Je futat Kristua. Je futat aje'eg te'ỹina enee— 'jau 'ga ãẽ upe.

²⁷ ãẽ upe aipo 'epawa pype ore arajua orojewya amunaw awi nũ. ãẽ upe 'ga porogyta 'ga re-namũ ore oroporesagamũ etee 'ga ree. Judeu 'gã noje'egarũi futari kũjã upe ra'e jepi. A'ere ore a'eramũ miamũ noroporonuwi ee 'ga upe: “Ma'eramũ te ereporogyta e'ỹina ãẽ upe?” naru'ei futari ore 'ga upe.

²⁸ A'erauwe ãẽ awau ojewya amunaw ipe. 'Y ryrũa ãẽ ejaa imỹina awau peuwara 'gã nupe Jejuì 'ga mome'wau.

²⁹—Pe'je pejejua soo kĩa resaka 'jau. Jerekwaw-era kĩa omome'upap jee ko— 'jau ãẽ peuwara 'gã nupe. —Kristu kĩa ra'u 'ut 'ũina peu ko. Janeruwarete kĩa remimurera kĩa ra'u 'ũi peu ko— 'jau ãẽ awau imome'wau amunaw ipewara 'gã nupe.

³⁰ A'erauwe 'gã nuri ojekyita amunaw awi 'ga resaka.

³¹ ãẽ o ypyrauwe ore 'jau Jejuì 'ga upe:

—Kweramũ janeremi'urama. Ere ejemi'waa— 'jau ore 'ga upe.

³² —Naani. Irãinã'nĩ te 'ã jeremi'ua. Nepekwaawi futari jeremi'ua mama'ea— 'jau etee 'ga oree.

³³ —'Ga amũ sipo mama'ea werut 'ga upe pa ra'e?— 'jau etee ore arajaupe.

³⁴ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pěẽ te 'ã pejemiu'urama tywamũ etee pñekõẽãï pejemogyau. A'ere je temuarera 'ga remifutar imũ mama'e apo are te jerekõẽãjamũ. 'Ga porowyky apoupap te je ruri ikue— 'jau etee 'ga oree. ³⁵ —“Irũpãwẽ jay magwaw ire oreko pypiara sinigi”, 'jau pẽẽ 'ã jepi. A'ere 'awamũ je 'i pẽ nupe: Pemã'ẽ pejeko are esaka. Osinig futat ra'e. A'ere je napeko arũi imome'ui pẽ nupe. 'Awamũ futat 'gã kwaiwete je rerowiari ja'wyja'wy. 'Awamũ futat 'gã je rerowiari ojeupe pẽẽ je mome'u re. Sã'ã pẽẽ pejeko pypiara sinigamũ peoa imono'oga. Nan tee futat 'awamũ iwaẽmi je rerowiarukaawa upe. Pẽporomuku awi pejewau je mome'wau 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina oree. ³⁶ —Sã'ã kojara 'ga wemiayuwa 'gã mepya. A'yi tymara 'gã 'ga 'ã imepyau imono'ogara 'gã neewe. A'eramũ 'gã 'ã wekõẽãjamũ. Nan tee futat jeremiayuwa 'gã. A'yi tymara 'gã 'jawe je mome'wara 'gã. Ko pypiara mono'ogara 'gã 'jawe je rerowiarukaara 'gã— 'jau Jejui 'ga oree. — Najuejue etee futat nipo 'gã wekõẽãjamũ 'ga amũ je rerowiamũ. Je rerowiaara 'gã juejue nipo awaupap ywag ipe ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri amanũ re— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁷⁻³⁸ —Amono je pẽẽ kwe pe tejerowiarukaa kwe pewara 'gã nupe ikue. A'jea futat aipo jane'ea, “Ga amũ nipo awau ityma. A'ere isinig ire nipo ajepeja 'ga 'ua imono'ogaramũ”, 'jau jane jepi— 'jau 'ga oree. — Nan futat je pẽ monoi tejemome'waukaa 'gã nupe ikue. 'Gã amũ 'ã awau pẽ nenunewe je mome'wau 'gã nupe rai'i. A'eramũ kwaiwete 'gã a'eramũ je rerowiat eneje'ega anupawe ikue— 'jau 'ga oree.

³⁹ Ore upe 'ga porogytapaw ire, Samari pewara

'gā 'ua kwaiwete 'ga resaka. “Jejui kīā jerek-wawera amome'u jee”, kūjā ēē 'eramū 'gā awau kwaiwete Jejui 'ga resaka, 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁰ A'eramū 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Epyta 'au ore pype ra'ne, 'jau 'gā 'ga upe.

A'eramū ore oropytau 'gā pyri. Mukūi etee orosea.

⁴¹ 'Gā pype akou Jejui 'ga ojemome'wau 'gā nupe. A'eramū tekotee 'gā nanē 'ga rerowiaa kwaiwete nū. ⁴² A'eramū 'gā 'jau kūjā ēē upe:

—Eneje'ega ra'ne ako ore aruerowiat ai'i. A'ere ore 'awamū 'ga je'ega rerowiari. Ojemome'u 'ga oree — 'jau 'ga ēē upe. —“Ga futat 'ā ae katu'okara”, 'jau ore jepi— 'jau 'gā ēē upe.

Oje'eg imū etee 'ga katu'okawet

⁴³ Mukūi oroser ire ore arawau Garireja ywy pe nū. ⁴⁴ Jejui 'ga retea futat 'jau ikue: “Sā'ā Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga oa kwe pe 'ga je'ega mome'wau. A'eramū 'ā kwe pewara 'gā jēmī erowiaa. A'ere 'ā 'ga 'wyr ipewara 'gā jēmī nuerowiari 'ga. 'Ga pytuna 'gā miamū 'ā 'ga rerowiare'ema ajemogyau”, 'jau 'ga ikue.

⁴⁵ A'eramū ore arawau Garireja ywy pe nū, Jejui 'ga ywy pe nū. 'Ga resakawe peuwara 'gā wekōēājamū ajemogyau. 'Gā nanē awau Jerusareg ipe maraka magwapa rai'i. Peu 'gā Jejui 'ga remiapofera resaka rai'i. A'e resakarera 'gā wekōēājamū ajemogyau oywy pe 'ga resakawe.

⁴⁶ Kana 'jawa amunaw ipe, Garireja ywy pype 'up ma'e pe, ore arawau orojewya nū. Peu futat 'ga 'y mu'jaga y'wayramū ai'i. A'e pe ore rekoramū 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga 'ua Jejui 'ga renūina.

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee— 'jau 'ga 'ua Jejui 'ga upe.

'Ga upe 'ut ma'e 'ga ra'yra futat ojero'wu ete 'upa, tapojete 'upa ajepei amunaw ipe 'upa, Kafanaũ pe 'upa. ⁴⁷ “Judeja ywy awi Jejui 'ga ruri ojewya akou 'au nũ” 'e renupawe ta'yjero'wu ma'e 'ga awau Kana 'jaw ipe Jejui 'ga poreawua:

—Ejot jera'yra 'ga resaka jee. Tapojete 'ga 'upa. Amanũ ja'wyja'wy 'ga. A'eramũ ene ejua 'ga resaka jee— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁴⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—Aeremiapoe'ema apo resag ire tãmẽjẽ te je rerowiat pejepe. Je iapoe'emamũ neperowiari futari— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁹ A'ere ta'yjero'wu ma'e 'ga 'iu'jawi etee futat Jejui 'ga upe nũ:

—Ere ejua futat je rupi jera'yra 'ga manũe'emauwe— 'jau etee 'ga 'ga upe.

⁵⁰ Aipo 'eramũ Jejui 'ga oje'ega 'ga upe:

—Ere ewau ejewya eje'wyr ipe. Namanũi futari enera'yra 'ga— 'jau 'ga ta'yriara 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ 'ga Jejui 'ga rerowiaa. A'eramũ 'ga awau ojewya wa'yra 'ga resaka. ⁵¹ 'Ga waw ipe 'ga remiayuwa 'gã 'ua 'ga rowosõu.

—Namanũi futari enera'yra kũi. Ijaruete 'ga ai'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵² Aipo 'ga 'eramũ ta'yriara 'ga oporonupa ee 'gã nupe:

—Ma'ape kwara kwawamũ 'ga ajarueteramũ rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Aje kwara kwawamũ futat ai'i— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵³ A'eramũ 'ga ikwaapa:

—Aje kwara kwawamũ futat Jejuí 'ga 'i jee ai'i—
 'jau 'ga Jejuí 'ga mome'wau wemiayuwa 'gã nupe.
 A'eramũ ta'yriara 'ga Jejuí 'ga rerowiaa nani-
 menime opytuna 'gã netee.

⁵⁴ Aiporamũ futat Jejuí 'ga aeremiapoe'ema
 apou'japa ikue. Garireja ywy pewara 'gã nupe
 ra'ne 'ga 'y mu'jaga y'wayramũ ikue. A'ere 'ga
 poromũ 'wyriara 'ga remiayuwa 'ga ra'yra ma-
 jarueteu 'gã nupe nũ. Judeja ywy awi 'ur ire 'ga
 aipo apou Garireja ywy pewara 'gã nupe ikue.

5

Iteu ma'e 'ga

¹ Anure Jejuí 'ga awau Jerusareg ipe nũ. Judeu
 'gã maraka apou peu. A'eramũ Jejuí 'ga awau
 maraka apo resaka. ² Jerusarega ojeosõu fu-
 tat. Kwaiwete iosoma rokware. Iosoma rokware
 mũ rupi 'gã karupa'mĩ rerawau. A'eramũ 'gã
 karupa'mĩ okwat 'jau jupe. Aipo okware pyri
 'yupawu'ia mũ 'upa. Judeu 'gã aipo 'yupawu'ia
 renũina, Peseta 'jau jupe. Iywyri tapỹi'ĩa ajem-
 ogyau, sĩku tapỹja ajemogyau iywyri. ³ Aipoa
 tapỹja 'wyr ipe futat 'gã ojero'wu ma'e 'gã ma-
 jatykau erua. Eae'em, ika'na ma'e, iteu ma'e.
 Mĩmera 'gã 'gã imajatykau, 'gã katu'okawa rape-
 saka 'gã nerua imogyau tapỹja 'wyr ipe. Kwaiwete
 'gã 'upa iapesaka peu. ⁴ Y ryjuapirauwe ipyriwara
 'gã 'jau ajaupe:

—Ywagipewara 'ga nipo kwe 'ut 'y motyjuapiau
 jã'nũ— 'jau 'gã ajaupe.

Tyjuapi ppyrauwe ojero'wu ma'e 'gã awau oje-
 munepa 'y pe ajemogyau. A'ere ipype ose ypy ypy
 ma'e 'ga etee 'ga jekatu'ogi. ⁵ Iteu ma'e 'ga amũ

'ũina peu namutat. Trĩtai oito 'ga kwara magwapa oteuramũ 'ũina. A'ere 'ga nojekatu'og ymani.

⁶ Poje Jejui 'ga awau peu. A'eramũ Jejui 'ga 'ga resakawe 'jau ojeupe: “Ymã we te 'ga teuramũ rakue pa”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Erefutat te je ekatu'oga? — 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

⁷ —Ëě. Afutat futat je tekatu'oga nũ'ũ — 'jau 'ga 'ga upe. —Naje poari'i 'gã amũ ki 'ei. 'Y ryjuapirauwe je rerawawe'em je munepe'ema 'y pe ki 'ei — 'jau 'ga 'ga upe 'ũina. —'Y repejãn je orauwe 'gã amũ na'ne 'gã oi je renunewe opo 'y pe jepi — 'jau 'ga 'ga upe 'ũina imome'wau.

⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Efu'am ejupaw awi. Efu'am ejupawa pyyka erawau eruatau. Akatu'ok je ene 'awamũ — 'jau 'ga iteu ma'e 'ga upe.

⁹ Aipo ojeupe 'erauwe iteu ma'e 'ga ojekatu'oka. A'eramũ 'ga afu'ama wupawa pyyka erawau eruatau.

Judeu 'gã morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'ogi. ¹⁰ A'eramũ judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã 'jau 'ga upe:

—'Awamũ morowykye'ema. Ejupawa kasi ereroo ne. “Mama'e rerooa ae porowykya futat”, e'i 'ã janeypya rakue — 'jau 'gã wupawa 'ga erooramũ.

¹¹ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je katu'okara 'ga, “ejupawa epyyk erawau eruatau”, e'i 'ga jee ko — 'jau 'ga 'gã nupe.

¹² —Awỹja te aipo e'i enee ra'e? — 'jau 'gã 'ga upe.

13 A'ere 'ga nokwaawi 'ga. 'Ga katu'oka ypy we Jejui 'ga oi mytuna 'gã wyterimũ. Kwaiwete ajatyka ma'e 'gã peu. A'eramũ Jejui 'ga 'ga katu'oka ypy we awawayayau ojepe'au 'ga wi.

14 A'ere Jejui 'ga iteu ma'efera 'ga resaka nũ, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe nũ.

—Erejekatu'ok futat 'awamũ. Au'je ki mama'e tywera apo re— 'jau 'ga 'ga upe. —Kasi mama'e tywera jeapoi enee ne, kwaiwete enee ne— 'jau 'ga 'ga upe.

15 A'eramũ ikatu'ogipyrrera 'ga awau Jejui 'ga mome'wau judeu 'gã 'wyria'ri 'gã nupe:

—Jejui 'ga je katu'ok ko— 'jau 'ga awau 'gã nupe.

16 Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'ga katu'oka. A'eramũ judeu 'gã Jejui 'ga rerekou tyweramue morowykye'ema rupi ae katu'ogamũ.

17 —Jeruwarete 'ga mama'e esage wapo ae upe au'jeteramũ. A'eramũ je nanẽ aipo apou nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

18 Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã amara'neramũ 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau. Morowykye'ema rupi 'ga porowykyi akou, 'gã katu'oka awau kwe pe— 'jau 'wyria'ri 'gã ajaupe. —Morowykye'ema rupi oporowyky re 'ã 'ga aipo 'jau wějẽmĩ nũ. “Ku'jywa 'ga Jeruwaretea”, 'jau 'ga 'ã 'ga upe nũ— 'jau 'gã ajaupe. —“Je 'ã Ku'jywa 'ga 'jawe”, 'jau wějẽmĩ aipo 'ga janee nũ. Aipo taetu itywetywet— 'jau 'gã ajaupe amara'neramũ 'ga ree.

'Uwarete 'ga je'eg imũ etee mama'e apoawet

19 A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat je 'i. Je 'ã Ku'jywa 'ga ra'yra futat. Nateje'eg imũ rũi je mama'e apoi. 'Ga je'eg imũ

etee te je mama'e apoi. 'Ga remiapoa je aesak. A'eramũ je nanẽ aipo apou 'ga 'jawe nũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁰ —Jeruwarete 'ga iporomutat nanimime je ree. A'eramũ 'ga wemiapo resaukaa jee. A'eramũ je tewau ojero'wu ma'e 'gã katu'oka. Ae katu'oga esage futat. A'ere je anure mama'e esageay apoi futari tejuwa 'ga remifutar imũ. A'eramũ nipo pẽẽ pejeporesagamũ pejemogyau ee— 'jau 'ga 'gã nupe.

²¹ —Amanũ ma'efera 'gã nipo Jeruwarete 'ga imũ'jãu imowywya tywy awi 'gã mogyau nũ. 'Ga 'jawe futat je tejemimũ'ẽ 'gã mogyau— 'jau 'ga 'gã nupe. ²² —NaJeruwarete 'ga rũi pẽ mojo'ok. 'Ga te 'ã pẽ mojo'ogukaa jee. A'eramũ nipo je ia'wyre'ema 'gã nupe 'jau: “Pẽẽ nepẽa'wyri. Mama'eukwaawa rapyaw ipe pekwap”, 'jau nipo je ia'wyre'ema 'gã nupe. Tejerowiaara 'gã nupe nipo je 'jau: “Je rerowiat pejepe ra'e. A'eramũ je pẽtywera moia pẽ nui. Pe'je pejejua 'au ore pyri”, 'jau nipo je tejerowiaara 'gã nupe. Mĩmera 'gã nupe nipo je 'jau, je retea futat. Jeruwarete 'ga nipo je mu'eukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²³ —A'eramũ nipo aipo are 'gã najuejue etee je pojeupa. 'Awamũ 'gã Jeruwarete 'ga pojeuwi. A'eramũ 'gã, 'ga 'jawe futat, je pojeupa nũ. Je pojeupare'ema 'gã nanẽ Jeruwarete 'ga nopojeuwi futari, je muarera 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁴ —A'jea futat je 'i. Jeje'ega rerowiaara 'gã ojemomyauu jeje'eg imũ. Je muarera 'ga nanẽ 'gã erowiaa nũ. Tejerowiaryauramũ je 'gã mogyau namutat. A'eramũ 'gã najuejue etee futat awau akou Janeruwarete 'ga pyri amanũ re. Na'gã nupe rũi je 'i: “Enetywerete Kũ'jywa 'ga upe” 'jau.

Natata pe oo ma'e 'gã nũ ore rerowiaara. Ywag ipe oo ma'e tee aipo 'gã— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁵ —A'jea futat je 'i. Je te 'ã Ku'jywa 'ga ra'yra. Amanũ ma'e 'jawe futat mama'e tywera apoara 'gã. A'etea nipo 'gã anure jeje'ega wanup akou. 'Awamũ futat 'gã enuwi. Jeje'ega renuw ire te nipo 'gã jemogyi oferapa— 'jau 'ga 'gã nupe. ²⁶ —Nitywi 'ga amũ Ku'jywa 'ga mogoaramũ. Ojete futat 'ga jemogoi. A'eramũ 'ga ae nanẽ ae mogyau nũ. Je nanẽ nũ. Je Ku'jywa 'ga ra'yra. A'eramũ 'ga ae mogyaukaa jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Je futat 'ã pẽneki'yra. A'eramũ Jeruwarete 'ga 'jau jee: “Ene 'ã 'gã neki'yra. A'eramũ ene 'gã mojo'oka. Itywet ma'e 'gã nupe ki ere: Pẽnetywerete pẽn Ku'jywa 'ga upe, 'jau. Tata pe pekwap, 'jau ki ene 'gã nupe”, 'jau 'ga jee. “Ejerowiaara 'gã nupe ki ere: Je rerowiat 'ã pejepe. A'eramũ pẽn pejejua ywag ipe ore pyri, 'jau ki ene ejerowiaara 'gã nupe”, 'jau 'ga jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸⁻²⁹ —Pẽneporesag awi je ree. A'jea futat je 'i. Anure nipo amanũ ma'efera 'gã we jeje'ega renupawe 'gã nuri ã'jãu tywy awi. Mama'e esage apoara 'gã nipo awau ywag ipe Jarejuwarete 'ga pyri. Mama'e tywera apoarera 'gã nupe nipo je 'jau: “Naje rerowiari futari pejepe. Nepẽnpoiweri futari pejetywer awi. A'eramũ pẽn 'awamũ pejekwapa tata pe”, 'jau nipo je 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁰ —Nateje'eg imũ rũi je mama'e mome'ui. Ku'jywa 'ga je'eg imũ tee je 'i. 'Ga ra'ne 'ã oje'eg jee. A'eramũ je 'ga 'eawera rupi etee futat imome'wau pẽn nupe. Natejemifutar imũ rũi je je'egi. Ku'jywa 'ga, temuarera 'ga remifutar imũ etee te je je'egi—

'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ma'eramũ je 'ã a'jea futat mama'e mome'ui tekou pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe oporogytau.

³¹ —Je tee tejemome'u re taetu amunipo 'ã naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe. ³² —A'ere nanarũi. 'Ga amũ nanẽ je mome'wau nũ. Ku'jywa 'ga je mome'wau. A'jea futat 'ga 'i— 'jau 'ga 'gã nupe. ³³ —'Awamueuu pẽẽ 'gã amũ monou 'ga moporogytaukaa Juã Batista 'ga upe rai'i nũ. 'Ga remimome'ua a'jea futat. ³⁴ A'ere je naekari futari “a'jea futat 'ga 'ea” 'jara 'gã. Juã 'ga 'eawera je amome'u pẽ nupe tejerowiarukaawamũ. Tejerowiar ire je pẽ katu'ogi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁵ —Sã'ã tataranãa mama'e resaukara ae upe. Nan tee Juã 'ga. Juã 'ga pẽ mueapyou je ree. 'Ga 'eawer are pẽnekõẽãi numiamũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁶ —Juã 'ga ra'ne je mome'u pẽ nupe. A'ere je pẽnemiapoe'ema apoi pẽ neape. Jeruwarete 'ga aipo apoukaa jee. A'eramũ pẽẽ 'jau: “A'jea futat. Ku'jywa 'ga 'ga muri janee”, 'jau pẽẽ jeremiapofera resag ire— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁷ —Jeruwarete 'ga nanẽ je mome'u nũ, je muarera 'ga. Nepeesaga'uweri 'ga. 'Ga je'ega miamũ futat nipo nepekwaawi pejeapyau. ³⁸ “Je 'ã 'ga remimurera”, 'jau agawewi je 'ã pẽ nupe. A'ere 'ã aipo je'ea miamũ neperowiari. A'eramũ pẽẽ 'ga je'eg are taetu pejejea'are'emamũ pejejemogyau — 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁹ —Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are pejejemu'jau. “Aipo are jarejeapyoramũ jane oi ywag ipe jarepytau”, 'jau 'ã pẽẽ na'e jepi. 'Gã amũ 'ã ka'arana kwasiaa agawewi je ree. ⁴⁰ A'etea 'ã pẽẽ je rerowiare'ema.

Je upe pëë 'jawe'em, “Ore mogy ape eje'jawe”, 'jawe'em 'ã pëë jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴¹ —“Esage ma'e 'ga”, pe'je ki jee, na'ei je pë nupe. “Je muoryp ki pejepe”, 'jawe'em je 'ã pë nupe. ⁴² A'ere je pë kwaawi. “Niporomutari pa 'gã Ku'jywa 'ga ree ra'e”, 'jau je 'ã pë nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴³ —Tejuwarete 'ga je'eg imũ agawewi je ruri. A'etea jeje'ega nepeenuwi futari. A'ere anure nipo tekotee 'ga amũ ruri oje'eg imũ etee futat oje'ega pë nupe. A'ea nipo peanup, erowiaa pejejemogyau— 'jau 'ga 'gã nupe u'ama.

⁴⁴ —Akotee ma'e 'gã “ga esage”, pejejeupe 'gã 'eramũ nipo pejeku'iramũ futat pejejemogyau. A'ere nipo nepënea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. Ku'jywa 'ga etee te Janeruwaretea. Nirũi futari 'ga. A'etea nipo nepënea'ari pejejeupe Ku'jywa 'ga 'e are. A'jea futat neperowiari 'ga— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Naje rũi pëtywera mome'u Ku'jywa 'ga upe. Moisesi 'ga te 'ã pëtywera mome'u 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. —“Moisesi 'ga je'egeera ore aruenup. A'eramũ 'ga ore mome'wau Ku'jywa 'ga upe”, 'jau pëë numiamũ. A'jea futat 'ga pë mome'ui Ku'jywa 'ga upe. A'ere 'ga pëtywera tee imome'ui 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁶ —Moisesi 'ga remikwasiarera rerowiar ire amunipo 'ã je nanë je rerowiari pejepe nũ. Moisesi 'ga ka'arana okwasiat je ree futat rakue. ⁴⁷ A'ere 'ã 'ga remikwasiarera neperowiari pejejemogyau. A'eramũ pëë je rerowiare'ema futat pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'wyria'ri 'gã nupe.

*Kanape'i me'yitawet**(Mateu 14.13-21; Maku 6.30-44; Luka 9.10-17)*

¹⁻⁴ Anure Jejuí 'ga ore rerawau ore reroyaapa Garireja ry owajara katy. Tiperia 'jau nanē 'gã aipo ypiauu upe. Egitu ywy awi oreypy renũ'ẽawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaẽm ja'wyja'wyrauwe ore arawau oroyaapa. Kwaiwete 'gã awau ore rewiri. 'Gã nemiapoe'ema Jejuí 'ga iapou 'gã neape. Ojero'wu ma'e 'gã 'ga ikatu'oka. A'eramũ 'gã awau 'ga rewiri, kwaiwete.

—Siesak 'ga iapou'jawa jarejeape — 'jau 'gã ajaupe.

Ty owajara upe orowaẽmawe ore arawau orojeupia ywyty'ri rupi Jejuí 'ga rupi. Peu ore aruapyka arajupa. ⁵ Oree Jejuí 'ga porogyta 'ga renamũ mytuna 'gã 'ua owaẽma oree nũ. Poje Jejuí 'ga ojerowaka 'gã nesaka. 'Gã nesakawe 'ga 'jau Filipe 'ga upe:

—Maran maran te jané mama'e muri 'gã mojemi'wawamũ?— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

⁶ “Tamojemi'wat 'gã 'jau”, 'jau Jejuí 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga poromũ 'jau “Ma'ja 'i sipo Filipe 'ga oje'ega jee?” 'jau 'ga ojeupe.

⁷ —Kuu. Mytuna 'gã nũ'ũ. 'Gã nemi'urama murawa niapoi 'gã nupe. Tusẽtu agawewi futat ka'aranũ reroi. A'etea nowaẽmi futari mama'e muawamũ 'gã nupe— 'jau Filipe 'ga 'ga upe, aipo ojeupe 'eramũ.

⁸⁻⁹ A'eramũ Andre 'ga 'jau 'ga upe:

—Koromũ kunumĩ 'ga kanape'i rerekoi wemi'ura'mĩnamũ numiamũ kũi. Sĩku kanape'ia mukũi pira'i 'jau 'ga erekou numiamũ kũi. A'ere

mytuna 'gã nupe niapoi nũ'ũ— 'jau Andre 'ga Jejui 'ga upe.

Aipoa Andre 'ga Simão Pedro 'ga rewirera. Jejui 'ga remimu'e nanē 'ga nũ.

¹⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore:

—Pe'je pejewau 'gã muapyka. Peapyk, e'i 'ga, pe'je ki 'gã nupe— 'jau 'ga ore.

A'eramũ ore arawau 'gã muapyka. Kwaiwete juo'wia peu. A'eramũ ore a'e 'arimũ 'gã muapyka 'gã mogyau. Kwaiwete kũima'e 'gã. Siku miu kũima'e 'gã. ¹¹ A'eramũ Jejui 'ga kunumĩ 'ga remi'urama pyyka enafu'ama, eroje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Au'jete mama'ea eremut ore. Ene 'ã eneresage ore— 'jau 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ega.

A'eramũ 'ga 'Uwarete 'ga upe oje'ẽmaw ire kunumĩ 'ga remi'urama erawaukaa ore 'gã nupe. Ore 'gã nupe omonorauwe ojeme'yita aipoa kanape'ia ipira'i reewe. A'eramũ ore erawau imonou wapyk ma'e 'gã nupe. ¹² Kwaiwete agawewi 'gã. A'etea 'gã omoyk. Wewegamũ 'gã jui.

'Gã jemi'wapaw ire Jejui 'ga 'jau ore nũ:

—Pe'je pejewau emyrera rerua imono'oga yrũ pype. Pemomy kasi emyrera ne— 'jau 'ga ore.

¹³ A'eramũ ore arawau emyrera rerua ijaga yrũ pype. Tusi yrupemũña ore imatyneema emyrera pyu. Aipo kanape'i apopyra sewata.

¹⁴ Jejui 'ga wemi'u me'yita opãjẽ mũ. A'eramũ aipo resakara 'gã 'jau:

—Jejui 'ga 'ã ome'yi janee. 'Ga te nipo 'ã Jare-juwarete 'ga je'ega mome'wara. Janeremiapesaga 'ga nipo 'ã— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁵ A'ere Jejui 'ga 'gã kwaawi ojee. “Je futat 'gã je mogou 'wyríaramũ”, 'jau 'ga ojeupe. “A'ere je na'awauwe rũi je rekoi 'gã nupe”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga awau ojepe'au ore wi. Ore rejaa peu futat. Ojete'e 'ga awau ojeupia ywytyra rupi.

*'Yrajape 'arimũ Jejui 'ga ataawet
(Mateu 14.22-33; Maku 6.45-52)*

¹⁶ Ypytu'nĩnauwe Jejui 'ga remimu'eramũ ore arawau orojypa ypiauu pe nũ. ¹⁷ “Pe'je pejewau 'aw awi Kafanaũ pe”, 'jau 'ga oree ai'i. A'erauwe ore arawau aru'aa yaruu pype nũ.

—Soo Kafanaũ pe 'jau— 'jau ore arajaupe.

A'eramũ ore arawau oroyaapa nũ. Ypytu-nimũwe futat ore arawau. A'ere Jejui 'ga nuri ore rupi. ¹⁸ Poje ywytuua 'ua erujewi oree, 'y muorypa ore ree. ¹⁹ Mukuu ore wawa. Sĩku kilometro ore arawau oroyaapa. Poje ore 'y rypyter ipe arakou Jejui 'ga resaka. Jejui 'ga 'ua akou 'y rajape 'arimũ, watau ore katy. 'Ga resakawe ore oropifuakare'emamũ. Orekyjea ore rerekou, ore pifuaka'roka.

—Ma'ja katu nipo kwe kweramũ 'ut 'ja?— 'jau ore arajaupe.

²⁰ Aipo ore 'eramũ 'ga 'jau oree:

—Pekyje awi je wi. Je tee ojot pẽ newiri— 'jau Jejui 'ga oree.

²¹ Aipo orojeupe 'gã 'eramũ araku'iramũ 'ga ree.

—Ere ejua e'aa ore pype— 'jau ore 'ga upe.

Ore pype 'ga 'arauwe yaruua ojekoka erujewi ywy'am are.

Mytuna 'gã Jejui 'ga rekaa

²² Ai'iwe kwe katy opyta ma'e 'gã Jejui 'ga rekaa.

—Kaaruwamũ ako majepeï tee yara ruwi 'au ai'i. A'ere ako Jejui 'ga remimu'e 'gã erooi ai'i— 'jau 'gã ajaupe. —A'ere nipo 'ã 'ga ma'ja pype katu 'ga oi 'gã newiri ra'e? Nooi 'ga 'gã nupi ai'i. Marupi ajee 'ga oi ra'e ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga rekaa. —Ma'ape sipo ajee 'ga oi ra'e?— 'jau 'gã ajaupe.

²³ 'Gã 'ga rekaramũ tekotee 'gã 'ua ojekoka ajepeja amunaw awi oyaruu pype. Tiperia 'jaw awi 'gã 'ua owaëma. Kanape'i 'waw ipe 'gã oyaruu mojekoka. Peu futat Jejui 'ga porogytai 'Uwarete 'ga upe ai'i. Oporogytapaw ire Jejui 'ga kanape'i monou 'gã nupe ai'i. ²⁴ 'Gã jekog ire 'yisiga pype-wara 'gã 'jau 'gã nupe:

—Nitywi 'ga 'au. 'Ga remiayuwa 'gã nanë nitywi 'au nũ— 'jau 'gã 'gã nupe. —Pëyara pype soo 'gã nekaa Kafanaũ pe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

—Nai'i— 'jau yaruu jara 'gã aipo 'gã nupe.

Kanape'i 'jawewat

²⁵ Ty owajara katy ojekog ire 'gã Jejui 'ga resaka. A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te erejot rai'i, ki Ku'jyp?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nepëneapyoi we jeremiapofer are. “Jejui 'ga 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera”, pe'je amunipo 'ã jee rai'i, jeremiapofera resag ire rai'i. Kwaiwete agawewi 'ã jeremiapofera. A'etea 'ã naje rerowiari pejepe. Kaaruwamũ ako je kanape'i me'yi pë nupe ai'i, pë muweweka ai'i. Aipo are nipo je rekat pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Pëpy'a'wyt kasi pejejemi'u are etee ne. Pënea'at kasi pejejemi'u are etee ne. Pënemi'ua

pě mueueka 'au etee. A'ere mama'e mũ rekoi temi'u 'jawe pě pype. A'ea pě mogy nakwaparimũ rũi. Jeje'ega renuw ire pejejemomyauu. Jeje'eg are ki pēnea'at pejejemogyau. Janeruwarete 'ga je mut 'au aeremi'u 'jawewara monoukaa pě nupe jee — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Ku'jywa 'ga 'ã Jeruwaretea. Opãjẽ mũ 'ga 'ã pēnemiapoe'ema apoukari jee, pě nupe je resaukaawamũ. “Jejui 'ga jera'yraretea. Je 'ã 'ga mua pě nupe”, 'jau 'ga 'ã pě nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ja te Ku'jywa 'ga afutat ore iapoa?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁹ —Je 'ã 'ga remimurera. A'eramũ ki pēẽ je rerowiaa. A'ea te 'ga amaku'i— 'jau 'ga 'gã nupe aipo 'eramũ.

³⁰ —Ma'ja te ereapo epãjẽ resaukaa oree? Aipo resakawe taruerowiat ene 'jau— 'jau 'gã 'ga upe.

³¹ —Ymã te janepyy oi watau amunawe'em ipe rakue. Peu wataaw ipe 'gã kanape'i 'jawewara 'wau rakue, mana 'jawa 'wau rakue. Aipo are 'ga amũ ka'arana kwasiaa inuga janee rakue. “Kanape'i 'ga amut ywag awi 'gã nemi'uramamũ rakue”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga janee rakue. Moisesi 'ga aipo kanape'i monou 'gã nupe rakue. Ma'ja te eremut jarejee 'awamũ?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

³² A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. NaMoisesi 'ga rũi kanape'i omono 'gã nupe rakue. Jeruwarete 'ga te 'ã amut 'gã nupe rakue. 'Awamũ 'ga poromuriweramũ kanape'irete 'jawewar are pě nupe. ³³ 'Ga remimurera futat aipoa kanape'i

'jawewara. Ywag awi 'ga 'ga muri ae mogyaukaa nakwaparimũ rũi futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Aipoa emut ekou oree— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Tejeupe je aipo je 'i. Je te 'ã 'ga remimurera. Tejerowiar ire je pẽ momyau pẽ mogyau namutat. Je rerowiaaramũ pẽnekõẽai pejejemogyau. Ipy'araypare'ema 'jawe, i'yuweje'ema 'jawe 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁶ —“Je resak agawewi 'ã pejepe pejejemogyau. A'etea pẽẽ je rerowiare'ema pejejemogyau”, a'e ako je pẽ nupe ko. ³⁷ Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gã amũ nupe. A'eramũ nipo 'gã je rerowiaa futat. Namonoi futari je tejerowiaara 'gã amũ tejewi. ³⁸ Natejemifutara apou rũi je ruri ywag awi. Temuarera 'ga remifutara apou etee je ruri— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ³⁹ —A'eramũ je tejerowiaara 'gã momoirukare'ema tejerowiar awi. Tejerowiarukaa 'gã nupe. A'eramũ je 'gã mũ'jãu tywy awi 'gã mowywya 'gã mogyau tejua nũ. Aipoa je aapo futat 'ga remifutar imũ — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁴⁰ —Tejerowiaara 'gã juejue nipo je imonou tejemiayuwamũ. A'eramũ je tejoru'japa tejerowiaara 'gã mowywya 'gã mogyau nakwaparimũ warãu rũi. Aipoa Jeruwarete 'ga afutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴¹ Aipo 'erauwe judeu 'gã oje'egaiwamũ 'ga ree:

—Kuu. “Ywag awi 'urete ma'ea je 'ã. Aeremi'uretea je”, e'i 'ga 'ã janee— 'jau 'gã ajaupe.

⁴² —NaJose 'ga ra'yra rũi te 'ga jepi? Naaipo rũi te Jejui 'ga ako? 'Ga jara 'gã ore orokwaap.

Ma'eramũ gatu nipo 'ã 'ga 'i poromũ “ywig awi je ruri”, 'jau ekoete?— 'jau 'gã ajaupe.

⁴³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Au'je ki je ree pejeje'egaiw ire. ⁴⁴ Jeruwarete 'ga te 'gã nupe je rerowiarukaara. 'Gã etee te je rerowiararũ. Tejerowiaara 'gã etee te je amũ'ẽ tywy awi 'gã mogyau nũ tejoru'japa — 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —Ymã te Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga ka'arana kwasiari inuga 'ga je'eg are rakue. “Janeruwarete 'ga tamu'e 'gã najuejue etee 'jau”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Amu'eramũ Jeruwarete 'ga je'ega renupara 'gã juejue je rerowiari. ⁴⁶ Nitywi 'ga amũ Jeruwarete 'ga resakara 'ga. Je tee te 'ga aesak. 'Ga wi je ruri ikue. A'eramũ je 'ga resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁴⁷ —A'jea futat je'ea. Tejerowiaara 'gã je amomyau imuesageu imogyau nakwaparimũ warãu rũi futat. ⁴⁸ Ywig awi te 'ga kanape'i muri pẽ nupe rakue, a'e je akiko. Je te 'ã aipoa. Je te 'ã amogy pẽẽ nakwaparimũ warãu rũi. ⁴⁹ Ymã te 'ã pẽypya mana 'jawa 'ui akou amunawe'em ipe rakue. A'ere 'ã po 'u re 'gã manũi etee rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁰ —'Awamũ ako Janeruwarete 'ga kanape'irete muri ywig awi ai'i. Aipo 'u re ae namanũi futari. ⁵¹ Je te 'ã aipoa kanape'ia. Ywig awi 'ut ma'ea te 'ã je. Je rerowiaara 'gã aipoa kanape'i 'wara 'jawe futat. 'Awamũ kanape'i 'waramũ pejemogy futat. A'ere je rerowiaara 'gã jemogyi namutat. Aipoa kanape'i 'jawewara jero'oa futat. Tejo'oa tomono pẽ nupe 'jau, pẽnemi'uramamũ 'jau. Anure nipo je temanũmũ

namutat pẽ mogyukari. Temanũawa 'ara rupi je tejo'oa monoi pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² Aipo ojeupe 'erauwe judeu 'gã amara'neramũ 'ga ree. A'eramũ 'gã oje'egayau ajaupe:

—Maran sipo 'ga poromũ wo'o muri janee, janeremi'uramamũ?— 'jau 'gã ajaupe.

⁵³ —A'jea futat je'ea. Jero'o 'ware'emamũ nepejemogyi namutat. Jerya nanẽ nũ. Jerya tykuare'emamũ nepejemogyi je pyri. ⁵⁴ Jero'oa nipo 'gã amũ i'wau, jerya retee. 'Gã etee futat nipo ajemogy a'jea futat. A'eramũ je tejoru'japa 'gã mowywya— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁵ —Jero'oa nipo aeremi'urama a'jea futat jerya retee. ⁵⁶ Jero'oa 'gã amũ i'wau jerya retee. 'Gã etee futat je rerekou. Je nanẽ 'gã nerekou nũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁵⁷ —Jeruwarete 'ga 'ã okoeteete ma'ea. 'Ga 'ã je mut. 'Ga 'ã je mogou. Nan tee futat je tejo'oa 'wara 'gã mogyi— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁵⁸ —Koromũ kanape'ia. Ywag awi 'ut ma'ea futat. Pẽypy 'gã 'ã mana 'jawa a'u akou rakue. A'ere 'ã 'gã manũ etee rakue. Koa kanape'i 'wara 'gã te nipo ajemogyau namutat— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aiporamũ futat Jejui 'ga 'gã mu'ei ojee 'gã jatykaaw ipe. Kafanaũ pe 'ga 'gã mu'jau.

Jejui 'ga rerowiaara 'gã jemogy

⁶⁰ Aipo renupawe Jejui 'ga rewiri oo ma'e 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Janereapyoa'nei jane aipo are ra'e nũ'ũ. Nikwaapawi 'ga je'ega ra'e nũ'ũ. Sirowiar awi nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

⁶¹ Noje'egi agawewi 'gã 'ga upe. A'etea Jejui 'ga aipo 'gã 'ea okwaap. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Aipo are nipo pẽmara'ne je ree? ⁶² Je te 'ã pẽneki'yra. Ma'ja 'jau sipo pẽẽ ywag ipe jejeupira resaka nũ? Pe awi futat je ruri— 'jau 'ga 'gã nupe. ⁶³ —Janeruwarete 'ga 'Agesagea te pẽ mogy. Naae rũi ojomogy. Jeje'ega renuw ire te Janeruwarete 'ga 'Agesagea pẽ monoi 'ga remiayuwamũ pẽ mogyau namutat. ⁶⁴ A'ere 'ã naje rerowiari pejepe— 'jau 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga 'gã kwaapa. Ymã we 'ga werowiare'ema 'gã kwaawi akou rakue. A'eramũ 'ga ia'wyre'ema 'gã nupe omonoara 'ga kwaapa futat akou.

⁶⁵ —Pẽẽ mũ jeje'ega rerowiare'emamũ pejemogy. A'eramũ je 'jau pẽ nupe akiko: “Jeruwarete 'ga je rerowiarukaa 'gã amũ nupe. 'Gã etee futat nipo je rerowiaa”, 'jau ako je pẽ nupe ko— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁶⁶ A'eramũ 'ga rewiri oo ma'e 'gã oporenuwiwewe'emamũ 'ga je'eg are ojewya 'gã wi kwaiwete. Noou'jawi 'gã 'ga rewiri. ⁶⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oree:

—Pẽẽ nanẽ te pẽjewyriwet je wi nũ?— 'jau 'ga oree.

⁶⁸ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Awỹja rewiri ore arawau nũ ki 'ei? Ene tee te 'ã ore mu'e ape ore jemogy are. Eneje'ega rerowiaaramũ te 'ã ore mogyi namutat.

⁶⁹ Aruerowiar ore ene. Ene kwaaparamũ 'ã ore. Ene rerowiaaramũ 'ã ore rekoĩ. “Ga te 'ã Janeruwarete 'ga remimurera. 'Ga te 'ã esageay ma'ea”, aru'e ore enee jepi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

⁷⁰ —Amũ'ẽ je pẽẽ 'gã nui, tejemimu'eramũ. Tusi 'ã pẽẽ — 'jau Jejui 'ga oree. —A'ere pẽẽ mũ

mama'eukwaawa 'wyrara remiayuwa peko amũ
— 'jau 'ga oree.

⁷¹ Aipo ore upe 'jau 'ga Judas 'ga upe te 'ga 'i numiamũ. Judas 'ga Simão Iskariote 'ga ra'yra. Judas 'ga Jejui 'ga remimu'ea agawewi. A'etea 'ga Jejui 'ga monou ia'wyre'ema 'gã po pe 'ga jukaukaa 'gã nupe.

7

Jejui 'ga rewirera 'gã nuerowiari 'ga

¹ Anure Jejui 'ga awau watau Garireja ywy pype etee. Judeja ywy pe 'ga awawe'em. “Judeja ywy pewara 'gã ifuwet je juka are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga peu awawe'em. ² A'ere maraka apoawa upe iwaẽmi ja'wyja'wy.* Aipo maraka upe 'gã tapÿi apou oseawamũ. A'eramũ 'gã 'jau tapÿi 'jawa maraka 'jau jupe. ³ A'eramũ Jejui 'ga rewirera 'gã 'jau 'ga upe:

—Ere ki ekwapa Judeja ywy pe. A'eramũ peuwara 'gã, ene rewiri oo ma'e 'gã netee eneremiapoa resaka 'jau. ⁴ Ajaupe ojekwaawukaa ae mama'e apoi ajueape. A'eramũ ene ewau aeremiapoe'ema apou 'gã neape, ejesaukaa 'gã nupe — 'jau 'gã 'ga upe, 'ga rerekoemãu. ⁵ 'Ga rewirera 'gã miamũ nuerowiari 'ga.

⁶ —Naani. Nowaẽmi we je wawa upe. A'eramũ je tewawe'em. A'ere pẽẽ peoarũ je renune. ⁷ Napẽ nee rũi Janeruwarete 'ga rerowiare'ema 'gã amara'neramũ ajemogyau. Je ree tee 'gã mara'neramũ. 'Gã tywera je 'ã amome'u 'gã nupe.

* **7:2** Jerusareg ipe 'gã maraka wapo jepi. Jerusarega 'upa Judeja ywy pype futat.

A'eramũ 'gã 'ã oporomutare'emamũ je ree— 'jau 'ga wewirera 'gã nupe. ⁸—Pe'je pejewau maraka pe. Nooa'nei je— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga opytau peu futat, Garireja ywy pe.

Jejui 'ga awau maraka pe

¹⁰ Maraka apoaw ipe wewirera 'gã o re Jejui 'ga awau wewirera 'gã newiri. A'ere 'ga oi jemime, ojetee'i akou 'gã newiri. ¹¹ Judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã Jejui 'ga rekaa. Maraka apoaw ipe 'gã 'ga rekaa ajemogyau.

—Ma'ape te 'ga? Nuri te 'ga ra'e?— 'jau 'gã ajaupe 'ga rekaa.

¹² Kwaiwete 'gã ajamueu Jejui 'ga ree. Amumera 'gã 'jau ajaupe:

—Esage ma'ea futat 'ga— 'jau 'gã ajaupe.

Amumera 'gã:

—O'meramũ 'ga 'i. Nia'wyrri 'ga. I'me 'ga akou— 'jau etee 'gã ajaupe.

¹³ A'ere 'gã nueropori futari oje'ega. 'Gã kyjea 'gã nerekou. 'Wyrria'ri awi 'gã kyjei. A'eramũ 'gã oje'ega meewere'i etee ajemogyau ajaupe.

¹⁴ Majepeja tee 'gã morowykye'ema magwapa maraka apou. Muapyra oser ire, Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. A'eramũ futat 'ga peuwara 'gã mu'jau. ¹⁵ Jejui 'ga je'ega renupawe, judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã oporesagamũ ajemogyau 'ga ree.

—Maran 'ga aipo kwaapa ki 'ei? Nojemu'euui agawewi te 'ga 'ã a'i kũi. A'etea te 'ga 'ã okwaap aipoa a'i kũi— 'jau 'gã ajaupe.

¹⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Nateje'eg are rũi je 'gã mu'jau. Temuarera 'ga je'eg are futat je 'gã mu'ei— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁷—Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoara 'gã te'i 'jau: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga je'eg are futat 'ga ore mu'jau. Noje'eg ekoetei 'ga”, te'i 'gã jee 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ¹⁸—Oje'eg ekoete ma'e 'gã “tajepojeuwukat 'gã nupe”, 'jau 'gã numiamũ. A'ere Jarejuwarete 'ga rer imũ oje'eg ma'e 'gã nanarũi. “Jarejuwarete 'ga tapojeuwukat 'ga 'gã nupe 'jau”, 'jau 'gã. Aipo 'gã 'ea a'jea futat— 'jau 'ga 'gã nupe. ¹⁹—Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. A'ere nepeenuwi'i futari 'ga je'ega. 'Ga je'ega renuw ire amunipo 'ã pejefuwere'emamũ je ree— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁰—Kuu. Mama'eukwaawa aipo ene mu'eukat. Awỹja sipo a'eramũ ifuwet ene ree?— 'jau ajatyka ma'e 'gã 'ga upe.

²¹⁻²²—Morowykye'ema rupi je aeremiapoe'ema apoi. A'e resakawe 'ã pẽẽ 'jau: “Ma'eramũ 'ga nanuara apou morowykye'ema rupi ra'e ki 'ei?” 'jau 'ã pẽẽ. A'ere 'ã pẽẽ nanẽ futat peapo mama'ea morowykye'ema rupi— 'jau 'ga 'gã nupe. —Ymã te 'ã Moisesi 'ga 'i pẽ nupe rakue: “Majepeja etee ki morowykye'ema pemagwap. A'ere pejeja'yra 'ga rerawau imojewagukaa”, 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga rakue. A'eramũ morowykye'ema rupi pejeja'yra 'ar ire iko morowykye'ema rupi pejeja'yra rerawau imojewaka. A'ere naMoisesi 'ga rũi pẽ mu'e ypy aipo are rakue. Pẽypy 'gã na'ne futat pẽ mu'e aipo are rakue. A'ere Moisesi 'ga 'jau rakue nũ. ²³ 'Ga je'eg imũ 'ã pẽẽ pejeja'yra 'ga mojewaka morowykye'ema rupi. Aipo apo re 'ã

ma'eramũ ajee je ree pẽmara'ne pejejemogyau morowykye'ema rupi kũima'e 'ga amũ katu'ogamũ?— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Mama'e tywera etee 'ã ereapo ekou, pe'je 'ã jee. Au'je aipo 'e re. Pẽneapyo ra'ne ki jeremiapo are. Jeremiapo are pejejeapyo re te mama'e a'jea 'ga wapo, pe'je jee— 'jau 'ga 'gã nupe.

Janeruwarete 'ga remimuret

²⁵ Jejui 'ga resaka Jerusareg ipewara 'gã 'jau ajaupe:

—Na'ga ree rũi nipo jane'wyriara 'gã afueweramũ ki sa?— 'jau 'gã ajaupe. ²⁶—Esak 'ga 'ama 'ga porogytaa janee. A'ere 'gã noje'egayi 'ga upe. “Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat”, e'i te ra'u 'gã 'ga upe nũ?— 'jau 'gã amũ ajaupe.

²⁷ A'ere amumera 'gã 'i:

—NaJarejuwarete 'ga remimurera rũi 'ga. Nitywi ae amũ Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruawera kwaapara mũ. A'ere jane Jejui 'ga ruawera kwaawi. Garireja ywy awi futat 'ga ruri— 'jau 'gã ajaupe.

²⁸ A'ere Jejui 'ga oje'ega momoa 'gã nupe nũ. 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe akou 'ga oje'ega 'gã nupe:

—A'jea'jea futat sipo je kwaap pejepe? A'jea futat sipo je ruawera pekwaap? Nateje'eg imũ rũi je ruri. Temuarera 'ga je'eg imũ tee je ruri. 'Ga te 'ã mama'e a'jea etee futat omome'u. A'ere nepekwaawi 'ga. ²⁹'Ga wi futat je ruri. 'Ga futat 'ã je muarera. A'eramũ je 'ga kwaapa futat— 'jau 'ga u'ama 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga 'amamũ 'gã 'ga pyyg are afuew-eramũ numiamũ. A'ere 'gã noppygi 'ga. Nowaēmi we 'ga pyykawa upe. A'eramũ Janeruwarete 'ga 'ga pyygukare'ema 'gã nupe. ³¹ A'eramũ 'gã kwaiwete 'ga rerowiaa. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—'Au 'ur ire 'ã Janeruwarete 'ga remimurera 'ga aeremiapoe'ema apoi, 'ga pājẽ resaukaa janee. Jejui 'ga 'ã nanuara wapo jepi. A'eramũ 'ga futat 'ga remimurera ra'e — 'jau 'gã ajaupe, Jejui 'ga rerowiaa.

³² Aipo renuw ire fariseu 'gã 'jau mainana 'wyr-iara 'gã nupe:

—Soo 'ga pyygukaa jefaruu 'gã nupe 'jau— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã jefaruu 'gã monou Jejui 'ga pyygukaa numiamũ.

³³ A'e pype Jejui 'ga oporogytau akou wenupara 'gã nupe:

—Pẽ pype je pytaaiwi etee. Anurenure'i je oi tejewya temuarera 'ga pyri nũ. ³⁴ A'eramũ nipo pẽẽ je rekaa. A'ere nipo naje resagi pejepe. Nepeoa'uweri je waw ipe. Nepekwaawi je wawa piara— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁵ A'eramũ judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'ape te 'gã oi poromũ? Ma'ape te jane niesagi 'ga? Judeue'ema 'gã 'wyrarete pe te ra'u 'ga oi nũ? Janepytuna 'gã kwasi'ofera 'gã pyri te ra'u 'ga oi nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Judeue'ema pypewara 'gã pyri nũ? Judeue'ema 'gã mu'jau te ra'u 'ga oi nũ? ³⁶ Maran ajee poromũ 'ga 'i ki 'ei: “Naje resagi pejepe”, 'ga 'i ki 'ei. “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'ga 'i ki 'ei— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ Majepeja morowykye'ema poromukuran 'gã maraka apou. Maraka apo maapawa 'ar esagea 'gã nupe. Aipo 'ara rupi Jejui 'ga afu'ama oje'ega momoa 'gã nupe:

—Pě'yuwei te pěẽ mũ? A'eramũ pěẽ i'yuwei ma'eramũ pejejua je pyri. Mama'ea tomono pě nupe pěnemi'uramamũ 'jau— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁸— Aipo are janyppya ka'arana kwasiari rakue. “Je rerowiaara 'gã pype 'y 'jawewara tujã 'gã ywyterimũ 'jau”, 'jau 'gã ikwasiaa Jarejuwarete 'ga je'ega rerekwara ka'aran are rakue— 'jau 'ga 'gã nupe. —Aipoa 'y 'jawewara 'gã mu'jaga Janeruwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ itykuara 'gã ajemogyau namutat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³⁹ 'Uwarete 'ga 'Agesage upe 'ga poromũ 'jau. A'ere Jejui 'ga 'ga 'Agesage muri werowiaara 'gã nupe, 'gã nerekwaramũ. A'ere aipo 'eramũ nuri we Janeruwarete 'ga 'Agesagea 'gã nupe. Jejui 'ga nojewyri we 'Uwarete 'ga pyri. A'eramũ Jejui 'ga 'ga 'Agesage mure'ema we werowiaara 'gã nupe.

⁴⁰ Aipo renupawe 'gã amũ 'jau:

—A'jea futat. 'Ga Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

⁴¹ Amumera 'gã 'jau:

—'Ga 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere tekotee 'gã 'i ajaupe:

—Garireja ywy awi sipo Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ruri?— 'jau 'gã ajaupe. ⁴²— Janyppy 'gã 'ã ka'arana okwasiat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga ree rakue: “Davi 'ga juapyrera futat Jarejuwarete 'ga remimurama 'ga. Perẽi

me nipo 'ga 'ari, Davi 'ga jeupawer ipe”, 'jau 'gã ikwasiaa inuga janee rakue— 'jau 'gã 'gã nupe.

Nokwaawi wejue 'gã Jejui 'ga 'aawera. Perëi me futat 'gã 'ari rakue. A'ere 'gã nokwaawi te 'ga.

⁴³ A'eramũ 'gã amũ Jejui 'ga rerowiaa. A'ere amumera 'gã nuerowiari 'ga. ⁴⁴ 'Gã amũ oporopy-giweramũ 'ga ree. A'ere 'gã nopyygi 'ga.

Judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã

⁴⁵ 'Ga je'ega renuw ire jefaruu 'gã awau ojewya amuarera 'gã nupe. A'eramũ mainana 'wyrriara 'gã 'jau 'gã nupe, fariseu 'gã netee:

—Ma'eramũ te neperuri 'ga oree?— 'jau 'gã 'gã nupe.

⁴⁶ A'eramũ 'gã 'jau amuarera 'gã nupe:

—Naruanuwi ore 'ga amũ je'ega 'ga 'jawe jepi— 'jau 'gã awau amuarera 'gã nupe.

⁴⁷ —Pëë nanë nipo 'ga pë morytee rai'i nũ? Pë nupe nanë nipo 'ga jerowiarukari rai'i nũ?— 'jau 'gã 'gã nupe. ⁴⁸ —Fariseuramũ te ore mũ 'ga rerowiari ra'e nũ? Jane'wyrria'ri 'gã amũ te werowiat 'ga ra'e nũ?— 'jau 'gã 'gã nupe. —Naani.

⁴⁹ 'Auwara 'gã 'ga werowiat kwaiwete. A'ere 'gã Moisesi 'ga remikwasiarera nokwaawi. A'eramũ nipo Janeruwarete 'ga 'gã momapa etee— 'jau fariseu 'gã jefaruu 'gã nupe.

⁵⁰ Aipo 'gã nupe 'e re Nikutemu 'ga oje'ega 'gã nupe. Fariseu 'ga amũ Nikutemu 'ga. Ypytunimũ Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga poromũ. Aipo 'ga 'jau 'gã nupe:

⁵¹ —Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga janee rakue. “Naaipo kũima'e 'ga je'ega renupa rũi 'ã 'nia'wyrri 'ga', pe'je ekoete 'ga upe”, 'jau Moisesi

'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau Nikutemu 'ga 'gã nupe. —A'eramũ jane 'ga je'ega renupe'emawe “Nia'wyrì 'ga”, 'jawe'em 'ga upe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵² —Kuu. Enejekoty'aawa te 'ga? Garireja ywy awi te erejot 'ga 'jawe?— 'jau 'gã aipo 'ga 'eramũ. —Ikwasiaripyrrer are ejemu'e. A'eramũ ene ikwaapa. Nuri futari Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara mũ Garireja ywy awi— 'jau etee 'gã Nikutemu 'ga upe.

⁵³ Oporogytapaw ire 'gã okwasi'wau awau oje'wyr ipe nũ.

8

Kũjãmene'ema ãẽ

¹ 'Gã kwasi'opaw ire Jejui 'ga awau ywytyr ipe. Oriweira 'jaw ipe 'ga awau osea. ² Ai'iwetetewe Jejui 'ga awau osou Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. 'Ga serauwe peuwara 'gã 'ua ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'ga wapyka 'ũina 'gã mu'jau 'Uwarete 'ga ree. ³ 'Gã mu'e 'ga renamũ Moisesi 'ga remik-wasiarer are moromu'jara 'gã 'ua fariseu 'gã netee kũjã ãẽ mũ rerua erosou. Omene'em are ãẽ rekoi. A'eramũ 'gã ãẽ ppyka ãẽ rerua ãẽ mafu'amukaa 'gã nowase. ⁴ A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Koa kũjã ãẽ oko omene'em are ko. A'eramũ ore ãẽ ppyka ãẽ rerua esaukaa enee, ki Ku'jyp — 'jau 'gã Jejui 'ga upe. ⁵ —Ymã te Moisesi 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue: “Pejuka ki omene'em are oko ma'ea kũjã”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. “Ita ki pemomot imonou aipo apoara akag are ijukau”, 'jau Moisesi 'ga ikwasiaa inuga rakue— 'jau 'gã.

A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja ere te jupe?— 'jau 'gã Jejui 'ga upe.

⁶—Siesak 'ga je'ega amuteea te 'jau. 'Ga je'eg amuteeramũ “nuenuwi 'ga Moisesi 'ga je'egera ra'e”, sa'e 'ga upe 'jau, 'ga mome'wau 'wyrria'ri upe 'jau— 'jau 'gã ajaupe, kũjã ãẽ rerua 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eramũ Jejui 'ga wããpyramũ 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ. ⁷ A'ere 'gã nopigi futari aipo 'jau 'ga upe. A'eramũ 'ga 'gã pige'emamũ wowowyramũ 'gã nee, amã'jãu 'gã nee. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Mama'e tywera apoare'emamũ ra'ne pemo-mot ita ãẽ ree, ãẽ jukau— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁸ Aipo 'e re 'ga wããpyramũ nũ. A'eramũ futat 'ga 'ũina ywy kwasiaa ofã mũ nũ. ⁹ Aipo ojeupe 'ga 'e re 'ga pyriwara 'gã awau 'ga wi majepeinume. Sawa'e 'gã na'ne futat awaupap tenune 'ga wi. A'ere kunumũũ 'gã awaupap. A'eramũ 'gã ãẽ rejaa ãẽ tee'i ãẽ mu'ama Jejui 'ga rowase. ¹⁰ 'Gã o re Jejui 'ga wowowyramũ ãẽ ree nũ, oje'ega ãẽ upe:

—Ma'ape ajee ene ree ifuewet ma'e 'gã? Nopytai te 'ga amũ ra'e?— 'jau 'ga ãẽ upe.

¹¹—Naani kĩ'ĩ— 'jau ãẽ 'ga upe.

—Je miamũ naereko tyweri ene. Ere ewau. Ereapou'jap kasi mama'e tywera ne— 'jau 'ga ãẽ upe.

'Ara renyfuga 'jawewat

¹² Aipo re Jejui 'ga 'jau peuwara 'gã nupe nũ:

—Je te 'ã ywy pewaramũ pẽ nupe 'ara renyfuga 'jawewaramũ. Sã'ã jane 'ara kujaurauwe mama'e resaga. Nan tee futat je Jarejuwarete 'ga kwaawukaa pẽ nupe. Jeje'ega renupara 'gã

nokoa'uweri ypytunaiwa pype. “Nakwaawi je Jarejuwarete 'ga remifutara”, 'jawe'em. Jeje'ega renupara 'gā Jarejuwarete 'ga remifutara okwaapap. 'Ara kujau pype futat 'gā nekoi— 'jau 'ga 'gā nupe.

¹³ A'eramū fariseu 'gā amū 'jau 'ga upe nū:

—Kuu. Ejee futat nipo ajee ereporogyta. Natekotee 'gā nūi ene mome'u 'awamū ore. Ereje'eg ekoete etee 'ā ekou ore— 'jau etee 'gā 'ga upe.

¹⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe nū:

—A'jea futat. Je jemome'ui pē nupe. A'ere je mama'e a'je are tee futat je je'egi. Nepekwaawi futari jeruawera. Je wawa nanē pēē ikwaape'ema nū. A'ere je ikwaawi tejuawera. Tewawa nanē je ikwaapa nū— 'jau 'ga 'gā nupe. ¹⁵—Pejuesak 'ā pejejemogyau. Nepejokwaawi futari. A'eramū pēē 'jau ekoete pejejemogyau, “Nenea'wuri futari”, 'jau ekoete pejejaupe. A'ere je aipo na'ei pē nupe. ¹⁶ Aipo 'e re amunipo 'ā a'jea futat je'ea. Najetee rūi amunipo 'ā aipo a'e pē nupe. Jeruwarete 'ga we futat amunipo 'ā aipo e'i pē nupe. Jeruwarete 'ga je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ¹⁷—Ymā te 'ā 'ga amū ka'arana kwasiari inuga pē nupe rakue: “Mukūja 'gā nipo oje'ega aju'jawe etee futat 'eramū ki sirowiat 'gā”, 'jau 'ga ikwasiaa rakue. ¹⁸ Je 'ā ajemome'u pē nupe. Jeruwa 'ga nanē 'ā je mome'wau pē nupe nū. 'Ga 'ā je muarera— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe 'ūina.

¹⁹ —Ma'ape ajee eneruwa 'ga ki 'ei?— 'jau 'gā aipo 'ga 'eramū 'ga upe.

—Naje kwaawi 'ã pejepe. Jeruwa 'ga nanẽ 'ã pẽẽ ikwaape'ema nũ. Je kwaaw ire amunipo 'ã pekwaap 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁰ Aipoa Jejui 'ga imome'wau 'Uwarete 'ga mogytaaw ipe 'gã nupe 'gã mu'jau. 'Ga mogytaawa pype ka'aranũũ ppykawa 'upa. A'e pype judeu 'gã ka'aranũũ monou Jarejuwarete 'ga upe. Aipo pyri Jejui 'ga 'gã mu'jau 'ũina. 'Ga ppyg are 'gã amũ afueweramũ numiamũ. A'ere nowaẽmi we 'ga ppykawa upe. A'eramũ 'gã 'ga ppyke'ema.

Jejui 'ga ojemome'wau 'gã nupe

²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Anure nipo je oi 'aw awi. Je rekat nipo pejepe numiamũ. A'ere nipo naje resaga'uweri pejepe. Anure nipo peramanũ amũ pejetywera. A'eramũ nipo pẽẽ pejewawe'em je waw ipe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²² A'eramũ judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã 'jau ajaupe:

—Ma'eramũ sipo 'ga aipo 'jau nũ 'wei? Ma'ape sipo 'ga oi? Ojejuka te ra'u 'ga nũ?— 'jau 'gã ajaupe. —Ma'eramũ sipo 'ga 'i poromũ “Nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau nũ 'wei?— 'jau 'gã ajaupe.

²³ A'eramũ aipo 'gã 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Pẽẽ 'awa ywy pewara futat. A'ere je na'auwara rũi. Ywag awi je ruri. A'eramũ je mama'e tywer are tejea'are'emamũ. ²⁴ A'eramũ je ako aipo 'jau pẽ nupe ko: “Peramanũ nipo pejetywera”, 'jau je ako pẽ nupe ko. Ajemome'u je ako pẽ nupe ko. Je rerowiare'ema peramanũ futat pejetywera— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁵ —Ma'jaramũ ene ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Ymã we te ako je jemome'ui pẽ nupe ikue. Aipo je'ea a'jea futat. ²⁶ Pẽnekoarũe'ema pẽ nupe imome'u re amunipo 'ã je a'jea futat imome'wau pẽ nupe, “Nepẽa'wryi futari te 'ã”, 'jau amunipo 'ã je pẽ nupe. Je muarera 'ga mama'e a'jea tee omome'u. Tejeupe 'ga remimome'ufera etee te je amome'u ywy pewaramũ pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁷ 'Uwarete 'ga upe 'ga 'i, “Je muarera 'ga”, 'jau. A'ere 'gã naeapyoi 'ga je'eg are aipo 'ga 'eramũ. ²⁸ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Je 'ã pẽneki'yra. 'Ypeywar are je mu'am ire nipo pẽneapyo je ree. “A'jea futat 'ga 'i. Janeruwarete 'ga je muarera, 'ga 'i rai'i”, 'jau nipo pẽẽ jee. “A'jea futat 'ga nuapoi mama'ea oje'eg imũ etee futat. 'Uwarete 'ga omu'e are futat 'ga jane mu'ei rai'i”, 'jau nipo pẽẽ jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁹ —Je muarera 'ga ako je pyri etee futat namutamutat. 'Ga muorypawa etee je mama'e apou jepi. A'eramũ 'ga akou je pyri etee futat— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰ Aipo 'ga 'e 'ga renamũ kwaiwete 'gã 'ga rerowiaa.

Abraão 'ga juapyret

³¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau werowiaara 'gã nupe:

—Jeje'ega rerowiar ire pẽẽ jeremiyuwa futat. ³² A'jea futat je Jarejuwarete 'ga mome'ui. Aipoa jeje'ega renuparamũ pẽẽ na'wryiara tywera remi-ayyuwa 'jawe rũi pejemogy— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. —Sã'ã 'wryiara tywera wemiayyuwa rereko tyw-ereatea. Aipo 'wryiara remiayyuwa 'jawe 'ã pejemogy rakue. A'ere a'jea futat je 'i Jarejuwarete 'ga

ree. Aipo kwaaw ire pejemũ'jãu pejemogyau aipoa 'wyrara tywera remiyuwa 'gã nui— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

³³ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ te aipo ere ore ki 'ei? Na'wyrara tywera remiyuwa rũi ore. Ore 'ã Abraão 'ga juapyrera te. Na'gã amũ nemifaja rũi 'ã ore arajemogy— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁴ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—A'jea futat je'ea. Mama'e tywera apoara 'gã juejue mama'e tywera remifaja futat. 'Gã tywera 'gã nerekou. ³⁵ Wemifutar imũ nipo 'gã 'wyrara 'ga wemifaja 'gã monou ojewi. A'ere nipo aipoa 'wyrara 'ga wa'yra 'ga nomonoi futari ojewi. ³⁶ Je te 'ã Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat. Pẽ katu'og ire je pẽ mũ'ẽi mama'e tywera apoara 'gã nui. A'eramũ te nipo pejetywer awi pẽneate— 'jau 'ga 'gã nupe. ³⁷ —Abraão 'ga juapyreramũ pẽ numiamũ. A'etea 'ã je juka are pẽfuewet. Nepefutari jeje'ega. ³⁸ Tejeupe tejuwa 'ga remimome'ua tee je 'ã amome'u pẽ nupe. A'etea 'ã mama'e apou pejejuwa pejemu'eawer imũ etee rai'i— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁹ A'eramũ 'gã 'jau:

—Abraão 'ga juapyreramũ ore— 'jau 'gã 'ga upe.

—Abraão 'ga juapyreramũ ore 'e re amunipo 'ã mama'e esagea te peapo 'ga 'jawe.

⁴⁰ Pejeporojukawere'emamũ amunipo 'ã je ree. Tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'ua te je amome'u pẽ nupe. A'jea futat aipoa. A'ere 'ã pẽporojukawet etee je ree. Nanarũi Abraão 'ga iapoi rakue. ⁴¹ Pejejuwa 'jawe futat pẽẽ mama'ea peapo — 'jau 'ga 'gã nupe.

—Ku'jywa 'ga tee futat oreruwaretea. Ore futat 'ga ra'yraretea— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴² A'eramũ Jejuì 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Ku'jywa 'ga oreruwaretea 'e re amunipo 'ã pēporomutat je ree. Ku'jywa 'ga 'wyr awi futat je ruri. Nateje'eg imũ rũi je ruri 'au ywy pe. 'Ga je'eg imũ etee je ruri. 'Ga futat je muri ikue — 'jau 'ga 'gã nupe. ⁴³ —Ma'eramũ sipo ajee nepēneapyoi jeje'eg are? Nepēporenuwiweri 'ã ee. A'eramũ pēē pejejeapyoe'emamũ jeje'eg are. ⁴⁴ Mama'eukwaawa 'wryiara ra'yra futat pēē. A'eramũ pēē emifutar are etee pejeparuapoweramũ pejejemogyau. Ywya Janeruwarete 'ga iapo ypy ypyrauwe mama'eukwaawa 'wryiara oporojuka ma'e futat. Nuenuwi futari mama'e a'jea. Mama'e a'jea miamũ futat nafutari. Wemifutar imũ etee futat e'i. I'me ma'ea futat. A'eramũ emiayywa nanē i'jawe etee futat o'meramũ— 'jau Jejuì 'ga 'gã nupe. ⁴⁵ —A'eramũ pēē i'me are etee pejeparuenuwiweramũ. A'eramũ pēē a'eramũ je rerowiare'ema pejejemogyau. Mama'e a'jea etee je 'ã omome'u numiamũ. ⁴⁶ Awỹja te jeremiapo a'wyre'ema wesak? Nitywi futari 'ga amũ. Naapoi futari je mama'e tywera. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Ma'eramũ sipo pēē je rerowiare'ema? — 'jau Jejuì 'ga 'gã nupe. ⁴⁷ —Jarejuwarete 'ga remiayywa 'gã wenup katu katu 'ga je'ega. A'ere pēē na'ga remiayywa rũi. A'eramũ pēē 'ga je'ega renupe'ema— 'jau Jejuì 'ga 'gã nupe.

Jejuì 'ga ojemome'wau 'gã nupe

⁴⁸ A'eramũ judeu 'gã 'jau:

—A'jea futat ore 'i. “Mama'eukwaawa 'ga wereko opir are”, ore 'i enee jepi 'ja. Esak ene je'eg ekoetea ene rekoa. “Nia'wryi 'ga. Samari wywy pewara nipo 'ga”, 'jau ore enee jepi— 'jau 'gã 'ga upe.

⁴⁹ Aipo 'gã 'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Narekoi je mama'eukwaawa tepir are. Tejuwarete 'ga tee je amuoryp tekou. A'ere 'ã nepêporomutari je ree — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁰ —Peje'eg esage ki je ree, na'ea'uweri je pẽ nupe. A'ere Jeruwarete 'ga je ree pẽporomutara futari. “Nepãa'wryi pẽ”, 'jau nipo 'ga je ree iporomutare'ema 'gã nupe. ⁵¹ A'jea futat je 'i. Jeje'ega renupara 'gã amanũme'em futat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁵² —Kuu. 'Awamũ taetu ore “mama'eukwaawa 'ga wereko”, ore 'i enee ki 'ei. Ymãwarera 'gã amanũ futat rakue kũi. Abraão 'ga miamũ amanũmũ rakue. Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue kũi. Ma'eramũ sipo aipo ere oree, “Jeje'ega renupara 'gã namanũi futari”, ere ekoete oree a'i kũi— 'jau 'gã 'ga upe. ⁵³ —Janeypy 'ga, Abraão 'ga amanũ futat rakue. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'gã 'jau amanũmũ rakue. “Je te eteete ma'e 'gã aapyraap”, ere te ra'u ekou nũ?— 'jau 'gã 'ga upe. —Ma'jaramũ sipo je rekoi 'jau ene 'ũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁴ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—“Je te 'ã aereteretea”, je 'e re taetu amunipo 'ã aipo pe'je. A'ere 'ã je natejee rũi agawewi je jerowiaraiwi. Jeruwarete 'ga 'ã aipo e'i jee. Pẽ 'ã “Janeruwaretea 'ga” pe'je futatee Jeruwarete 'ga

upe. ⁵⁵ Nepekwaawi agawewi 'ga 'ã. A'etea 'ã pëë “ore 'ga ra'yra”, pe'je futatee. A'ere je a'jea futat je 'i: “Je akwaap futat 'ga”, 'jau. “Nakwaawi je 'ga” je 'e re amunipo 'ã je nanë je'meramũ pëë 'jawe nũ. A'ere je 'ga kwaawi. 'Ga je'ega renupa je 'ã tekou. ⁵⁶ Abraão 'ga 'ã oporesagiweramũ je rur are rakue. A'eramũ 'ga je rura resakawe aku'iramũ akou ikue — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵⁷ A'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Neremagwawi we agawewi 'ã sīkwēta kwara. Maran sipo ene a'eramũ Abraão 'ga resaka? Ymã te 'ga manũi rakue!— 'jau 'gã 'ga upe.

⁵⁸ —A'jea futat je 'i. Abraão 'ga 'are'emauwe je rekoï ikue— 'jau Jejuï 'ga 'gã nupe.

⁵⁹ Aipo ojeupe 'eramũ 'gã itauu ppyka 'ga ree.

—Sijuka 'ga 'jau — 'jau 'gã ajaupe. — “Jarejuwarete 'ga 'jawe je rekoï”, e'i 'ga janee ra'e— 'jau 'gã ajaupe. —Sijuka 'ga 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere Jejuï 'ga jemimi 'gã nui, awau uëma 'gã nui, Jarejuwarete 'ga mogytaaw awi.

9

Eae'ema 'ga

¹ Pe rupi aruatau arawau Jejuï 'ga eae'ema 'ga resaka. U'aa ypy we futat aipo 'ga weae'emamũ u'aa rakue. Ka'aranũũ renũina 'ũina peyse pe 'gã nupe. ² 'Ga resakawe ore 'jau Jejuï 'ga upe:

—Awỹja tywera sipo 'ga namamã'ëukari? 'Ga tywera te 'ga namamã'ëukari? 'Ga jara 'gã tywera te ra'u nũ?— 'jau ore 'ga upe.

³ —Naani. Na'ga jara 'gã tywera rūi 'ga namamã'ëukari. Na'ga tywera rūi nanẽ nũ. Jarejuwarete 'ga pãjẽ resaukaawamũ te 'ga naeai— 'jau 'ga oree. ⁴—Sã'ã jane porowykya 'arimũ etee. Ypytunaiwauwe jareporowykyawe'em. Nan tee futat jane porowykyi temuarera 'ga upe jarejemogywe. Jaremanũ re jane niporowykyu'jawi 'ga upe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁵—Ywy pe tekou je 'ara 'jawe futat. 'Arimũ etee te jane mama'e resagi. A'eramũ 'ã jane mama'e kwaapa. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga kwaawukari pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁶ Aipo 'e re 'ga onymuna ywyu imajakuanana 'yi are. Weny are imajakuanan ire 'ga imonou 'ga ropepir are. ⁷ 'Ga ropepir are imono re 'ga 'ga monoukaa 'ga mojouwaejúkaa 'ymua'wi pe, *Siloe* 'jaw ipe. (Oje'eg imũ 'gã 'i *Siloe*. *Siloe* 'ea imuripyra 'ea futat poromũ.)

A'eramũ eae'ema 'ga awau peu ojowaeita jui. Ojowaeita ypy we 'ga mama'e resaka katu katu. Ojekatu'okawe 'ga awau ojewya oje'wyr ipe nũ.

⁸ 'Ga resakawe 'ga pyriwara 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Najane upe ka'aranũũ renũinarera 'ga rūi nipo kweramũ ra'e ki sa?— 'jau 'gã ajaupe.

⁹ 'Gã amũ 'jau ajaupe:

—'Ga futat kũi— 'jau 'gã ajaupe.

A'ere amumera 'gã 'i ajaupe:

—Tee nũ'ũ. Naani nũ'ũ. 'Ga 'jawewara 'ga te nũ'ũ— 'jau etee 'gã 'ga upe.

A'eramũ eae'emera 'ga 'jau:

—Je futat. Ka'aranũũ renũinareramũ futat je rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁰—A'eramũ ene maran mama'e resaka 'awamũ ki 'ei?— 'jau 'gã 'ga upe.

¹¹—Tee. Kũima'e 'ga amũ te 'ut je resaka ko nũ'ũ, Jejui 'jawa 'ga ko nũ'ũ. Onymuna ywyu ko. A'ere 'ga imajakuanana 'yi are ko. A'ere 'ga imonoi jeropepir are ko. A'ere 'ga 'jau jee ko: “Ekwap ejowaeita Siloe 'jaw ipe”, 'jau 'ga jee ko. A'eramũ je tewau peu tejowaeita ko. A'eramũ je 'agamũ mama'e resaka katu katu tekou— 'jau 'ga 'gã nupe imome'wau.

¹²Aipo 'ga 'eramũ 'gã 'jau 'ga upe:

—Ma'ape ajee 'ga ki 'ei?

—Tee. Ma'ape katu nipo 'ga rekoi? Nakwaawi je 'ga rekoa nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹³A'eramũ 'gã eae'emera 'ga rerawau fariseu 'gã nupe. ¹⁴Morowykye'ema rupi Jejui 'ga 'yja mo'omi weny pyu imonou 'ga ropepir are ra'e. A'eramũ 'ga 'agamũ amã'jãu ra'e. A'eramũ 'gã 'ga rerawau 'gã nupe.

¹⁵A'eramũ fariseu 'gã 'jau 'ga upe:

—Maran te eremã'ẽ ra'e?

—Tee. Kũima'e 'ga amũ tujururua omono jeropepir are ko nũ'ũ. A'ere je tewau tejowaeita jui 'y pyu ko. A'eramũ je 'agamũ mama'e resaka tekou nũ— 'jau 'ga 'gã nupe.

¹⁶A'eramũ fariseu 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—NaJarejuwarete 'ga rerowiaara 'ga rũi te aje ra'e. Nuenuwi futari 'ga Moisesi 'ga remik-wasiarera ra'e. Sã'ã 'ga morowykye'ema rupi 'ga mamã'ëukara ra'e. Enuw ire amunipo 'ã 'ga namamã'ëukari 'ga morowykye'ema rupi— 'jau 'gã ajaupe 'upa.

A'ere amumera 'gã fariseu 'gã 'i:

—Tee. Namama'e tywera apoara rũi 'ga. Itywet ma'eramũ ae nuapoi futari nanuara — 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã aipo 'eramũ ajamueu 'ga ree.

¹⁷ A'eramũ 'gã 'jau imamã'ẽpyrera 'ga upe nũ:

—“Je katu'ok 'ga”, ere 'ã oree. Maran te eremome'u 'ga 'awamũ oree nũ?— 'jau 'gã 'ga upe.

—Tee. Jarejuwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga amũ futat nipo nũ'ũ— 'jau etee 'ga 'gã nupe.

¹⁸ A'ere judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nuerowiari 'ga.

—A'jea futat sipo 'ga 'ari weae'emamũ rakue?— 'jau 'gã 'gã nupe.

A'eramũ 'gã eae'emera 'ga jara 'gã nerurukaa, 'gã moporogytaukaa ojeupe.

¹⁹ 'Ga jara 'gã nurauwe 'gã 'jau 'gã nupe:

—Pẽna'yra te 'ga? A'jea te 'ga naeai u'aa iypy we futat rakue?— 'jau 'gã oporonupa 'ga ree. —Maran ajee 'awamũ 'ga mã'ẽi akou?— 'jau 'gã 'ga jara 'gã nupe.

²⁰ —A'jea futat 'ga orera'yra. A'jea futat 'ga 'ari weae'emamũ ikue. ²¹ A'ere ore norokwaawi 'ga mã'ẽawera. 'Ga mamã'ẽara 'ga nanẽ ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe. —Pe'je pẽẽ futat pejeporonupa ee 'ga upe. Nakunumã rũi te 'ga 'ã. A'eramũ 'ga futat imome'wau pẽ nupe— 'jau 'ga jara 'gã 'gã nupe.

²² 'Ga jara 'gã kyjea 'gã nerekou, aipo 'gã mu'eukaa 'gã nupe. 'Wyrria'ri 'gã nui 'gã okyjau akou. “Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera futat 'jara 'gã simũ'ẽ jarejatykaaw awi 'jau”, 'jau 'wyrria'ri 'gã ajaupe 'upa rai'i. “Pejoru'jap futat kasi pejesou ne, 'jau jane 'gã nupe”, 'jau 'gã ajaupe 'upa rai'i. ²³ A'eramũ 'gã okyjau 'gã nui. A'eramũ

'ga jara 'gã 'jau 'gã nupe: “Nakunumña rũi futat 'ga 'awamũ. A'eramũ 'ga futat imome'wau pẽ nupe”, 'jau 'ga jara 'gã.

²⁴ A'eramũ fariseu 'gã eae'emera 'ga renũina nũ:

—“Janeruwarete 'ga rowase je 'ami. A'eramũ je mama'e a'jea etee imome'wau pẽ nupe”, ere ki oree— 'jau 'gã 'ga upe. —Ene mamã'ẽara 'ga itywet ma'ea ra'e. Aipoa ore orokwaap— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁵ —Tee. Nakwaawi je. Itywet ma'ea futat nipo 'ga ra'e? Nakwaawi je. A'jea futat ako je najereai ikue. A'ere je 'ã 'awamũ mama'ea resagi tekou— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁶ A'eramũ 'gã 'jau nũ:

—Maran 'ga ene rerekou ra'e ki 'ei? Maran te 'ga ene mamã'ẽi ra'e?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁷ —Amome'u futat te ako je pẽ nupe ko. A'ere ako nepẽparuerowariweri etee jeje'eg are ko. Ma'eramũ sipo je imome'wau'japa pẽ nupe nũ? Pẽfuewet te ra'u pẽẽ nanẽ pejejemogyau 'ga remi-ayuwamũ nũ?— 'jau 'ga 'gã nupe.

²⁸ —Kuu. Ene'me awi kũi. Ene tee futat 'ga remiayuwamũ eko. Ore 'ã Moisesi 'ga je'egeera renupararetea te — 'jau 'gã amara'neramũ 'ga ree. ²⁹ —Janeruwarete 'ga oje'ega Moisesi 'ga upe rakue. A'ea ore orokwaap. A'ere ore aipo 'ga norokwaawi. 'Ga muarera nanẽ ore ikwaape'ema nũ— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁰ —Kuu. Nepekwaawi nipo ajee 'ga. 'Ga muarera nanẽ nepekwaawi ra'e nũ. A'ere 'ga je mamã'ẽi ko nũ'ũ— 'jau 'ga 'gã nupe. ³¹ —Ojeupe itywet ma'e 'gã porogytaramũ Janeruwarete 'ga nuenuwi. Aipoa 'ã jane sikwaap. A'ere 'ga

werowiaara 'gã je'ega renuwi. Afutaara 'gã je'ega nanê 'ga enupa nũ. ³² Ywy apo ypy we “ga amũ u'ar ypy we eae'ema 'ga mamã'êi” 'ea jane nienuwi jepi. ³³ Jarejuwarete 'ga je'eg imũ iapoe'em ire nuapoarũi ae remiapoe'ema— 'jau 'ga 'gã nupe.

³⁴ —U'aa ypy we itywet ma'eramũ nipo aea jamu'ei mama'e are ki sa? — 'jau 'gã 'ga upe, amara'neramũ 'ga ree.

A'eramũ 'gã 'ga muẽma ajatykaaw awi.

—Ere eẽma 'aw awi. Erejoru'jap kasi esou 'au ne — 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'ere Jejui 'ga 'ga rera renuwi. “Eneremi-mamã'ẽfera 'ga 'gã amuẽm ajatykaaw awi” 'e renupa. A'eramũ Jejui 'ga 'ga rekaa. 'Ga resakawe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga te ererowiat ekou?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁶ —Awÿja te 'ga? 'Ga ree jeparuerowiarier-amũ tekou— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

³⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—'Awamũ futat te 'ã ereesak 'ga 'ama. 'Ga je'ega nanê 'ã ene enupa nũ. Je futat 'awamũ oje'eg te'ama enee. Je te 'ã 'ga remimurera— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁸ —Arowiat je ene, ki Ku'jyp. Ene 'ã jejararetea — 'jau 'ga wapyka 'ũina wenupy'ãu 'ga rowase.

³⁹ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega 'gã nupe nũ:

—Ywy pe je ruri Jarejuwarete 'ga kwaapara 'gã mojo'oka 'ga ree iporokwaawiwere'ema 'gã nui. Pẽẽ 'ã pekwaawwi 'ga. A'eramũ je 'ga kwaawukaa pẽ nupe tejua. A'ere amumera 'gã o'meramũ te 'ga 'i. “Akwaap futat je Jarejuwarete 'ga”, 'jau

futatee 'gā 'ā. A'ere 'gā niporokwaawiweri 'ga ree. A'eramū je 'gā mogyau eae'ema 'jawe futat— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

⁴⁰ Aipo renupa fariseu 'gā amū 'jau 'ga upe:

—Ore upe te poromū ere? Norereai nipo ore arajemogyau enee?— 'jau 'gā 'ga upe.

⁴¹ A'eramū Jejui 'ga 'jau nū:

—Pejejae'em ire amunipo 'ā nepejekwai te pejejemogyau. A'ere 'ā “Orerea futat ore”, pe'je. “Jarejuwarete 'ga ore orokwaap futat”, pe'je 'ā. A'ere aipo pe'je ekoete te. Nepekwaawi Jarejuwarete 'ga. A'eramū pēē aipo pyu pejejeupi te futat pejejekwau pejejemogyau— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

10

Weymaw are omaenun ma'e 'ga 'jawewat

¹⁻² A'eramū Jejui 'ga mama'e mū mome'wau 'gā nupe 'gā mu'jau ojee:

—Sā'ā karupa'mī a'gwara 'gā kaaruwamū erura ijaga ukaja pype. A'eramū 'ga amū akou peu ppytunimū iarūmū 'miara mara'ne awi. Muna'yw awi 'jau 'ga akou omaenuna ee. Ia'gwara 'gā osou iosoma kwara rupi etee futat. Okwara rupi ise'ema 'gā ose ekoete futat. Iosoma 'arimū awau osou amunarūmū karupa'mī are— 'jau 'ga 'gā nupe imome'wau. ³ —Ai'iwetetewe karupa'mī jara 'gā 'ua ojewya ukai pe nū. A'eramū karupa'mī raarana 'ga 'ua okwara rawopytymo'woka jupe. Ose re ijara 'gā weymawa renūina. 'Ga reymawa 'ga je'ega kwaapa. A'eramū futat 'ga je'ega kwaapara etee futat 'ua 'ga repejāna. ⁴ Weymawa renūē re 'ga awau enune. A'eramū 'ga reymawa awau

'ga rewiri. Awau 'ga oporogytau weymawa upe. A'eramũ 'ga je'ega kwaapara etee awau 'ga rewiri. ⁵ 'Ga rewiri etee futat ajemogyau. Tekotee 'ga amũ wenũjamũ 'ure'ema 'ga repejãna. 'Ga je'ega kwaape'ema. A'eramũ awau okwasi'wasi'wau 'ga wi— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe imome'wau.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'gã weapyoe'emamũ 'ga je'eg are.

⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—A'jea futat je'ea. Wosoma kwara rupi etee te karupa'mĩa oi osou wosoma pype. A'eramũ je karupa'mĩ osoma kwara 'jawewara futat. Je rupi etee te ywy pewara 'gã oi osou Jarejuwarete 'ga rupaw ipe. Je rerowiaara 'gã etee te ajemogy Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ⁸ —Je renunewe 'ut ma'efera 'gã 'ã e'i pẽ nupe rakue: “Ore Jarejuwarete 'ga remimurera”, 'jau futatee 'gã pẽ nupe rakue. O'meramũ te 'gã 'i rakue. Muna'ywa 'jawewara 'gã futat poromũ. A'ere Janeruwarete 'ga remiayuwa 'gã nuenuwi 'gã je'ega rakue— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ —Iosoma kwara 'jawe je rekoï. A'eramũ pẽẽ pejejorarũmũ 'jau jee: “Too ene rupi Jarejuwarete 'ga rupaw ipe 'jau”, 'javarũ jee— 'jau 'ga 'gã nupe. —Tejeupe aipo 'eramũ je 'gã mogyi Jarejuwarete 'ga remiayuwamũ. A'eramũ je 'gã mopy'ata'wau, 'gã a'gwau 'jau. A'eramũ 'gã opy'a'wyre'emamũ ajemogyau. ¹⁰ Muna'ywa 'jawewara Janeruwarete 'ga remiayuwa opyyk, imomapa. A'ere je nanarũi. Jarejuwarete 'ga kwaawukaa te je ruri pẽ nupe. Pẽ mogyau nakwaparimũ rũi je ruri, pẽ mopy'ata'wau pẽ mogyau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

11 —Wyra jara 'ga ojejukau esage weymaw are. 'Miara mara'ne ruramũ 'ga weymawa a'gwau jui. A'eramũ je weymaw are ipojejuka esage ma'e 'gã 'jawe. Tejemiyuwa 'gã je ia'gwau mama'e tywer awi. Temanũmũ 'gã nekwawer ipe. A'eramũ 'gã amanũarũme'em ojeupe — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 12-13 —Tekotee 'gã omepyrãmũ etee omaenuna ajueymaw are. A'ere na'gã neymawa rũi karupa'mĩa. A'eramũ 'gã 'miara mara'nea jupe turamũ ujãna etee awau jui, karupa'mĩ rejaa jupe. Najemuaẽmi 'gã ee. Na'gã ma'e arũi. A'eramũ 'gã ia'gwawe'em. A'eramũ 'miara 'ua karupa'mĩa mũ pyyka, ipytuna mokwasi'wasi'wau ajauĩ— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. 14-15 —A'ere je naaipo 'jawe rũi. Je 'ã karupa'mĩ are ipojejuka esage ma'e 'jawewara te. Sã'ã Jeruwarete 'ga je kwaawa. Je nanẽ 'ã 'ga kwaapa nũ. Nan tee futat je tejemiyuwa 'gã kwaawi. 'Gã nanẽ 'ã je kwaapa nũ. Anure nipo je manũi 'gã nupe. 16 A'eramũ nipo tekotee 'gã nanẽ jeremiyuwamũ ajemogyau nũ. Najudeu arũi 'gã. A'ere je te je jerowiarukari 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã ajemogyau jeremiyuwamũ. Teje'ega 'gã enuw ire nipo je 'gã nerua 'gã mojobypeukaa ajuee. A'eramũ nipo majepeĩ tee 'ga jara 'gã nee ojejuka ma'ea— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe, 'gã mu'jau ojee.

17 —Je te nipo 'ã ajejukaukat 'gã nupe. A'ere je temanũ re je ferawi etee nũ. A'eramũ nipo Jeruwarete 'ga oporomutaramũ nanimenime je ree. 18 'Gã nupe tejejukaukare'em ire amunipo 'ã nitywi futari je jukaara 'ga amũ. A'ere je 'gã tejukaa futari. Tejejukaukaa nipo je 'gã nupe Tejuwarete 'ga remifutar imũ etee futat. Teferawa

nanẽ je afutat nũ. Ymã te Jeruwarete 'ga 'i jee ikue: “Ere ewau ejejukaukaa 'gã nupe. Ene manũ re je ene moferawi etee nũ”, 'jau Jeruwarete 'ga jee ikue. A'eramũ je tejua tejejukaukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe 'gã mu'jau ojee.

¹⁹ Aipo renuw ire peuwara 'gã ajamueu 'ga je'eg are. ²⁰ —Mama'eukwaawa nipo 'ga 'ã wereko — 'jau 'gã ajaupe. —Mama'eukwaawa nipo 'ã 'ga amoje'egukat ite'at ma'e 'jawe janee kũi. Ma'eramũ sipo ajee pẽporenuwiwet 'ga je'eg are pejejupa?— 'jau 'gã ajaupe.

²¹ A'ere amumera 'gã 'i:

—Nanarũi mama'eukwaawa rerekwara 'gã je'egi. Ae mamã'ẽ sipo mama'eukwaawa? Nana'uweri— 'jau 'gã ajaupe, ajamueu 'ga ree.

Judeu 'gã nuerowiari futari 'ga

²²⁻²³ Anure Jejui 'ga awau Jerusareg ipe nũ. Janeruwarete 'ga mogytaawa 'ogeikwara pakuja 'wyr ipe 'ga akou, Sarumãu 'ga ma'ea 'jawa 'wyr ipe 'ga akou. Judeu 'gã maraka wapo Jerusareg ipe rakue. Ymã te 'gã ypy 'gã Jarejuwarete 'ga mogytaawa apoi rakue. Iapopaw ire 'gã 'jau “Agamũ ene mogytaawa, ki Ku'jyp”, 'jau 'gã Jarejuwarete 'ga upe rakue. A'eramũ 'gã maraka apou aipo are wea'awamũ. 'Ara ro'ysagũũ rupi 'gã aipoa maraka apou wea'awamũ. ²⁴ Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe Jejui 'ga rekoramũ, kwaiwete 'gã ajatykau 'ga ree. A'eramũ 'gã 'jau Jejui 'ga upe:

—Maranime te erejemome'u oree? Ene futat te Jarejuwarete 'ga remimureramũ ereko?— 'jau 'gã 'ga upe.

²⁵ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ajemome'u futat ako je pē nupe ko. A'ere ako naje rerowiari etee pejepe ko— 'jau 'ga 'gā nupe. —Tejuwarete 'ga je'eg imū 'ā je mama'e apou tekou. Kwaiwete je 'ā 'gā katu'ogi tekou. Aipoa amunipo 'ā je kwaawukat pē nupe. ²⁶ A'ere 'ā naje rerowiari etee pejepe. Najeremiayuwa rūi tāmējē 'ā pēē. A'eramū pēē je rerowiare'ema futat pejemogyau. ²⁷ Jeremiayuwa 'gā wenup jeje'ega. Okwaap je tejemiayuwa 'gā. A'eramū 'gā je rerowiaa. ²⁸ 'Gā te je amogy namutat. A'eramū nipo je anure 'gā nerawau Tejuwarete 'ga pyri. Nitywi futari 'ga amū je wi 'gā pojekaara 'gā— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ²⁹—Jeruwarete 'ga 'ā pājēeteetea. 'Ga te 'ā opājēa amut jee. A'eramū 'gā amū je wi jeremiayuwa 'gā pojekawe'em futat. ³⁰ Je te 'ā Tejuwarete 'ga 'jawewara. Majepei tee ako ma'e 'jawe ore rekoi— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³¹ Aipo ojeupe 'ga 'eramū, 'gā ita pyyka 'ga ree.

—Simono imomoa 'ga ree 'jau— 'jau numiamū.

³² A'ere Jejui 'ga 'i 'gā nupe:

—Mama'e esagea etee te je 'ā aapo tekou kwaiwete. Tejuwarete 'ga je'eg imū je iapoi. Maran-uara jeporowyky are te je juka are pēfuewet?— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³³ —Naani. Naeneremiapofer are rūi ofefuew-eramū ene ree. Janeruwarete 'ga te 'ā erekurap ekou. A'eramū ore oroporojukaweramū ene ree — 'jau 'gā 'ga upe. —Kūima'e teea te ene. A'ere 'ā ene “Je Jarejuwarete 'ga 'jawewara”, ere ore. Aipo ene'ea 'ga kurapara te ereko— 'jau 'gā Jejui 'ga upe amara'neramū 'ga ree.

³⁴ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Ymā te 'ā pēypy 'gā ka'arana kwasiari Jarejuwarete 'ga je'eg are rakue. “Pēē 'ā Ku'jywa 'ga 'jawewara”, 'jau 'ga 'ā 'gā nupe rakue. Aipo ojeupe 'ga 'e are 'gā ka'arana kwasiaa inuga rakue. ³⁵ Ni'mei futari Janeruwarete 'ga. A'eramū 'ga je'ega rerekwara ka'arana nanē o'me'emamū nū. Aipoa 'ā jane sikwaap. A'eramū 'ga a'jea futat aipo 'jau 'gā nupe rakue. ³⁶ Ma'eramū sipo ajee je aipo 'jauwarūe'em pē nupe, “Je 'ā Ku'jywa 'ga ra'yra”, 'jauwarūe'em pē nupe? Maran sipo je a'eramū aipo 'eramū 'ga ago'wau tekou? 'Ga te 'ā je mut ywy pe ikue — 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁷ —Tejuwa 'ga porowykya je iapoe'emamū kasi je rerowiat pejepe ne. ³⁸ A'ere ki 'ga remiapoā je iapo re je rerowiat pejepe. Je rerowiare'emamū miamū ki jeremiapoā perowiat. A'eramū nipo pēē ore kwaapa. Tejuwarete 'ga rewiri etee futat je rekoī. 'Ga nanē akou je rewiri etee futat nū. Norojepe'ai futari ore arajauī— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe.

³⁹ Aipo 'e are 'gā 'ga pyyg are afueweramū nū. A'ere 'ga jepe'ai 'gā nui.

⁴⁰ A'eramū ore arawau oroyaapa Jejui 'ga reewe, Jotāu ry owajara katy. Juā 'ga ae pymīawer ipe ore arawau oropytau. ⁴¹ A'e pe kwaiwete 'gā awau Jejui 'ga rekaa.

—Juā 'ga nuapoi futari aeremiapoe'ema ako ikue. A'ere a'jea futat 'ga 'eawer imū etee futat Jejui 'ga iapoi 'awamū— 'jau 'gā ajaupe.

⁴² A'eramū peu oo ma'e 'gā kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa nū.

Lasaru 'ga moferapawet

¹ Lasaru 'ga ojero'wau wenyra 'gã nupe rakue. 'Ga renyra ãã rera Maria. Ajepeja ãã rera Marta. Petani pe 'gã 'wyrã. ² Aipo Mari ãã futat jany kasiga reko'woka Jejui 'ga py are, 'ga py pireita ipyu. A'ere ãã 'ga py pirei re u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga 'ga wi. A'e ãã kywyrã 'ga poromũ ojero'wu. ³ A'eramũ 'ga renyra 'gã 'ga amũ monou Jejui 'ga renũina:

—“Enejekoty'aawa 'ga ojero'wu 'upa, ki Ku'jyp, ere ki kĩa upe”, e'i 'ga renyra 'gã jee ai'i— 'jau 'ga Jejui 'ga upe awau.

⁴ A'eramũ aipo ojeupe oporeawuara 'ga 'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—A'jea futat 'ga jero'wui 'upa. A'ere 'ga namanũi futari ojero'wu upe. 'Ga jero'wu are nipo pẽẽ 'awamũ Jarejuwarete 'ga pãjẽa peesak. “A'jea futat Janeruwarete 'ga ra'yra 'ga pãjẽreteã ra'e”, 'jau nipo pẽẽ jee— 'jau Jejui 'ga oree.

⁵ Jejui 'ga jekoty'aawa Marta ãã, ãã kypy'yra ãã, 'gã kywyrã 'ga, Lasaru 'ga. Mĩmera 'gã Jejui 'ga jekoty'aawa. ⁶ A'eteã 'ga 'ga rera renuw ire miamũ opytau etee 'upa peu, mukũi 'ga osea peu. ⁷ Mukũi oser ire Jejui 'ga oje'ega wemimu'eramũ oree:

—Pe'je iruukwe. Soo Judeja ywy pe 'jau nũ— 'jau Jejui 'ga oree.

⁸ A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Tee nũ'ũ. 'Awamueuu ako peuwara 'gã fuew-eramũ ita pyu ene juka are ai'i nũ'ũ. Te maran a'e pe jane oi etee jarejewya peu nũ?— 'jau ore 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau oree:

—'Arimũ wata ma'eramũ ae nitesirũgatui. Nu'ara'uweri ae 'arimũ wata ma'eramũ ywy kwara pype. 'Arimũ wata ma'eramũ ae nokyjei watau akou. Nan tee futat je rekoi tekyjawe'em. Je manũawa upe iwaẽme'emamũ 'gã naje pyyga'uweri. A'eramũ je tekyjawe'em. ¹⁰Ypytunimũ wata ma'eramũ te ae 'ari ywy kwara pype otesirũgaturamũ— 'jau 'ga oree.

¹¹Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau oree nũ:

—Janejekoty'aawa 'ga, Lasaru 'ga oset 'upa. A'eramũ je tewau 'ga momaka 'ga ser awi— 'jau 'ga oree.

¹²A'eramũ ore 'jau 'ga upe:

—Oser ire sipo ajee 'ga pagi, ojekatu'oka nũ— 'jau ore 'ga upe.

¹³“Lasaru 'ga amanũ 'upa” 'ea futat 'ga poromũ imome'wau oree numiamũ. A'ere ore norereapyoi te ee aipo 'ga 'eramũ. “Ga set tee upe sipo 'ga 'i pa”, 'jau etee ore. ¹⁴A'eramũ 'ga imome'wau katu oree:

—Amanũ Lasaru 'ga 'upa, a'e je pẽ nupe kũi.

¹⁵A'ere aipoa je upe esageramũ 'ga pyri jane rekoe'ema. Jeroryp je 'awamũ tepãjẽa pẽ nupe esaukar are. Taje rerowiar ete ete pejepe 'awamũ taetu 'jau. A'eramũ jane jarewau 'ga resaka— 'jau 'ga oree.

¹⁶Aipo 'erauwe kunumĩ jopewa 'jau, Tome 'ga 'jau:

—Pe'je jane nanẽ. Soo jaremanũmũ 'ga rupi— 'jau 'ga oree. —Peu 'ga oramũ nipo 'gã 'awamũ 'ga jukai. A'eramũ jane nanẽ jarewau jaremanũmũ 'ga rupi— 'jau 'ga oree. A'eramũ ore arawau Petani pe Jejui 'ga rupi.

¹⁷ Petani pe ore waēm ire peuwara 'gā 'jau Jejui 'ga upe:

—Amanū enejekoty'aawa ai'i. A'eramū ore erawau inuga ita kwara pype ai'i. Irūpāwē iseri 'awamū— 'jau 'gā Jejui 'ga upe.

¹⁸ Aipoa amunawa Petani 'jawa 'upa Jerusarega pyriuu. Tres kilometro etee mukua jui. ¹⁹ A'eramū Jerusareg ipewara 'gā 'ua 'ga renyrera 'gā pyri. Mari ēē, Marta ēē. Mīmera 'gā nesaka 'gā 'ua 'gā mojemogypyka'i 'gā kokare'em awi. ²⁰ A'eramū 'gā amū awau Jejui 'ga mome'wau Marta ēē upe:

—Jejui 'ga 'ut owaēma ra'e— 'jau 'gā amū awau ēē upe.

A'erauwe Marta ēē awau ore rowosōu. A'ere Mari ēē reni oje'wyr ipe futat. ²¹ A'eramū Marta ēē etee awau, u'arasiga ēē erawau Jejui 'ga rowosōu.

A'eramū ēē 'jau 'ga upe:

—'Au ene reko re amunipo 'ā jekywyrā kīā namanūi rai'i— 'jau ēē 'ga upe. ²² —A'ere 'awamū ojeupe ene porogytaramū miamū Janeruwarete kīā mama'e apoi enee. Akwaap je aipoa— 'jau Marta ēē Jejui 'ga upe.

²³ A'eramū Jejui 'ga 'jau Marta ēē upe:

—Oferap futat enekywyrā 'ga enee nū ī— 'jau 'ga Marta ēē upe.

²⁴ A'eramū Marta ēē 'jau 'ga upe:

—A'jea futat aipoa. “Janeruwarete kīā 'awa ywy mateepaawa 'ara rupi ae mū'ēi tywy awi nū” 'ea a'jea futat— 'jau ēē 'ga upe. —A'ea 'ara rupi tāmējē te nipo jekywyrā kīā ferawi nū— 'jau Marta ēē 'ga upe.

²⁵ A'eramū Jejui 'ga 'jau Marta ēē upe nū:

—Je 'ā a'jea futat ae moferapara. Je futat 'ā ae mogyara. Je rerowiaaramū pemañ agawewi. A'ere peferaw etee nū. ²⁶ Je rerowiaara 'gā, jeje'eg imū etee mama'e apoara 'gā nooi futari mama'eukwaawa rapyaw ipe. Jarejuwarete 'ga pyri te je rerowiaara 'gā oi oferapa amanū'u'jape'ema. Ererowiat ajee aipoa ī?— 'jau Jejui 'ga Marta ēē upe.

²⁷ A'eramū ēē aipo 'ga 'e re 'jau 'ga upe:

—Ma'eramū rā. Arowiat futat je ene kī'ī. A'jea futat ene Jarejuwarete kīā remimureramū ereko. A'jea futat ene kīā ra'yrareteramū ereko. Ymā te 'ā kīā “ywy pewara 'gā nupe ekwap”, kīā 'i enee rakue— 'jau ēē Jejui 'ga upe.

²⁸ Aipo 'e re Marta ēē awau ojewya oje'wyr ipe nū. Okypy'yra ēē renūina ēē awau. Owaēmawe ēē 'jau okypy'yra ēē upe, Mari ēē upe:

—Moromu'jara kīā, Jejui kīā, 'ut owaēma kyn. “Tene ēē ruri oje'ega jee”, e'i kīā enee ko kyn— 'jau ēē meewere'i weweworamū okypy'yra ēē upe.

²⁹ Aipo ojeupe ēē 'erauwe Mari ēē weaiteramū awau Jejui 'ga repejāna. ³⁰ Norojori we ore orowaēma katu amunawa upe. Marta ēē ore rowosīawer ipe etee arajupa oropytu'wau. ³¹ Mari ēē orauwe ēē pyri ajatyka ma'ēfera 'gā awau ēē rupi.

—Tywy pe nipo kwe ēē oi ajaa'wau. Pe'je soo ēē rewiri— 'jau 'gā ajaupe awau ēē rewiri.

³² Ore upe owaēmawe Mari ēē awau wapyka wenupy'āu Jejui 'ga rowase.

—Ku'jyp. 'Au ene reko re amunipo 'ā jekywyra kīā namanūi rai'i— 'jau Mari ēē Jejui 'ga upe.

³³ A'eramũ Jejuì 'ga Mari ãẽ joo'o resaka. ãẽ rewiri oo ma'e 'gã joo'o resaka nanẽ nũ. A'eramũ 'ga u'arasigamũ ajemuaẽma 'gã nee. ³⁴ A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Ma'ape ajee pemono rai'i?— 'jau Jejuì 'ga 'gã nupe oje'ega.

—Ere ejua esaka— 'jau 'gã 'ga upe.

³⁵ A'eramũ Jejuì 'ga ajaa'wau u'ama.

³⁶ 'Ga joo'o resakawe 'gã 'jau ajaupe:

—Kuu. Noko 'ja. Noko Lasaru 'ga 'ga jekoty'aawaretea futat rai'i 'ja. Esak 'ga joo'oa 'ga ree kũi— 'jau 'gã ajaupe.

³⁷ A'eramũ amumera 'gã 'jau:

—Maran ajee 'ga a'etea eae'ema 'ga amũ mamã'ẽi rai'i, a'e te je a'i kũi. Maran ajee 'ga Lasaru 'ga nuesagi 'ga jero'wu awi rai'i 'ũ. 'Ga jukaukare'ema amunipo 'ã 'ga 'ga jero'wu upe rai'i— 'jau 'gã ajaupe.

³⁸ A'eramũ ore arawau 'gã nupi. Jejuì 'ga u'arasiga rerawau erowaẽma ita kwara upe. Ita kwara rawopytymawamũ 'gã itauu monou imỹina iawopytyma. ³⁹ A'eramũ Jejuì 'ga 'jau:

—Pe'je itauu pe'au jui— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ Marta ãẽ 'jau:

—Koo. Naani nũrã. Ipysoyay nipo nũrã. Irũpãwẽ 'awamũ iseri nũrã— 'jau etee ãẽ 'ga upe.

⁴⁰ A'eramũ Jejuì 'ga 'jau ãẽ upe nũ:

—Maran ajee je 'i enee ra'e a'i ã. “Je rerowiar ire nipo ereesak Jarejuwarete 'ga pãjẽa”, je 'i enee ra'e a'i ã— 'jau 'ga Marta ãẽ upe.

⁴¹ A'eramũ 'gã ita kwara rawopytymawa pe'au jui 'ga upe. A'erauwe Jejuì 'ga amã'jãu ywau:

—Kiapi'ni. Aje'eg je enee. ⁴² Ene 'ã jeje'ega ereenup e'ÿina— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe. —Jeje'eg are ako eneporenuwiwet jepi. A'eramũ je aipo 'jau enee 'auwara 'gã nemi-anuwamũ. Kasi a'e pe 'gã naje rerowiari ne. “A'jea futat Janeruwarete 'ga 'ga muri janee rai'i”, te'i 'gã jee 'jau. 'Awa 'ara rupi 'gã enepãjẽ resagi— 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwa 'ga upe.

⁴³ 'Uwarete 'ga upe oje'ẽmaw ire Jejui 'ga wafukaita Lasaru 'ga upe:

—Ere ejua eẽma, ki Lasaru— 'jau Jejui 'ga oje'ega Lasaru 'ga upe.

⁴⁴ A'erauwe Lasaru 'ga ferawi 'ua uẽma ita kwar awi. Wauwanawa taity rerua enafu'ama enuẽma ita kwar awi wakaga auwanawa reewe. 'Ga eẽmauwe Jejui 'ga oje'ega 'ga resakara 'gã nupe:

—Pe'je 'ga piara rapa 'ga wi. Tuata 'ga 'jau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

Jejui 'ga ree ifuwet ma'e

(Mateu 26.1-5; Maku 14.1-2; Luka 22.1-2)

⁴⁵ A'eramũ 'ga moferawa resakara 'gã Jejui 'ga rerowiaa kwaiwete. Mari eẽ rupi oo ma'efera 'gã 'ga rerowiaa kwaiwete. ⁴⁶ A'eramũ 'gã amũ awau imome'wau fariseu 'gã nupe:

—Jejui 'ga Lasaru 'ga omoferap ko, irũpãwẽ 'ga ser ire ko— 'jau 'gã awau Jejui 'ga mome'wau fariseu 'gã nupe.

⁴⁷ A'eramũ fariseu 'gã ajatykau mainana 'wyrara 'gã netee. Opytuna 'gã nupe oje'ẽma'e 'gã nanẽ ajatykau 'gã nee nũ. Ajatykau oporogytau Jejui 'ga ree:

—Maran te jane Jejui 'ga rerekoi? 'Awamũ 'ga tee te 'ã mama'ea janeremiapoe'ema wapo akou

kwaiwete a'i kũi— 'jau 'gã oporogytau Jejui 'ga ree. ⁴⁸—Nanuar awi 'ga momige'emamũ nipo 'gã najuejue etee 'ga rerowiari. A'eramũ futat nipo 'gã 'ga mogou 'wyriaramũ ojeupe. A'eramũ futat nipo jane'wyriararete 'ga Roma pewara 'gã 'wyriara 'ga wemiayuwa 'gã mua jane apisau, Janeruwarete 'ga mogytaawa retygukaa 'jau nipo 'ga 'gã murukaa— 'jau 'gã ajaupe.

⁴⁹ A'eramũ mainana 'wyriararete 'ga, Kaifasi 'ga oje'ega 'gã nupe. Kaifasi 'ga 'wyriaramũ 'ũina 'gã nupe aipoa kwara rupi rakue. A'eramũ 'ga a'eramũ oje'ega 'gã nupe:

—Nepẽneapyoi we futat 'ga ree? ⁵⁰ 'Ga futat ijukapiramũ. A'eramũ 'ga etee futat amanũmarũmũ najuejue etee jane apisiukare'ema — 'jau Kaifasi 'ga oje'ega wemiayuwa 'gã nupe.

⁵¹ A'ere Kaifasi 'ga naoje'eg imũ etee rũi aipo 'ga 'i. Janeruwarete 'ga te aipo amu'eukat 'ga. Ojetee oje'ẽma'e 'jawe 'ga poromũ oje'ega ajaupe. “Jejui 'ga etee futat amanũarũ jane apisiukare'ema”, 'ga mu'eukaa ajaupe. ⁵² Judeu 'gã tywera upe futat 'ga manũi. A'ere na'gã tywera upe etee rũi Janeruwarete 'ga 'ga jukaukari. Judeue'ema 'gã nupe nanẽ 'ga manũi nũ, majepe 'ywetee jane mogyau.

⁵³ Aipoa ojeupe Kaifasi 'ga 'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Maran te jane Jejui 'ga pyygi 'ga jukau?— 'jau 'gã ajaupe oporogytau.

⁵⁴ A'eramũ Jejui 'ga awawe'em Judeja ywy pe. Arawau Efraĩ 'jaw ipe etee. Aipoa 'upa jũmire'ema pyri. Aipo pe ore oropytau.

⁵⁵ Oreyppy 'gã Egitu ywy awi enũ'ëawer awi wea'awa maraka upe iwaëm ja'wyja'wyrâuwe judeu 'gã awau ajatykau peu Jerusareg ipe kwaiwete. Oje'wyr awi 'gã awau ajatykau Jerusareg ipe. Maraka apoawa upe iwaëme'emauwe 'gã mama'e apou Moisesi 'ga remikwasiarer imũ etee ojekatu'okawamũ Jarejuwarete 'ga upe. ⁵⁶ A'eramũ 'gã Janeruwarete 'ga mogytaaw ipe awau Jejui 'ga rekaa numiamũ. A'ere 'gã nuekoari 'ga. A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—'Ut sipo 'ga 'au maraka are jane pyri?— 'jau 'gã ajaupe.

—Too. Maran gatu nipo 'ga 'ure'ema— 'jau 'gã ajaupe.

⁵⁷ A'eramũ mainana 'wyrriara 'gã 'jau fariseu 'gã netee:

—Jejui 'ga resakaramũ ki pejot 'ga mome'wau oree— 'jau 'gã maraka are 'ut ma'e 'gã nupe.

Jejui 'ga pyyg are 'gã afuweramũ. A'eramũ 'gã poromũ 'jau, “pemome'u ki 'ga oree”, 'jau 'ga 'gã nupe.

12

Jejui 'ga ree jany kasiga reko'wokawet

(Mateu 26.6-13; Maku 14.3-9)

¹ Egitu ywy awi oropyyfera 'gã nenũ'ëawer are wea'awa maraka apoawa upe iwaëm ja'wyja'wyrâuwe ore arawau Petani pe.

A'eramũ Jejui 'ga ore rerawau wemimofera-
era 'ga 'wyr ipe, Lasaru 'ga 'wyr ipe. ² A'eramũ
peu ore waëm ire, peuwara 'gã mama'e apou oree,
ore mojemi'waawamũ. Marta ëë mama'e rerua
mama'e 'wawa 'arimũ oree. A'eramũ Lasaru

'ga nanẽ 'ua wapyka ojemi'waa Jejui 'ga pyri.
³ A'eramũ Mari ẽẽ jany kasiga ryrũ pyyka erua. Aipoa jany kasiga wepyeteramũ agawewi. A'etea Mari ẽẽ aipoa jany kasiga werut eko'woka Jejui 'ga py are. Naritu 'jau 'gã aipo jany kasiga upe. 'Ga py pireita ipyu. 'Ga py pirei re ẽẽ u'awa pyu etee futat 'ga py mukaga. Jany kasiga okwasi'wau 'gã noga raipy pype. ⁴ A'ere Jejui 'ga remimu'eramũ ore mũ narafutari. Judas Iskariote 'ga nafutari aipoa. Judas 'ga futat ia'wyre'ema 'gã nupe Jejui 'ga monoara. 'Ga futat poromũ nafutari jany kasiga pyu Jejui 'ga py pireja.

⁵ —Kuu. Ma'eramũ sipo ẽẽ ime'ege'ema ka'aranũ are 'wei. Epy te 'ã 'aga jany kasiga. Tresẽtu ka'aranũ 'ua ee. A'eramũ amunipo 'ã ẽẽ ime'ega ka'aranũ are ojeupe. A'eramũ amunipo 'ã ẽẽ epyfera mua janee. A'eramũ amunipo 'ã jane imojo'oka ikaraemãe'ema 'gã nupe— 'jau 'ga 'ũina.

⁶ Judas 'ga najemuaẽmi agawewi ikaraemãe'ema 'gã nee. O'meramũ te 'ga 'i. Jejui 'ga remimu'ea futat 'ga numiamũ. 'Ga futat ka'aranũ yrũ rerekwara. A'eramũ 'ga amunarũmũ ka'aranũ are ojeupe jepi. Muna'ywa futat 'ga. A'eramũ 'ga poromũ jany kasiga me'eg are afueweramũ. “Amojo'ok amunipo 'ã je epyfera tejeupe”, 'jau 'ga ojeupe numiamũ.

⁷ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Tene ẽẽ iapoi. 'Aga jany kasiga ẽẽ omỹigatu je manũnamũ je ree eko'wogipyramũ te rai'i numiamũ. A'ere ẽẽ 'awauwe eko'wogi je ree. Tene ẽẽ iapoi jee— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ⁸—Ikaraemãe'ema 'gã nooa'uweri futari pẽ nui. A'eramũ ene anure

mama'e monou 'gã nupe ejemifutar imũ 'jau. Je te nako fukui futari pẽ pype— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

⁹ A'eramũ judeu 'gã Jejui 'ga rekwawa kwaapa.

—Petani pe 'ga oi akou ra'e— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã kwaiwete awau Jejui 'ga rewiri. Lasaru 'ga resaka nanẽ 'gã awau nũ. Jejui 'ga remimoferawera 'ga futat poromũ Lasaru-ramũ. ¹⁰⁻¹¹ Lasaru 'ga moferawamũ 'gã kwaiwewete Jejui 'ga rerowiaa. Mainana 'wyrriara 'gã nerowiar awi 'gã opoia. A'eramũ 'gã Jejui 'ga rerowiaararetea futat ajemogyau. A'eramũ mainana 'wyrriara 'gã amara'neramũ 'gã nee. Lasaru 'ga resaka 'gã oramũ mainana 'gã Lasaru 'ga juka are afuweramũ.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga ataawet

(Mateu 21.1-11; Maku 11.1-11; Luka 19.28-40)

¹²⁻¹⁸ Ai'iwe ore arawau Jerusareg ipe Jejui 'ga rupi. Kawaru'i aranuwamueuu 'arimũ Jejui 'ga 'ua akou. A'eramũ muku awi maraka are 'ut ma'e 'gã 'ga rera renupa.

—Aipo Jejui 'ga ruri akou— 'jau peuwara 'gã Jerusareg ipe 'ut ma'efera 'gã nupe. —'Ga futat 'awamue Lasaru 'ga omoferap ai'i. Ita kwara pype 'ga ruwamũ 'ga wafukaita 'ga reumera upe ai'i. A'erauwe futat Lasaru 'ga ferawi 'ua uẽma ita kwar awi ai'i— 'jau Lasaru 'ga ferawa resakarera 'gã imome'wau kwe awi 'ut ma'efera 'gã nupe. —Pe'je ajee soo Jejui 'ga resaka 'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

A'eramũ 'gã kwaiwete awau 'ga rowosõu. 'Gã ku'ia 'gã nerekou. A'eramũ 'gã a'eramũ pinowa rerawau imowawaka 'ga repejãna. 'Ga resakawe 'gã wafukaita 'gã nupe:

—Janeruwarete 'ga 'ã esageay. Ene 'ã 'ga remimurera futat. Ene futat 'ã Israeu juapyr-eramũ ore upe 'wyriarareteramũ. A'eramũ ki Janeruwarete 'ga ojejukau esage ene ree— 'jau 'gã wafukaita Jejui 'ga upe.

Kawaru'i 'arimũ Jejui 'ga 'ua owaẽma Jerusareg ipe. Ymã Sakari 'ga ka'arana kwasiari inuga aipo are rakue. “Pekyje kasi Jerusareg ipewaramũ ne. Kwe pẽ'wyriararete ruri kawaru'i 'arimũ”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue.

A'ere aipo are ore norereapyoi, aipoa 'ga waẽmaw ipe iaporamũ. A'ere anure ywag ipe Jejui 'ga o re tãmějẽ te orereapyoramue 'ga remikwasiarera ka'aran are ikue. “A'jea futat. 'Ga remikwasiarer imũ etee futat 'gã iapoi rai'i”, 'jau ore arajaupe, ywag ipe 'ga o re.

¹⁹ Jejui 'ga repejãna 'gã oo resakawe, fariseu 'gã 'jau:

—Kuu. 'Gã juejue nipo oo Jejui 'ga repejãna ki sa, “perowiar awi 'ga” 'eramũ etee pa 'gã 'ã nũ— 'jau 'gã ajaupe.

Amanũawama Jejui 'ga imome'uawet

²⁰ Grego 'gã amũ awau judeu 'gã nupi Jerusareg ipe. Janeruwarete 'ga muorypa 'gã awau 'gã nupi maraka pe. ²¹ A'eramũ 'gã awau oje'ega Filipe 'ga upe. Pesaita pewara Filipe 'ga. Garireja ywy pe aipoa amunawa Pesaita 'upa. A'eramũ grego 'gã 'jau Filipe 'ga upe:

—Oreporesagiwer ore Jejui 'ga ree, ki Filipe— 'jau 'gã 'ga upe.

²² A'eramũ Filipe 'ga Andre 'ga upe ra'ne awau imome'wau. A'eramũ Andre 'ga Filipe 'ga rerawau Jejui 'ga upe.

—Grego 'gã 'ut amũ ene resaka, ki Jejui— 'jau 'gã 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je 'ã Jarejuwarete 'ga remimurera. A'eramũ nipo anurenure'i je manũ re 'gã 'jau kwaiwete jee: “Eteete ma'e 'gã apyraapara 'ga ra'e”, 'jau nipo 'gã jee, je manũ resaka— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁴—Sã'ã juowuu a'ỹja otyme'emamũ ipytune'ema. Majepeti tee futat a'ỹja. A'eramũ futat ojemoteu otym ire te ipori. A'eramũ futat waramũ ojeme'yita wa'ỹja pyu. A'eramũ te nojemoteei a'ỹja. Nan tee futat je manũ re jeremiayuwa 'gã jeme'yi. Je manũ re kwaiwetewete ajemogyau namutamutat — 'jau Jejui 'ga 'gã nupe. ²⁵— Janeruwarete 'ga remifutara apoare'ema 'gã a'ỹi tyme'ema 'jawe. 'Gã neko'i ekoetei tee. Amanũ re awawe'em futat Jarejuwarete 'ga pyri. A'ere Jarejuwarete 'ga remifutar imũ mama'e apoara 'gã itymipyrera 'jawe. Nokyjei 'gã amanũ awi. A'eramũ nipo anure 'gã ajemogyau Jarejuwarete 'ga pyri nakwaparimũ ete rũi futat— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe oporogytau 'ũina.

²⁶ —Jeremiayuwamũ pejejekoweramũ ki jeje'ega peenup, jeremifutar imũ etee futat mama'e apou. Nan pejemogy je pyri namutat a'jea futat. A'eramũ nipo jeremiayuwa 'gã nupe Jeruwarete 'ga 'jau: “Gã esageay jee”, 'jau nipo 'ga 'gã nupe jee— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁷ —Jepy'a'wyt je tekou. Maran te je rekoi, na'ea'uweri je Jarejuwarete 'ga upe. “Je rereko

tywerukar awi ape 'gã nupe”, na'ei futari je 'ga upe nũ. Nanuaramũ futat je ruri ikue. Ijukapyramũ futat 'ga je muri ikue. A'eramũ nipo 'gã je rerekou tyweaete futat je jukau— 'jau Jejui 'ga 'gã nupe.

²⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Mama'ea eapo ejemuorywukaa 'gã nupe, Ki-
api'ni— 'jau 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

Aipo ojeupe 'ga 'eramũ 'ga oje'ega mua 'ga upe
ywag awi:

—Mama'e mũ futat ako je aapo tejemuory-
wukaa 'gã nupe ko. Anure tãmějẽ te nipo je
iapou'jawi nũ — 'jau Ku'jywa 'ga oje'ega mua
wá'yra 'ga upe.

²⁹ Aipo renupawe peuwara 'gã amũ 'jau ajaupe:

—Kuu. Ma'ja te poromũ?

—Aman aunuga nipo aipo kũi— 'jau 'gã ajaupe.

—Naani nũ'ũ. Ywagipewara 'ga amũ te nipo
aipo oje'ega amut 'ga upe nũ'ũ— 'jau amumera 'gã
ajaupe.

³⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau ore upe juejue:

—Naje ree rũi 'ga je'egi jee. Pẽ nee te 'ga je'egetei
— 'jau 'ga ore upe imome'wau. ³¹ —'Awamũ
nipo Jeruwarete 'ga 'i: “Neperowiari jera'yra 'ga.
A'eramũ pẽ pejejekwau jee”, 'jau nipo 'ga 'gã
nupe. A'eramũ 'ga 'awamũ futat je rerowiare'ema
'gã 'wyriara pãjẽ mateepapa jui— 'jau Jejui 'ga
oree. ³² —'Ypeywar are temono temu'am ire te
nipo je tejerowiaarama 'gã murukari tejepyri—
'jau Jejui 'ga oree.

³³ Aiporamũ futat 'ga amanũawama mome'ui
oree.

³⁴ A'eramũ 'ga je'ega renupara 'gã 'jau Jejui 'ga
upe:

—Ma'eramū ene poromū 'jau ki 'ei. Ymā te 'ā Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukaa wemimurama 'ga ree rakue: “Namanūi futari Janeruwarete 'ga remimurera 'ga. Namutat 'ga rekoī amanūme'em”, 'jau 'ga 'ā inuga ikwasiaa ka'aran are rakue: Ma'eramū ajee poromū ere oree, aru'e etee ore enee. 'Ypeywar are nipo 'gā je mu'ama, ere poromū nū, aru'e te ore enee a'i kūi. NaJarejuwarete 'ga remimurera rūi tāmējē futat nipo 'ā ene nū'ū?— 'jau 'gā Jejui 'ga upe aipo 'ga 'eramū.

³⁵ A'eramū aipo 'gā 'eramū Jejui 'ga 'jau 'gā nupe:

—Jarejuwarete 'ga je'eg are pē mu'jawamū nanē je ruri ikue. A'eramū ki pēē jeje'ega rerowiaa pejejepype je rekoramū. Jeje'ega renuparamū pēē pejejemogyau 'arimū wata ma'e 'jawe. Sā'ā ae 'arimū mama'e resaga katu katu. Nan tee futat je Tejuwarete 'ga resaukaa pē nupe. A'ere je anurenure'i je oi pē nui nū. Je o re taetu nipo nepēneapyoa'uweri ee. Ee pejejeapyoe'em ire nipo pēē iseraip ma'e 'jawe pejejemogyau. Iseraip ma'e 'jawe etee nipo pēē pejejemogyau peje'akwaawe'emamū. Ypytunimū iseraip ma'e 'gā mama'e nuesagi. 'Gā seraiwa mama'ea nue-saukari 'gā nupe— 'jau Jejui 'ga 'gā nupe. ³⁶ — A'eramū ki pēē je rerowiaramū pejejepype je reko-rauwe pejejeapyoramū jeje'eg are. A'eramū je tejerowiaramū pē monou tejemiayuwamū. Aipo-ramū pēē iserauwe'ema 'gā 'jawe. Mama'ea peesak katu katu pejejemogyau. A'eramū 'arimū wata ma'e 'jawe futat pēē— 'jau Jejui 'ga 'ūina 'gā nupe.

Nuerowiari futari 'gā 'ga

Aipo 'gã nupe 'e re Jejui 'ga awau ojepe'au ajemima 'gã nui. ³⁷ Opãjẽ mũ Jejui 'ga 'gã nemiapoe'ema apou'jau'japa agawewi 'gã neape. A'etea 'gã nuerowiari 'ga ajemogyau. ³⁸ Ymã te 'ã Janeruwarete 'ga je'ega mome'wara 'ga Isai 'ga ka'arana kwasiari inuga jee rakue. “Ene 'ã Orejararetea. A'ere 'gã nitywi oreje'ega rerowiaara. Ene 'ã pãjẽrete agawewi. A'etea 'gã enepãjẽa nuerowiari futari”, 'jau Isai 'ga ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. Aipoa a'jea futat Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue. A'eramũ a'jea futat Isai 'ga 'eawer imũ etee futat poa.

³⁹ Isai 'ga ka'arana kwasiaru'japa 'gã nee wẽjẽmĩ rakue nũ:

⁴⁰ “Janeruwarete 'ga 'gã namueapyoukari ee.

A'eramũ 'gã wapyakwafuge'emamũ weapyoe'emamũ ee.

A'eramũ 'gã a'eramũ opoiriwere'emamũ otywer awi. Jekatu'og ape, 'jawe'em 'gã 'ga upe.

A'eramũ 'ga a'eramũ 'gã katu'oke'ema futat”, 'jau Isai 'ga inuga ikwasiaa ka'aran are rakue.

⁴¹ Jejui 'ga rurawam are Isai 'ga ka'arana kwasiaa inuga rakue. Isai 'ga weapyoramũ Jejui 'ga rurawam are. Esageay ma'e 'ga. Kũima'eeteete 'ga 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga ka'arana kwasiaa inuga 'ga rurawam are rakue.

⁴² A'etea 'gã kwaiwete Jejui 'ga rerowiaa. 'Wyrria'ri 'gã amũ miamũ futat 'ga rerowiaa. A'ere 'gã aipo 'eramũ eewi nojemome'ui ajaupe. Fariseu 'gã wejue “Jejui 'ga rerowiaara 'gã simũ'ẽ jarejatykaaw awi 'jau. A'eramũ futat imũ'ẽmyrera 'gã osou'jape'ema jarejatykaawa pype 'jau”, e'i fariseu 'gã ajaupe rakue. A'eramũ 'gã a'eramũ

wejue ojemome'wawe'em 'gã nemianuwamũ.
⁴³ Ajuowase ako esage are etee 'gã wea'aramũ.
 Janeruwarete 'ga rowase ako esage are jēmĩ 'gã
 wea'are'emamũ.

⁴⁴ A'eramũ Jejui 'ga oje'ega momorayau ojee
 ajatyka ma'eramũ juejue oree:

—Je rerowiaara 'gã je muarera 'ga nanẽ futat
 werowiat— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁵—Araju'jawe etee
 futat ore. A'eramũ je resakara 'gã nanẽ je muarera
 'ga resaka futat— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁶—'Awa ywy
 pe ako je ruri pẽ mueapyoawamũ ai'i. A'eramũ
 je rerowiaara 'gã weapyoramũ je ree ajemogyau.
 Naypytunimũ wata ma'e 'jawe rũi 'gã. Ypytunimũ
 wata ma'e 'gã mama'e tywera nuesagi wape awi.
 A'ere je rerowiaara 'gã nanarũi. 'Arimũ wata ma'e
 'jawe te 'gã. Je 'ã mama'ea aesaukat 'gã nupe.
 Mama'e are 'gã mueapyou— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁷ —'Gã amũ nipo jeje'ega renupa ekoete
 akou. A'ere nipo 'gã nuerowiari jeje'ega. A'etea
 nipo je “nepêa'wyri pẽẽ Jarejuwarete 'ga upe”,
 na'ea'uweri 'gã nupe. Naaipo 'gã nupe 'jaramũ
 rũi je ruri. Pẽtywer awi pẽ katu'okawamũ te je
 ruri 'awa ywy pe ikue— 'jau Jejui 'ga oree. ⁴⁸—
 Pẽẽ mũ nipo jeje'ega rerowiare'ema 'eramũ naje
 rũi areko tywet pẽẽ. Janeruwarete 'ga te nipo
 wowase pẽ majatykaawa 'ara upe iwaemamũ e'i
 pẽ nupe: “Neperowiari Jera'yrarete 'ga je'ega
 rakue. A'eramũ je pẽ nerekou tyweaete”, e'i nipo
 'ga pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

⁴⁹ —Najetee rũi te 'ã ojot ikue. Jeruwarete 'ga
 te je mut pẽ mu'jaukaa jee ikue. 'Ga 'eawer imũ
 etee futat je tekou teje'ega pẽ nupe, 'ga je'ega
 mome'wau. ⁵⁰ 'Ga je'ega renuparamũ 'gã jemogyi

namutat. 'Au amanũ re 'gã awau oferapa ywag ipe Ku'jywa 'ga pyri amanũu'jape'ema. A'eramũ futat 'gã awau ajemogyau peu. A'ea te je 'ã akwaap. A'eramũ je a'eu etee futat imome'wau pẽ nupe—'jau Jejui 'ga oree.

13

Wemimu'e 'gã py pireitawet

¹ Maraka apoawa upe iwaẽm ja'wyja'wyräuwe Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Awamũ iwaẽmi 'gã maraka apoawa upe, Egitu ywy awi oypyfera 'gã nenũ'ẽawer are wea'awa maraka upe. A'eramũ 'awamũ futat owaẽma ja'wyja'wy je manũawa upe. Temanũ re nipo je oi tejewya ywag ipe Tejuwa 'ga pyri nũ”, 'jau Jejui 'ga akou ojeupe etee futat.

Wemiayuwamũ 'ga oporomutaramũ ore ree ikue. Amanũ enunewe 'ga mama'e apou oree, ore ree oporomutaawa resaukaawamũ ikue.

² Jejui 'ga 'ũina ojemi'waa ore pyri, wemimu'eramũ. A'eramũ mama'eukwaawa 'wyriara Judas 'ga mu'akwaawukare'ema 'ga mogou. A'eramũ 'ga 'jau ojeupe: “Oo pa je Jejui 'ga monou mainana 'gã po pe kwy”, 'jau 'ga ojeupe.

³ Ojemi'waaw ipe Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Ku'jywa 'ga opãjẽa amut jee. A'eramũ je pãjẽreteramũ tekou”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina. “Ku'jywa 'ga wi futat te ako je ruri ikue. A'eramũ je 'awamũ tewau tejewya 'ga pyri nũ”, 'jau 'ga 'ũina ojeupe. “A'ere je teo enune 'gã mu'ei mama'e mũ ree”, 'jau 'ga ojeupe 'ũina.

⁴ A'ere Jejui 'ga afu'ama weteyrũ mosoka ojewi. A'ere 'ga ae piryypawa pyyka ojeku'afaa ipyu.

⁵ A'ere 'ga 'y reko'woka y'asiga pype. A'ere 'ga

orepy pireita. Orey pyrei re 'ga imukaga ae piryypawa pyu, aku'au imamanipywera pyu. ⁶Ore mû py pyrei re 'ga ajepeja 'ga py pireita nû. A'ere ajepeja mû nû. A'ere ajepeja mû nû. Awau owaêma Simão Pedro 'ga upe:

—Ere epy mua. Sipirei enepya 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

A'ere Pedro 'ga 'i etee 'ga upe:

—Kuu. Naani nû'û. Najeremiayuwa rûi te 'ã ene. A'eramû ene jepy pireitarûe'em— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

⁷A'eramû Jejui 'ga 'jau Pedro 'ga upe:

—'Awamû nenereapyoi futari jeremiapo are. Anure te nipo enereapyo ee— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁸—Naani futari. Nerepirei futari jepya— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe.

—Naani. Je enepy pireite'emamû ene najeremiayuwa rûi ereko— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

⁹A'eramû aipo ojeupe 'ga 'erauwe Pedro 'ga 'jau 'ga upe:

—Jepya etee kasi ajee erepirei ne nû. Jepoa we futar iki ajee epirei 'û, jeakaga 'jau a'i kûi— 'jau Pedro 'ga Jejui 'ga upe.

¹⁰—Naani. Sã'ã ojauk ma'e 'gã piky'ae'ema. 'Gã pya etee 'ã oky'aramû. A'eramû 'ã 'gã opya etee ipireita. Nan tee futat pëtywera Janeruwarete 'ga imoiri pë nui. A'eramû pëë ipiky'ae'ema 'jawewaramû 'ga upe. Pëë mû te ajee 'ã nepëpouriweri pejetywer awi rai'i. A'eramû Janeruwarete 'ga nanë imoire'ema 'ga wi. Aipo 'ga ipiky'a ma'e 'jawe ako ojekatu'oge'ema futat— 'jau Jejui 'ga oree.

¹¹ Jejuí 'ga Judas 'ga kwaapa ojee. “Ga futat nipo je mono kũima'e tywera 'gã po pe” 'ea 'ga ikwaapa. A'eramũ 'ga poromũ 'jau oree: “Pěě mũ nipo ipiky'a ma'e 'jawe futat”, 'jau 'ga oree.

¹² Orepý pireipaw ire 'ga afu'ama waity munepa nũ. A'ere 'ga wapyka. Wapyg ire 'ga oje'ega oree:

—Nepěneapyoi futari jeremiapofer are.

¹³ A'eramũ je pẽ mueapyou ee. “Ga jane mu'jara”, pe'je 'ã jee jepi. “Ga Janejararetea”, 'jau 'ã pẽě. A'jea futat pe'je. Namutat je rekoi pẽ nupe. ¹⁴ Je te 'ã pẽ mu'jara. Je futat pẽjararetea. A'etea ako je pẽpy pireita ko, pẽnemiayuwa 'jawe ko. Mama'ea je 'ã aapo pẽ nupe. A'eramũ ki pẽě nan tee futat mama'e apou pejejaupe je 'jawe — 'jau Jejuí 'ga oree. ¹⁵ —Pěpy ako je apirei pẽ mu'jawamũ pejejaupe mama'e apo are ko. “Je 'ã kũima'eeteetea. A'eramũ je mama'e apowarũ'em pẽ nupe”, pe'je kasi pejejaupe ne. Je 'jawe futar iki mama'ea peapo pejejaupe pejejopoa— 'jau 'ga oree, orepý piri re.

¹⁶ —A'jea futat je 'i. 'Wyriara 'gã kũima'eeteetea. 'Ga remiyuwa 'gã o'wyriara nuapýraawi. Moranuwa reroora 'ga naně nuapýraawi omonoara 'ga. A'eramũ je 'wyriara 'jawe futat pẽ nupe. Jeremiayuwa futat pẽě. A'eramũ pẽě je 'jawe futat mama'e apou 'awamũ. ¹⁷ 'Awamũ pekwaap. A'eramũ pẽě je'eawer imũ etee futat mama'e apou. “Pejopoar iki mama'e apo are”, je'eawer imũ mama'e aporamũ nipo pẽě pejeku'iramũ pejemogyau — 'jau 'ga oree ore mu'jau.

¹⁸ —A'ere je napě nupe juejue rũi je 'i. Akwaap

je pëẽ. Tejemimu'eramũ je pë mũ'ëi. Pëẽ mũ futat nipo kũima'e tywera 'gã po pe je monou. Ymã we te 'ã 'ga amũ ka'arana kwasiari inuga je ree rakue. “Je pyri ojemi'wat ma'e 'ga amũ nipo je juka are ifuwet”, 'jau 'ga 'ã ikwasiaa inuga ka'aran are rakue. A'eferupi tee nipo pëẽ mũ je monou 'gã po pe. ¹⁹ A'eramũ je tejukae'emauwe aipo mome'wau pë nupe. A'eramũ pëẽ je'eawer imũ etee ijeapo re je'eawera rerowiaa. A'eramũ nipo pëẽ 'jau jee: “A'jea futat. Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga ra'e”, 'jau nipo pëẽ jee— 'jau 'ga oree. ²⁰ —A'jea futat je 'i jeremimokwasi'o 'gã nereko esageramũ 'gã je nanë je rereko esage ajemogyau nũ. Je rereko esageara 'gã je muarera 'ga nanë erekou esage ajemogyau nũ— 'jau 'ga oree.

Ae a'wyre'ema upe 'ga monoara 'ga

(Mateu 26.20-25; Maku 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Aipo 'e re Jejui 'ga u'arasigeteteramũ. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat je 'i. A'jea futat nipo pëẽ mũ je mono pejepe je ree iporomutare'ema 'gã nupe je jukaukaa— 'jau 'ga oree.

²² A'eramũ ore arajemogymogyau etee aramã'jãu arajuee.

—Awỹja upe sipo 'ga 'i poromũ?— 'jau ore arajemogyau.

²³ A'eramũ je te'ỹina 'ga pyri katu katu teapyka, 'ga jekoty'aawaretea je. ²⁴ A'eramũ Simão Pedro 'ga ojepoetyka jee.

—“Awỹja upe te ere poromũ?” ere 'ga upe— 'jau 'ga jee ojepoetyka.

²⁵ A'eramũ je tejeupe Pedro 'ga 'eramũ tejua 'ga rerowyka katu katu.

—Awỹja upe te ere poromũ, ki Ku'jyp?— 'jau je 'ga upe.

²⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau:

—Peesag iki je mani'oko'o'i akỹma monoa 'ga po pe— 'jau 'ga jee aipo ojeupe je 'eramũ.

'Ga mani'oko'o'i ppyka imuakỹma tyfera pype. A'ere 'ga imonou Judas 'ga po pe. Simão Iskariote 'ga ra'yra 'ga poromũ. ²⁷ Mani'oko'o'ia 'ga po pe imono ypyrauwe mama'eukwaawa 'wyrara 'ua osou 'ga pype. A'erauwe Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Ere ewau ejemiaporama apou tãmẽjẽ kamẽsĩete— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'ere ore 'ga pyri ojemi'wat ma'eferamũ norereapyoi 'ga je'eg are.

—Ma'eramũ sipo 'ga aipo 'jau 'ga upe 'wei?— 'jau ore arajaupe.

²⁹ —Mama'e mũ mua nipo kwe 'ga 'ga monoi kũi. Ikaraemãe'ema 'gã nupe ka'aranũũ monou nipo kwe 'ga 'ga monoi kũi— 'jau etee ore arajaupe. “Ga futat nã'ã ka'aranũũ yrũ rerekwara re'ã”, 'jau ore. A'eramũ ore poromũ 'jau “mama'e mũ nipo 'ga oo imua”, 'jau ore ee orojeapyoe'ema rerekou.

³⁰ Jejui 'ga wi mani'oko'o'i ppyka ypy we Judas 'ga afu'ama awau uẽma ore wi. Awau 'ga oporogytau mainana 'wyrara upe, 'gã nupe Jejui 'ga mono are. Ypytunimũ futat 'ga awau ore wi.

Pedro 'ga momoranupawet

(Mateu 26.31-35; Maku 14.27-31; Luka 22.31-34)

³¹⁻³² Judas 'ga ãm ire Jejui 'ga 'jau oree:

—Je pēneki'yraretea. 'Awamū futat nipo je manūi. Anurenure'i nipo pēē je manū re Jeruwarete 'ga pājē resaka. Jepājēa nanē nipo pēē esaka nū. A'eramū nipo pēē aipo resag ire 'jau oree: “Pēē te 'ā pājērete. Pēnesage 'ā oree”, 'jau nipo pēē oree orepājē resag ire, ore muorypa — 'jau Jejui 'ga oree.

³³ —Kunumīmet. Nakoa'uweri je namutat pē pype. Ko'iko'i ete je oi pē nui. Je o re nipo pēē pejewau je rekaa numiamū. A'ere nipo “nepeoa'uweri je waw ipe”, 'jau ako je judeu 'gā 'wyrīa'ri 'gā nupe ikue. A'ere je 'awamū pē nupe nanē je 'i aipo 'jau nū— 'jau Jejui 'ga oree. ³⁴—A'eramū je mama'e yau mū mome'wau pē nupe. Jeporomutat te je 'ā pē nee kwaiwete. A'eramū ki pēē nanē pejeporomutaramū pejejee. Pejejuerekou esage ki je 'jawe. ³⁵ A'eramū pejejuereko esage resakara 'gā 'jau pē nupe: “Jejui 'ga remiayuwa 'gā futat. A'eramū 'gā oporomutaramū ajuee 'ga 'jawe. A'jea futat 'gā 'ga remiayuwa ra'e”, 'jau nipo 'gā pē nesaka— 'jau Jejui 'ga oree.

³⁶ Aipo 'ga 'eramū Pedro 'ga 'jau 'ga upe nū:

—Ma'ape ene ewau poromū, ki Ku'jyp?— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

A'eramū 'ga 'jau 'ga upe:

—Nereoa'uweri je rupi 'awamū. Anure te nipo ereo je rewiri— 'jau etee 'ga 'ga upe.

³⁷—Ma'eramū je tewawe'em ene rupi ki 'ei? Ene reewe futat je manūi tewau kūi— 'jau Pedro 'ga 'ga upe.

³⁸ A'eramū Jejui 'ga 'jau 'ga upe nū:

—“Ene reewe futat je oi temanũmũ”, 'jau ene kũi. A'ere je te a'jea futat je 'i enee kũi. 'Awa ypytuna rupi futat nipo ene'me 'gã nupe muapyt, je kwakupa nipo 'gã nupe wyrasokwẽ je'eg enunewe kũi— 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe.

14

Janeruwarete 'ga rupap

¹ Jejui 'ga 'jau wemimu'eramũ oreo ikue:

—Pẽ'arasig kasi ne. Pejepy'a'wyre'emamũ nanẽ pejemogyyau nũ. Jarejuwarete 'ga ree etee pejemogyyau nũ. Je ree nanẽ pejemogyyau nũ. ² Jeruwarete 'ga rupaw ipe kwaiwete 'oga. A'eramũ je pẽnupawa mogatyrũmũ tewau. Aipo tywe'em ire amunipo 'ã je aipo na'ea'uweri pẽ nupe. ³ Pẽnupawa mogatyrũmaw ire nipo je tejua pẽ nupe, pẽ nerawau peu tejepyri pẽ mogyau. ⁴ Pekwaap futat 'ã je wawa piara— 'jau Jejui 'ga oreo ikue.

⁵ A'eramũ Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Norokwaawi ore ene wawa, ki Ku'jyp. Maran sipo ore ene wawa piara kwaawi?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

⁶ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je futat 'ã pe 'jawewara. Je rupi etee te peo Jeruwarete 'ga pyri. Je 'ã mama'e a'jea etee omome'u. Je futat ae mogyara. Je futat omonoukat pẽẽ imogyau Jarejuwarete 'ga pyri, a'e je 'ã pẽ nupe jepi. ⁷ Je kwaaw ire Jeruwarete 'ga nanẽ pekwaap nũ. 'Awamũ 'ã pekwaap 'ga futat. A'eramũ nipo pẽẽ 'ga resaka futat— 'jau Jejui 'ga oreo ikue.

⁸ A'eramũ Filipe 'ga 'jau 'ga upe:

—Eesaukat Jarejuwarete 'ga oree, ki Ku'jyp. 'Ga resag ire torerekõẽãĩ arajemogyau 'jau— 'jau 'ga 'ga upe.

⁹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Naje kwaawi we nipo ape ki sa? Ymã agawewi te 'ã je rekoi pẽ pype a'i kũĩ? Je resakara 'gã Jeruwarete 'ga nanẽ wesak futat nũ kũĩ. Ma'eramũ ene poromũ “Jarejuwarete 'ga eesaukat oree”, 'jau jee 'ũ? ¹⁰ Jeruwarete 'ga je 'jawe futat kũĩ. Je nanẽ 'ga 'jawe futat kũĩ. Majepi teewara 'jawe futat ore rekoi kũĩ. Nererowiari nipo aipoa ki sa?— 'jau Jejui 'ga Filipe 'ga upe.

A'eramũ 'ga 'jau oree:

—Nateje'ega etee rũĩ je amome'u pẽ nupe 'agamũ. Tejuwarete 'ga je'ega te je amome'u pẽ nupe kũĩ. Opãjẽ mũ futat 'ga mama'e apoukari jee. ¹¹ Je rerowiat pejepe. Je futat ako Tejuwarete 'ga pir are. 'Ga nanẽ akou jepir are nũ. Aipoa ki perowiat. Jeje'ega rerowiare'ema ki jeremi-apofer are je rerowiat pejepe. ¹² A'jea futat je 'i. Je rerowiaara 'gã nipo mama'e apou je 'jawe etee futat. Tejuwarete 'ga pyri je oi 'awamũ. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã mama'e apou je apyraapa— 'jau Jejui 'ga oree. ¹³ —A'eramũ pẽẽ je rerowiaaramũ je renũina “mama'ea eapo oree”, 'jau ki pẽẽ jee. A'eramũ je pẽ nemienũja apou pẽ nupe tejer imũ pẽẽ enũĩ re. A'eramũ pẽẽ mama'ea pejejeupe je iapo re Jarejuwarete 'ga muorypa, pejejeupe iapoawer are. ¹⁴ A'jea futat je'ea. “Mama'ea eapo oree”, tejer imũ tejejeupe pẽẽ 'eramũ je iapoi futari pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

15 —Je ree pejeporomutar ire nipo pẽẽ jeje'ega renupa. 16 A'eramũ je teje'ega renuw ire 'jau Tejuwarete 'ga upe: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gã nupe 'gã poaawamũ je 'gã poawera 'jawe”, 'jau nipo je 'ga upe. “Namutar iki E'agesagea emogo 'gã pype imoire'ema futat 'gã nui”, 'jau nipo je 'ga upe. 17 'Ga 'Agesagea mama'e a'je are etee futat pẽ mueapyo Jarejuwarete 'ga ree. Je rerowiare'ema 'gã 'ga 'Agesage kwaape'ema futat. A'eramũ 'ga 'gã nupe U'agesage monowe'em futat. A'ere 'ã pẽẽ 'ga 'Agesagea pekwaap. Pẽ pyri futat 'ga 'Agesagea rekoi. A'eramũ anurenure'i futat akou pẽ pype, pẽnerekwaramũ. Janeruwarete 'ga 'Agesagea akou je rerowiaaramũ pẽ pype— 'jau 'ga oree.

18 A'eramũ Jejui 'ga 'jau nũ:

—Anure nipo je ruri tejewya pẽ nupe nũ. Naetyga'uweri je pẽẽ imogyau— 'jau 'ga oree. 19 —Anurenure'i nipo je rerowiare'ema 'gã naje resagu'jawi. A'ere pẽẽ je resagu'jap futat pejepe. Temanũ re miamũ je ferawĩ etee nũ. A'eramũ nipo je pẽ mogyau teje'jawe etee futat. 20 Pẽ nupe 'ga 'Agesage rur ire pẽ mueapyou Jeruwa 'ga ree, je ree 'jau. “Uwarete 'ga pyri 'ga rekoi. Jane pyri nanẽ 'ga rekoi futari nũ” 'e are pẽ mueapyoukaa. “Ga pyri nanẽ ore rekoi nũ” 'e are nanẽ pẽ mueapyoukaa nũ— 'jau 'ga oree ikue.

21 —A'eramũ ki pẽẽ jeje'ega renupa katu pejejemogyau. Jeje'ega renup katuara 'gã iporomutat futat je ree. Aipo 'gã nee Jeruwarete 'ga poromutaramũ futat. Je nanẽ 'gã nee teporomutaramũ nũ. 'Gã nupe je jekwaawukari futat— 'jau 'ga oree

ikue.

²² A'eramũ Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe. Na Judas Iskariote 'ga rui. Ajepeja 'ga Judas 'ga te oporonup ee 'ga upe:

—Ma'eramũ ene ejekwaawukaa ore upe etee 'ũ? Ma'eramũ sipo ene ejekwaawukare'ema ejerowiare'ema 'gã nupe? — 'jau Judas 'ga oporonupa ee 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Je ree iporomutat ma'e 'gã jeje'ega wenup futat. A'eramũ Jeruwarete 'ga oporomutaramũ aipo 'gã nee. Tejuwarete 'ga retee futat je rekoi 'gã nupe. ²⁴ Je ree iporomutare'ema 'gã jeje'ega nuerowiari futari. Nateje'ega rui te 'ã je amome'u pẽ nupe. Tejuwarete 'ga je'ega te je 'ã amome'u, temuara 'ga je'ega etee futat— 'jau 'ga 'ga upe ikue.

²⁵ —Pẽ pype tekou je 'ã a'e mome'wau pẽ nupe.

²⁶ Anure nipo 'ga U'agesage muri jerekwawer ipe pẽ poawamũ, pẽ mu'jau mama'e a'je are, pẽ muea'aa je'eawer are— 'jau Jejui 'ga oree.

²⁷ —Je 'ã jepy'ata'wa futat. A'eramũ je teje'jawe etee futat pẽ mogyau pẽ mopy'ata'wau. Je rerowiare'ema 'gã nojomopy'ata'wai futari. A'ere je nanarui. Je te a'jea futat pẽ mopy'ata'wara. A'eramũ ki pẽ pejepy'ata'waramũ pejemogyau je ree. Pkyje kasi mama'e awi ne— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁸ —“Awamũ je oi pẽ nui. A'ere anure je ruri nũ”, a'e je ako pẽ nupe ko. A'ea peenup je'eawera. Je ree iporomutat ma'eramũ nipo pẽku'i pejemogyau je o re je ree. Tejuwarete 'ga pyri je oi. 'Ga 'ã je apyraapararete futat. A'eramũ nipo pẽ

pejeku'iramũ je o are— 'jau Jejui 'ga oree. ²⁹ —
Teoa je amome'u pẽ nupe 'awamũ. A'eramũ pẽẽ
je o re jeje'ega rerowiaa. ³⁰ Amogytaaiw etee
je pẽẽ na'ne. Je rerowiare'ema 'gã 'wyrara 'ut
ja'wyja'wy jee. A'ere nuapoukara'uweri mama'ea
jee. ³¹ Tejuwarete 'ga 'eawer imũ etee futat je
mama'e apoi tekou. A'ere je rerowiare'ema 'gã
anure 'gã neapyoramũ Jeruwarete 'ga ree jeporo-
mutar are— 'jau 'ga oree.

Aipo 'epaw ire 'ga 'jau oree:

—Pe'je iruukwe 'aw awi. Soo 'jau— 'jau 'ga oree
wemimu'eramũ.

A'eramũ futat ore arawau aipo awi.

15

Uwa 'ywarete 'jawewat

¹ A'ere Jejui 'ga mama'e mũ mome'wau oree, ore
mu'jawamũ:

—Je 'ã uwa 'ywarete 'jawe. A'eramũ pẽẽ je
rerowiaaramũ akã 'jawe. A'eramũ Jeruwarete
'ga uwa 'ywa jara 'jawe. ² Sã'ã uwa 'ywa ty-
mara 'gã. I'aawa rupi 'gã awau esaka. A'ere
amumera akã ni'ai. Amume'ria etee u'a'iramũ.
A'eramũ ijara 'ga i'ae'ema akã monoka jui. I'a'i
ma'ea etee 'ga imogatyrumũ imogyau. A'ere
imogatyrumyrera akã u'aramũ kwaiwete. Nan
tee futat nipo je rerowiaara 'gã. Jeje'ega renu-
pare'ema 'gã akã'ae'ema 'jawe. “Je te 'ã Jejui 'ga
remiayuwaretea”, 'jau nipo 'gã numiamũ. A'ere
nipo 'gã nuapoi Jeruwarete 'ga remifutar imũ
mama'ea. Nuenuwi 'gã 'ga je'ega. A'e 'gã 'ga
ope'a je wi imonou muku. Amumera 'gã te nipo

ajee akã mogatyrũmyrera 'jawe. A'e 'gã a'jea futat Jeruwarete 'ga amu'akwaap 'gã mama'e tywera apoe'em are 'gã mogyau. Aipo 'gã akã mogatyrũmyrera 'jawe i'a kwaiwete ma'e 'jawe ajemogy jee. 'Gã a'jea futat 'ga remifutar imũ etee mama'e wapo ajemogyau. ³ A'ere 'ga ako pẽ mogatyrũi ko. Jeje'ega a'jea futat peenup katu katu. A'eramũ 'ga ako pẽ katu'oka ko — 'jau 'ga oree. ⁴ —Sã'ã akãa o'yw are u'ama etee i'aa. O'yw awi akã open ire ni'au'jawi. Nan tee futat jepir are ajemogy ma'eramũ etee Jeruwarete 'ga remifutar imũ mama'ea peapo pejemogyau. A'eramũ je pẽ nerekou tejeape futat — 'jau 'ga oree.

⁵ —Je uwa 'ywarete 'jawe futat. Pẽẽ akã 'jawe. Jepir are pejemogyau. Je tekou pẽ nee 'jau. A'eramũ je pẽ poaa mama'e apou Jarejuwarete 'ga remifutar imũ. Pejepoare'emamũ nepeapoa'uweri mama'ea — 'jau 'ga oree. ⁶ —Sã'ã uwa 'ywa jara 'ga akã ypiwera monoga imonoa iapya jui. Nan tee futat Jeruwarete 'ga jepir areware'ema 'gã monoi muku je wi. ⁷ Je ree ajemogy ma'eramũ pẽẽ jeje'ega renuparamũ futat. A'eramũ Jeruwarete 'ga “mama'e mũ eapo jee”, ojeupe 'eramũ iapou futat pẽ nupe — 'jau Jejui 'ga oree. ⁸ —Jeruwarete 'ga remifutar imũ pejemogy re pẽẽ mama'e apou 'ga 'eawer imũ etee. A'eramũ pẽ nesakara 'gã 'jau pẽ nupe: “Janeruwarete 'ga 'ã esageay”, 'jau nipo 'gã pẽ nupe pẽ nesag ire. “Gã 'ã a'jea futat Jejui 'ga remiayuwa”, 'jau nipo 'gã pẽ nesag ire — 'jau 'ga oree ikue.

⁹ —Jeruwarete 'ga iporomutat je ree. A'eramũ je nan tee futat teporomutaramũ pẽ nee. A'eramũ

ki pēē jeje'ega renuparamū jeje'ega anupa ywyapi pejejemogyau. A'eramū je taetu teporomutaramū pē nee. ¹⁰ Sā'ā je Tejuwarete 'ga je'ega renup katu katua je rekoa. A'eramū 'ga a'eramū oporomutaramū a'jea futat je ree. Nan tee futar iki jeje'ega peenup pejejemogyau. A'eramū te jeporomutaramū pē nee pejemogyaramū— 'jau 'ga oree.

¹¹ —Aipoa je amome'u pē nupe pē muekōēāinawamū. Je 'ā ekōēāi ma'eramū. A'eramū je teje'jawe pēnekōēāja futaa. ¹² Jeporomutat je pē nee. A'eramū je tejejukau esage pē nee. A'eramū je 'jau pē nupe: Pēporomutar iki pejejee. Pejejuka esage ki pejejee, je 'jawe futat— 'jau 'ga oree ikue. ¹³ —Ojekoty'aaw are iporomutat ma'e 'gā amanūmū ojekoty'aawa 'gā nekwawer ipe. Nitywi 'ga amū aipo 'ga apyraapara 'gā, ojekoty'aaw are iporomutara apyraapara 'gā. ¹⁴ Jeje'ega renuw ire pejejemogyau jejekoty'aawamū.

¹⁵ —Naje upe oporowyky ma'e rūi pēē. Jejekoty'aawa te pēē. I'wyriat ma'e 'gā o'wyriara porowykyrama nokwaawi. Mama'e eapo amū 'eramū etee te 'gā o'wyriara porowyky apoi. A'eramū pēē 'awamū pejejemogyau jejekoty'aawamū. A'eramū je tejeupe Tejuwarete 'ga remimome'u mome'waupap pē nupe. ¹⁶ Napēē nūi ako je pyyrū pejepe ikue. Je te apyūrū pēē kwe pe imonopyramū mama'e esage apoukaawamū Jarejuwarete 'ga remifutar imū. Aipoa pēnemiapoa nateepawa'uweri futari. Nanuaramū Jeruwarete 'ga mama'e muri futari pē nupe jeje'eg imū ojeupe mama'e renūi re. ¹⁷ Ma'eramū 'ā je 'i poromū pē nupe. Pēporomutar iki pejejee pejejemogyau, je 'i

pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

'Ga rerowiaara 'gã nee iporomutare'ema 'gã

18 —Je rerowiare'ema 'gã pejejee iporomutare'emamũ ki pẽnea'at je ree. Je ree ra'ne te 'ã 'gã niporomutari. 19 Oje'jawe pejejemogy re amunipo 'ã 'gã poromutaramũ pẽ nee. A'ere 'ã na'gã 'jawe rui tãmẽjẽ tepejemogy. Je 'ã amũ'ẽ pẽẽ 'gã nui pẽ mogyau tejemiayuwamũ. A'eramũ 'gã oporomutare'emamũ pẽ nee pejemogyramũ — 'jau Jejui 'ga oree. 20 —Je'eawer are ki pẽnea'at, “I'wyrilat ma'e 'gã o'wyrilara nuapyraawa'uweri” 'e are. A'eramũ 'gã je rereko tywer ire pẽẽ nanẽ pẽ nerekou tyweaete futat nũ. Jeje'eg are wapyaka re ki 'gã peje'eg are nanẽ tuapyaka nũ. 21 Pẽẽ 'ã je rerowiaara. A'eramũ 'gã pẽ nerekou tyweaete. Je muarera 'ga 'gã nokwaawi. A'eramũ 'gã a'eramũ pẽ nerekou tyweaete futat — 'jau Jejui 'ga oree. 22 —'Au ako tejua 'gã mu'jau Tejuwarete 'ga je'eg are ai'i nũ. Je amu'e'em ire taetu amunipo 'ã 'gã 'jau: “Norokwaawi ore Jarejuwarete 'ga porogytaa. A'eramũ ore orotywera kwaape'ema nanẽ nũ”, 'jau amunipo 'ã 'gã. A'ere 'gã 'ga porogyta kwaawi futari. A'eramũ 'gã o'mearũe'emamũ 'ga upe. 23 Je ree iporomutare'ema 'gã Jeruwarete 'ga ree nanẽ niporomutari nũ. 24 'Gã nemiapoe'ema ako je iapou'jau'japa agawewi 'gã neape ai'i. Nitywi 'ga amũ aipo apou je 'jawe. Aipo resage'em ire amunipo 'ã 'gã 'iarũi “Naruesagi ore Jejui 'ga remiapofera. A'eramũ ore 'ga rerowiare'ema” e'iarũ amunipo 'ã 'gã jee. A'ere ako 'gã esagi agawewi futat ai'i. Je ree 'gã poromutare'em

tee ate. Jeruwarete 'ga ree nanē nanuara 'gā niporomutari nū — 'jau Jejui 'ga oree. ²⁵ — Ymā te 'ga amū ka'arana kwasiaa je ree rakue: “Naapoi agawewi je mama'e tywera. A'etea je ree 'gā poromutare'em tee ate”, 'jau 'ga amū inuga ikwasiaa rakue. Aipoa 'gā ikwasiaa inuga je ree rakue— 'jau 'ga oree.

²⁶ —Tejuwarete 'ga pyri tewaēm ire ta'e 'ga upe 'jau: “E'agesagea emono je rerowiaara 'gā nupe”, ta'e Tejuwarete 'ga upe 'jau. A'eramū nipo 'ga imua pē nupe je ree pē mu'jawanū. Mama'e a'je are etee te 'ga pē mu'ei. ²⁷ A'eramū pēē je mome'wau 'gā nupe. Pejejepype je reko ypyrauwe ako pejeatau pejemogyau je rewiri jeje'ega renupa ai'i. A'eramū pēē 'awamū pēē nanē 'gā mu'jau je ree nū— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

16

¹ A'ere Jejui 'ga oporogytau oree nū:

—Aipoa je amome'u pē nupe tejerowiar awi pē momigukaawe'emamū. ² Anure nipo je rerowiare'ema 'gā pē mū'ēi janejatykaaw awi. “Jejui 'ga rerowiaara pēē. A'eramū pēē pejewau peje'jāu ore wi”, 'jau nipo 'gā pē nupe. Pēē mū juka re nipo 'gā 'jau ajaupe: “Jarejuwarete 'ga remifutar imū jane 'gā apisi”, 'jau futatee nipo 'gā ajemogyau. ³ Jeruwarete 'ga nipo 'gā ikwaape'ema agawewi. Je nanē nipo 'gā je kwaape'ema nū. A'eramū nipo 'gā pē nerekou tyweaete. ⁴ A'eramū je 'awamū 'gā nemiaporama mome'wau pē nupe. A'eramū pēē anure 'gā iaporamū pejejea'aramū je'eawer are. “Omome'u

tãmêjê ako Jejui 'ga janee ikue”, 'jau nipo pêẽ—
'jau 'ga oree.

Janeruwarete 'ga 'Agesage

—Pê pype tekou ako je aipo mome'wawa'ne'em
pê nupe ai'i. ⁵ A'ere je 'awamũ je oi pê nui.
Temuarera 'ga pyri je oi tejewya nũ. A'e are
ako je pê mu'ei ko. A'etea 'ã pêẽ mũ “Ma'ape te
ere?” 'jawe'em jee. ⁶ Peje'arasigamũ etee 'ã aipo
pejejeupe je 'eramũ. ⁷ A'ere a'jea futat aipo je'ea.
Je oe'em ire amunipo 'ã pê poara 'ga nura'uweri
pê nupe. Teo re te je 'ga 'Agesage muri pê nupe
pê poaawamũ. A'eramũ pêẽ pejeku'iramũ je o
are. ⁸ 'Ga 'Agesagea 'ut ywy pewara 'gã mueapyou
'gã tywer are. Mama'e a'je are 'gã mueapyou
'ua. “Pêtywer are Ku'jywa 'ga pê nereko tyweri”
'e are 'gã mueapyoawamũ 'ga U'agesage muri pê
nupe— 'jau Jejui 'ga oree. ⁹ —Je rerowiare'ema
'gã naeapyoi “Jejui 'ga rerowiare'emamũ ae
ia'wyre'emamũ juejue ae jemogyi Ku'jywa 'ga
upe” 'e are weapyoe'emamũ. Aipo are te 'ga
'Agesagea 'gã mu'akwaawi. ¹⁰ Mama'e esage
are nanê 'ga 'Agesagea 'gã mueapyou nũ. Je 'ã
mama'e esagea etee iapou. A'eramũ je tewau
Tejuwarete 'ga pyri. Naje resagu'jawi pejepe.
¹¹ Ku'jywa 'ga ajuereko tywerete are nanê 'gã
mueapyou. Mama'eukwaawa 'wyrriara upe
Ku'jywa 'ga 'i ikue: “Anure nipo ereo tata pe”,
'jau 'ga mama'eukwaawa 'wyrriara upe ikue. Je
rerowiare'ema 'gã mama'eukwaawa 'wyrriara
remiayuwa futat. A'eramũ nipo 'gã awau tata pe
o'wyrriara rupiwewe futat— 'jau Jejui 'ga oree.

12 —A'ere kwaiwete je pẽ nupe je remimome'urama. A'ere 'awamũ nepẽneapyoi we ee. A'eramũ je imome'wawe'em pẽ nupe. 13 'Ur ire te nipo Ku'jywa 'ga 'Agesagea pẽ mu'ei mama'e a'je are etee te. 'Ga je kwaawukari pẽ nupe. Naoje'eg imũ rũi 'ga pẽ mu'ei. Wemienuwer are te 'ga pẽ mu'ei. Ijeaporam are nanẽ 'ga pẽ mu'ei nũ. 14 Jeruwarete 'ga 'Agesagea jeje'ega renuw ire 'ga pẽ mu'ei ee. A'eramũ te nipo pẽneapyo je ree. “Jejui 'ga esage” pẽ mu'eukaa pejejaupe. 15 Tejuwarete 'ga 'jawe futat jerea'aramũ mama'e are. A'eramũ je 'jau pẽ nupe: Ku'jywa 'ga 'Agesagea nipo pẽ mu'e je'eawer are, enuw ire, a'e je 'ã pẽ nupe— 'jau Jejui 'ga oree.

“Tejuwarete 'ga pyri je oi” 'ga 'eawet

16 —Anurenure'i nipo pẽẽ je resake'ema pejejemogyau. Anure tãmẽjẽ te nipo je resagu'jap pejepe nũ— 'jau 'ga oree.

17 Aipo orojeupe 'ga 'eramũ ore 'jau arajaupe:

—Ma'eramũ te 'ga 'i poromũ janee? “Anurenure'i nipo naje resagu'jawi pejepe. Anure tãmẽjẽ te nipo je resak pejepe nũ”, e'i 'ga 'ã janee. “Tejuwarete 'ga pyri je oi, tejewya nũ. A'eramũ pẽẽ a'eramũ je resagu'jape'ema”, e'i 'ga 'ã janee. Ma'eramũ 'ga poromũ 'jau nũ'ũ?— 'jau ore arajaupe. 18 —Maranime sipo anurenure'ia? Maranime sipo anurea? Janereapyoi jane 'ga porogyta are nũ'ũ— 'jau ore arajaupe.

19 Jejui 'ga aipo arajaupe 'e kwaapa 'ũina. “Iporonuwiwet 'gã je'e are”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau oree:

—“Anurenure'i nipo pēē je resake'ema. Anure tāmējē te nipo je resagu'jap pejepe”, a'e ako je pē nupe ko kūi. A'e are nipo nepēneapyoi?—'jau 'ga oree. ²⁰ —A'jea futat je 'i. Anure nipo pēē je rapirūmū je manū re. Je manū re nipo pē'arasig je ree. Je rerowiare'ema 'gā te nipo ajee iku'i etee ajemogyau je manūnamū. Pēē te nipo ajee pē'arasigaip je ree. A'ere nipo anure pejeku'iramū nū. ²¹ Sā'ā kūjāa wa'yray reru'arasiga ojewi wa'yra rayramū. A'ere 'ā ojewi wa'yra 'ar ire aku'iramū nū. Wea'aru'jawe'emamū 'ā wa'yra rayfer are. Aku'iramū etee 'ā wa'yr are nū. ²² Nan tee futat nipo pēē 'awamū peje'arasigamū pejejemogyau. A'ere nipo pēē anure je resagu'jaw ire pēku'i pejejemogyau nū. A'eramū nipo 'gā amū pēku'i mateepawarūme'em pē nui—'jau 'ga oree.

²³ —Aipoa 'ara rupi nipo pēē 'jawe'em je upe, “ore mu'e ape aipo are”, 'jawe'em nipo pēē jee. Ku'jywa 'ga 'Agesagea te nipo pē mu'e mama'e are. A'jea futat je 'i. Pēē 'ā je rerowiaaramū. A'eramū 'ga “mama'ea eapo amū jee”, jerer imū ojeupe 'eramū Ku'jywa 'ga iapou pē nupe. ²⁴ Nepeenūi we te 'ā mama'ea 'ga upe jerer imū. A'eramū ki pēē 'awamū mama'e renūina 'ga upe. A'eramū 'ga imua pē nupe. A'eramū te nipo pēku'i a'jea'jea futat pejejemogyau—'jau Jejui 'ga oree.

²⁵ —Mama'e mū ako je amome'u pē nupe pē mu'jawamū ai'i. A'ere anure nipo je Tejuwarete 'ga mome'ui katu katu pē nupe. ²⁶ Naje rūi futat mama'e aenūi Ku'jywa 'ga upe pē nupe. Je rerowiat 'ā pejepe. A'eramū pēē futat mama'e renūina Jarejuwarete 'ga upe pejejeupe.

²⁷ Jeruwarete 'ga iporomutat pẽ nee. Je ree pẽporomutaramũ. “Ga wi je ruri” 'ea 'ã perowiat. A'eramũ 'ga oporomutaramũ pẽ nee. A'eramũ 'ga mama'e apou pẽ nupe ojeupe pẽẽ 'eramũ. ²⁸ A'jea futat je ruri Tejuwarete 'ga wi 'au ywy pe ikue. A'ere 'awamũ je oi tejewya ywag ipe 'ga pyri nũ—'jau 'ga oree.

²⁹ A'eramũ ore 'ga remimu'eramũ 'jau 'ga upe:

—'Awamũ namorogytau rũi ore mu'e ape. Orereapyo ore 'awamũ eneporogyta are ki 'ei— 'jau ore 'ga upe. ³⁰ —Ene 'ã a'jea futat enereapyo katu katu mama'e are. Arajaupe oreporogyta jemima we 'ã ene ikwaapa. A'eramũ ene ore mueapyou ee, ee ore poronuwe'emauwe. A'eramũ ore “Ku'jywa 'ga wi je ruri” 'e rerowiaa— 'jau ore 'ga upe.

³¹ A'eramũ 'ga 'jau oree:

—A'jea futat sipo je rerowiat pejepe 'awamũ?—'jau 'ga oree. ³² —A'ere'ere'i futat nipo pẽẽ pekwasio pejewau pejeje'wyr ipe je wi. Nepepytai'i futari nipo amũ je pyri. A'ere Jeruwarete 'ga te 'ga rekoi je pyri. A'eramũ je natejetee'i rũi tekou. ³³ Aipoa je 'ã omome'u pẽ nupe pẽ mopy'ata'waawamũ. A'eramũ pẽẽ pejekyjawe'em pejejemogyau. Je rerowiaara pẽẽ. A'eramũ pẽẽ pejepya'wyre'emamũ je ree pejejemogyau. Je rerowiare'ema 'gã nipo pẽ nerekou tyweaete. A'ere kasi pepojeuw ine. Je te 'ã 'gã 'wyrriara pãjẽa 'arimũ akwap— 'jau Jejui 'ga oree.

17

'Uwarete 'ga upe oje'ega monoawet

¹ Wemimu'eramũ ore upe oporogytapaw ire, 'ga amã'jãu ywau oje'ega 'Uwarete 'ga upe:

—Kiapi'ni. 'Awamũ iwaēmi jeresage resaukaawa upe. Jeresagea eesaukat 'gã nupe. A'eramũ je nanē eneresage resaukararũmũ 'gã nupe nũ. ² Eneje'eg imũ ako je ruri ikue. Ene futat 'ã je rerowiarukaa 'gã nupe. A'eramũ je tejerowiaara 'gã mogyau nakwaparimũ rũi futat. Je futat 'gã amomyau 'gã mogyau. ³ A'eramũ jeremimomyaufera 'gã ene kwaapa. “Ga etee futat Janeruwaretea”, 'jau nipo 'gã enee. A'eramũ nipo 'gã a'eramũ je nanē je kwaapa nũ. “Jejui Kristu 'ga Janeruwarete 'ga remimurera futat”, 'jau nipo 'gã jee je kwaaw ire. ⁴ Eneporowykya je aapopap 'gã nupe ene'eawer imũ. Eneresagea nanē je esaukaa 'gã nupe nũ. ⁵ Ymã ako ywy apoe'emauwe jeresagea ereesaukat jarejepyriwara 'gã nupe ikue. A'eramũ ene 'awamũ nanē esaukaa ejepyri je o re nũ— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou 'Uwa 'ga upe.

⁶ A'ere Jejui 'ga wemimu'eramũ ore mome'wau 'Uwarete 'ga upe:

—Ene 'ã je rerowiarukar ape 'gã nupe. A'eramũ je ene kwaawukaa tejerowiaara 'gã nupe ai'i. 'Gã 'ã eneremiyuwa rakue. A'eramũ ene 'gã mua jee, jeremiyuwamũ. Eneje'ega 'gã wanup. ⁷ A'eramũ 'gã 'awamũ ikwaapa, “tejuwa 'ga je'eg imũ tee je pē mu'ei” 'ea 'gã erowiaa. ⁸ Eneje'eg are je 'ã 'gã mu'ei. A'eramũ 'gã “Jeruwarete 'ga te 'ã je mut” 'ea 'gã erowiaa.

⁹ —'Gã nee je porogytai enee. Natejerowiare'ema 'gã nee rũi je porogytai enee.

Tejeupe eneremimurera 'gã nee te je porogytai enee. Eneremiayuwa futat 'gã. A'eramũ je a'eramũ teje'ega monou ene upe 'gã nee. ¹⁰ Je rerowiaara 'gã juejue janeremiayuwamũ. Enema'eramũ, jema'eramũ 'jau. A'eramũ nipo 'gã neko esage resakara 'gã 'jau jee: “A'jea futat Jejui 'ga resageramũ ra'e. Sã'ã 'ga remiayuwa 'gã jemogy esagea”, 'jau nipo 'gã nesakara 'gã jee.

¹¹ —Kiapi'ni, Ene te 'ã eneresageay. A'ere'ere'i futat je oi peu ene pyri nũ. Napytai je 'au ywy pe. A'ere janeremiayuwa 'gã pytai 'au. A'eramũ ene epãjẽ mũ 'gã a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Je upe ejemimurera 'jawerimũ etee futat 'gã a'gwau mama'e tywer awi jarejeupe. Majepei tee-wara 'jawe te 'ã jane rekoi. A'eramũ ene majeppei 'yweteewara 'jawe 'gã mogyau jareje'jawe.

¹² —'Gã pype tekou je 'gã a'gwau mama'e tywer awi. Tejeupe ene epãjẽ muawer imũ etee futat je 'gã a'gwau. Noka'jami 'ga amũ je wi. Majepeja 'ga etee te ajee jeremiayuwa 'ga naje rerowiari. Nitywi 'ga amũ je rerowiarukararũmũ 'ga upe. Tata pe oo ma'e 'ga wejue te. Ymã te 'gã ka'arana kwasiari inuga 'ga ree rakue. A'eramũ nipo tata pe 'ga o re ka'arana mogytaara 'gã 'jau “a'jea futat ra'e. Mama'e a'je are 'gã ka'arana kwasiari inuga rakue”, 'jau nipo 'gã— 'jau Jejui 'ga u'ama 'Uwa 'ga upe.

¹³ —A'ere'ere'i futat je oi ene pyri. A'eramũ je 'au tekouwe aipo 'jau enee 'gã nemianuwauwe, 'gã maku'iawamũ. Afutat je 'gã ku'ia teje'jawe. ¹⁴ Eneje'ega je imome'wau'jau'japa 'gã nupe 'gã nerekou. Je najerea'ara'uweri mama'e tywer are. Jeremimu'efera 'gã nanẽ wea'are'emamũ

mama'e tywer are nũ. Natejerowiare'ema 'gã 'jawe etee rõi ore jemogyi mama'e tywera apou. A'eramũ nipo eneje'ega rerowiare'ema 'gã oporomutare'emamũ 'gã nee 'gã jemogyramũ. ¹⁵ Eroo jeremiayuwa 'gã je reewe 'awa ywy awi, na'ea'uweri je enee. Ea'gu ki 'gã mama'eukwaawa 'wyriar awi, a'e te je enee — 'jau Jejui 'ga oporogytau u'ama 'Uwarete 'ga upe.

¹⁶ —Na'auwara rõi te 'ã je. A'eramũ je ree ojemu'e ma'e 'gã nanẽ wea'are'emamũ mama'e tywer are ajemogyau 'jau. Mama'e esage apo are etee 'gã taea'at ajemogyau 'jau. Naje rerowiare'ema 'gã 'jawe rõi 'gã jemogyi — 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oporogytau. ¹⁷ — Emogy 'gã ejemiayuwamũ. Eneje'ega a'jea futat. Eje'eg imũ ejekwaawukat 'gã nupe — 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe u'ama. ¹⁸ —Ene te 'ã je mur ape 'au ywy pe eje'ega mome'waramũ. A'eramũ je nan tee futat 'gã mokwasi'wau eneje'ega mome'waramũ. ¹⁹ 'Awamũ je jemonoi enepo pe. Ene'eawer imũ etee futat nipo 'ã temanũmũ. A'eramũ nipo je rerowiaara 'gã ajemogyau eneremiayuwamũ je 'jawe, mama'e apou enee je 'jawerimũ — 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe u'ama.

²⁰ —A'ere je natejewiriwara 'gã nee etee rõi je porogytai enee. Anure nanẽ nipo 'gã oi okwasi'wau kwe pe je mome'wau 'gã nupe. A'eramũ nipo 'gã nenupara 'gã amũ je rerowiaa nanẽ nũ. A'eramũ je tejerowiaarama 'gã nee nanẽ teje'ega enee nũ. ²¹ Afutat je majepei tee tup ma'e 'jawe 'gã jemogya. Sã'ã ae majepei tee aeruwa. Nan tee 'gã tojekoty'ar esage jane ree 'jau. Sã'ã jane majepei tewara 'jawe jane rekoa. Nan 'gã nekoa

je afutat nanẽ jarejepyri. A'eramũ nipo majeppei 'yweteewara 'jawe 'gã jemogyramũ 'gã nesakara 'gã je rerowiaa— 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²²—Je 'ã esage ma'ea. A'eramũ ako ene je muorywukaa jarejepyriwara 'gã nupe ikue, ywagipewara 'gã nupe ikue. A'eramũ je nan tee futat 'gã muesageu tejesage 'jawe. A'eramũ 'gã ajemogyau majeppei 'yweteewara 'jawe jane 'jawe— 'jau Jejui 'ga oporogytau u'ama 'Uwa 'ga upe. ²³—Je 'ã ako 'gã pype. Ene nanẽ 'ã ekou je pyri nũ. A'eramũ je rerowiaara 'gã majeppei 'yweteewara 'jawe etee futat ajemogyau. A'eramũ nipo je rerowiare'ema 'gã weapyoramũ ee. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga poromutaramũ nanimenime 'ga ree ra'e. A'eramũ nipo nan tee futat 'gã oporomutaramũ jane ree nũ” 'e are nanẽ nipo 'gã weapyoramũ ajemogyau — 'jau Jejui 'ga oje'ega 'Uwarete 'ga upe.

²⁴—Kiapi'ni. Eneporomutat ako je ree ywy apoe'emauwe futat ikue. Ma'eramũ 'ã ako je muorywukar ape ywagipewara 'gã nupe ikue. Jeresagea ako ywagipewara 'gã esaka ikue. 'Awamũ 'ã ene 'auwara 'gã nupe je rerowiarukaa nũ. A'eramũ je ywag ipe tejerowiaara 'gã neroo futaa. A'eramũ 'gã jeresagea resaka— 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe u'ama oje'ega.

²⁵—Kiapi'ni. Eneresageay te 'ã. Ene rerowiare'ema 'gã nenekwaawi futari. A'ere 'ã je ene kwaawi futari. A'eramũ 'ã 'awamũ jeremimu'e 'gã ene kwaapa futat. “A'jea futat 'ga Ruwarete 'ga 'ga muri rakue” 'ea 'gã ikwaapa 'awamũ — 'jau Jejui 'ga 'Uwa 'ga upe. ²⁶—Je akwaawukat ene 'gã nupe ai'i. 'Awamũ miamũ futat je tekou ene kwaawukaa 'gã nupe nũ.

A'eramũ nipo 'gã je ree eneporomutara 'jawe etee futat 'gã oporomutaramũ ajuee. A'eramũ nipo je 'ã tekou 'gã pype— 'jau Jejui 'ga oje'ega monou u'ama 'Uwarete 'ga upe.

18

Jejui 'ga pykawet

(*Mateu 26.47-56; Maku 14.43-50; Luka 22.47-53*)

¹ 'Uwarete 'ga upe oporogytapaw ire Jejui 'ga awau jui. Wemimu'eramũ etee ore rerawau. A'eramũ ore arawau 'yekwa'wi raapa, Setrõ 'jawa raapa. Y'wa 'ywa tymaw ipe ore orowaẽma. ² Ore wawetea futat aipo jepi. Aipo pe futat Jejui 'ga ore rerawau ore mogytau jepi. A'eramũ Judas 'ga aipoa arawawera kwaapa. ³ A'eramũ Judas 'ga peu futat jefaruu 'gã nerawau Jejui 'ga pyygukaa.

'Gã oe'emauwe mainana 'wyrriara 'gã, fariseu 'gã netee 'jau jefaruu 'gã nupe: “Pe'je pejewau 'ga rupi Jejui 'ga pyyka”, 'jau 'ga 'gã nupe rai'i. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nanẽ 'ga imonou 'gã nupi nũ. A'eramũ Judas 'ga 'gã nerawau Jejui 'ga resaukaa 'gã nupe. Muawa 'gã erawau. Tata nanẽ 'gã erawau wape resakaawamũ nũ. 'Ua 'gã owaẽma Jejui 'ga upe. ⁴⁻⁵ Judas 'ga akou jefaruu 'gã pype, 'gã po pe Jejui 'ga monoara 'ga poromũ.

Opyyk 'gã nura Jejui 'ga ikwaapa ojee. A'eramũ 'ga awau 'gã nowosõu.

—Awỹja te peekat pejejemogyau?— 'jau 'ga 'gã nupe.

—Jejui 'ga ore aruekat arakou, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gã 'ga upe.

—Koromũ futat je rekoi— 'jau 'ga 'gã nupe aipo 'eramũ.

⁶ Aipo ojeupe 'ga 'eramũ, 'ga upe 'ut ma'efera 'gã ojewya akupeu, awau u'aa ywyu. ⁷ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'gã nupe nũ:

—Awỹja rekaa te pejot?— 'jau 'ga 'gã nupe nũ.

—Jejui 'ga ore aruekat, Nasare pe waranup ma'efera 'ga ore aruekat arakou— 'jau 'gã 'ga upe.

⁸ —Koromũ futat je rekoi, a'e je ako pẽ nupe ko. Je ree pejeporopyygiweramũ ki je etee futat je pyyk pejepe. Pekok kasi jeremimu'efera 'gã nee ne — 'jau 'ga 'gã nupe.

⁹ 'Uwarete 'ga upe oje'ega monoypyawer are futat 'ga 'i rai'i. “Tejeupe eneremimurera 'gã a'gui, Kiapi'ni. Noka'jami futari 'ga amũ je wi”, 'jau Jejui 'ga 'Uwarete 'ga upe rai'i. A'eramũ 'ga a'e are 'jau jefaruu 'gã nupe “Tene ki 'gã oi”, 'jau jupe.

¹⁰ Aipo Jejui 'ga je'ega renupawe Simão Pedro 'ga ogyuu rekyita yrũ awi. A'eramũ 'ga mainana 'wyriararete 'ga remiayuwa namĩ monoka ogyuu pyu. Furuk. 'Ga jakwatawa katywara 'ga namĩ yypa. Inamĩ yywipyrrera 'ga rera Mauku.

¹¹ —Ereapo awi nanuara! Ere ejyuu munepa ejoy ryrũ pype nũ — 'jau Jejui 'ga Pedro 'ga upe. —Jeruwarete 'ga remifutar imũ futat 'gã nuri je pyyka. A'eramũ je tejereko tywerukaa 'gã nupe— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

Anasi 'ga rog ipe 'ga rerooawet

¹² A'eramũ jefaruu 'gã, o'wryiara 'ga retee Jejuí 'ga ppyka ifaa. Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nanẽ 'gã poaa Jejuí 'ga far are. ¹³ 'Ga far ire 'gã 'ga rerawau Anasi 'ga rog ipe ra'ne. Aiporamũ Kaifasi 'ga mainana 'wryiararetea. Anasi 'ga Kaifasi 'ga ratyuwa. ¹⁴ Aipo Kaifasi 'ga futat 'jau judeu 'gã 'wryia'ri upe rai'i: “Tene Jejuí 'ga manũ. 'Ga manũ re nipo romanũ 'gã jane apisawe'em”, 'jau 'ga 'wryia'ri upe rai'i.

Pedro 'ga Jejuí 'ga kwakupa

(Mateu 26.57-58, 69-70; Maku 14.53-54, 66-80; Luka 22.54-57)

¹⁵ Anasi 'ga rog ipe 'gã Jejuí 'ga rerooramũ, Simão Pedro 'ga awau 'ga rewiri. 'Ga amũ nanẽ awau 'ga rewiri nũ, Jejuí 'ga remimu'efera 'ga nanẽ awau 'ga rewiri nũ. Mainana 'wryiararete remiesapytera 'ga poromũ. A'eramũ 'ga awau osou Jejuí 'ga rupi, mainana 'wryiara 'ga roga osoma pype. ¹⁶ A'ere Pedro 'ga nosei 'gã nupi. Iosoma rokwar ipe te 'ga pytai. A'eramũ ose ma'e 'ga awau ojewya oje'ega iosoma rokwarara raarana eẽ upe:

—Tene jejekoty'aawa 'ga resei ã— 'jau 'ga awau eẽ upe.

A'eramũ eẽ Pedro 'ga mogeu.

¹⁷ A'ere eẽ Pedro 'ga upe eẽ 'i:

—Nawã nemipyyga kã remiayuwa rũi nipo ene?— 'jau eẽ 'ga upe.

—Naani nũ ã— 'jau Pedro 'ga eẽ upe.

¹⁸ Iro'ysagay 'gã nupe. A'eramũ mainana 'wryiara remiayuwa 'gã, Jarejuwarete 'ga mogytaawa

raarana 'gã netee 'upa ojepe'jau tata are. A'eramũ Pedro 'ga ojepe'jau u'ama 'gã pyri.

Mainana 'wyrirara 'ga poronupawet

(Mateu 26.59-66; Maku 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ A'eramũ mainana 'wyriraretefera 'ga, Anasi 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Ma'ja are te 'gã eremu'e jepi? Awÿja te eremu'e jepi?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁰ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Pë neape futat te 'ã je porogytai 'gã nupe jepi. Judeu 'gã jatykaaw ipe, Jarejuwarete 'ga mogytaaw ipe. Mĩmer imũ je 'ã 'gã mu'jau pënemiesagamũ jepi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe. ²¹ —Ma'eramũ sipo je moporogytaukar ape ejeupe? Je renuparera 'gã tomome'u enee kũi. 'Gã okwaap futat je'eawera kũi— 'jau Jejui 'ga 'ga upe u'ama.

²² Aipo 'ga 'eramũ jefaruuna'nĩ 'ga amũ Jejui 'ga reakwapeteka.

—Aipo ere te nipo mainana 'wyrirarete 'ga upe ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe:

—Mama'e tywera mũ je imome'u re amunipo 'ã mama'e tywera ere jee 'auwara 'gã nemi-anuwamũ. Mama'e a'jea je 'eramũ ma'eramũ ene je reakwapetegukaa 'ga upe ki 'ei?— 'jau Jejui 'ga Anasi 'ga upe.

²⁴ A'eramũ Anasi 'ga Jejui 'ga rerawaukaa Jarejuwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã nupe. 'Ga faa 'gã erawau Kaifasi 'ga upe. Mainana 'wyrirarete 'ga poromũ Kaifasiramũ.

Pedro 'ga 'ga kwakuwu'japa
(*Mateu 26.71-75; Maku 14.69-72; Luka 22.58-62*)

²⁵ A'e pype Pedro 'ga ojepe'jau u'ama. A'e pe ojepe'e ma'e 'gã amũ 'jau 'ga upe:

—Na'ga remimu'ea rũi nipo ene ki sa?— 'jau 'gã 'ga upe.

A'eramũ Pedro 'ga 'jau:

—Naani nũ'ũ.

²⁶ A'eramũ mainana 'wyriararete remiayuwã 'ga amũ oporonupa ee Pedro 'ga upe nũ. 'Ga upe ee oporonup ma'e 'ga inamĩ yywipyrera 'ga pytuna 'ga.

—Naene rũi nipo ore aruesak Jejui 'ga pyykaw ipe ra'e ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁷ —Tee. Naani nũ'ũ. Nakwaawi je 'ga nũ'ũ. Awỹja upe pẽẽ 'jau 'ũ?— 'jau etee Pedro 'ga 'ga upe nũ.

A'erauwe wyrasokwẽ oje'ega.

Piratu 'ga upe Jejui 'ga rerooawet

(*Mateu 27.1-2, 11-14; Maku 15.1-5; Luka 23.1-5*)

²⁸ Ai'iwetetewe 'gã Jejui 'ga rerawau Kaifasi 'ga rog awi. 'Wyriararete 'ga rog ipe 'gã 'ga rerawau, Piratu 'ga rog ipe. Ku'emaiaiw are futat 'gã 'ga rerawau 'ga rog ipe. Judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã Piratu 'ga roga pype osowe'em. Piratu 'ga judeue'ema. Judeu 'gã osowarũ'em judeue'ema 'gã nog ipe ra'e jepi. “Ga roga pype jarese re jane jemoky'ai Jarejuwarete 'ga upe. A'eramũ jane mama'e 'wawarũ'em jarejatykaaw ipe”, 'jau 'gã ajaupe. A'eramũ 'gã osowe'em. ²⁹ A'eramũ Piratu 'ga uẽma oje'ega 'gã nupe:

—Mama'e tywera te 'ga wapo pẽ nupe ra'e?—
'jau 'ga 'gã nupe.

³⁰—Mama'e tywera 'gã iapoe'em ire amunipo 'ã
ore narueruri 'ga ene upe— 'jau 'gã 'ga upe.

³¹A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pe'je ajee 'ga rerawau erekou tyweaete pe-
jeypy 'gã nemikwasiarer imũ etee futat— 'jau 'ga
'gã nupe.

—Naani. 'Ga juka are orefueweramũ. A'ere 'ã
pẽẽ romanũnamũ pe'je oree jepi: “Pejuka kasi 'ga
amũ ne. Ore tee arajukaarũ 'gã amũ”, 'jau 'ã pẽẽ
oree jepi. A'eramũ ore 'ga jukawarũe'em— 'jau 'gã
'ga upe. —Ere eje'ega m̃ina oree. Toromono 'ga
imu'ama 'ga jywa pypiraa 'ypeywar are 'jau— 'jau
'gã 'ga upe.

³²Ymã Jejui 'ga amanũawama mome'ui oree ai'i.
“Ypeywar are nipo 'gã je monoi je mu'ama”, 'jau
'ga ai'i. A'eramũ Janeruwarete 'ga te “ypeywar
are 'ga monoukaa 'ga jukaukaa oree” 'e are 'gã
mu'eukaa.

³³Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau osou wogipe nũ.
Jejui 'ga rerurukaa 'gã nupe.

—A'jea te ene judeu 'gã 'wyrriaramũ?— 'jau Pi-
ratu 'ga Jejui 'ga upe.

³⁴—Ene futat te aipo ere? Amutee 'ga aipo 'ea te
ra'u ere futat nũ?— 'jau Jejui 'ga 'ga upe.

³⁵—Judeua sipo je ako enee? Enepytuna 'gã
futat te 'ã 'au ene murukat ene moporogytaukaa
jee. Maran ene ekou 'gã nupe ra'e, a'e te je a'i
kũi?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

³⁶—Na'awa ywy pewara 'wyrriara 'jawe rũi te 'ã
je. 'Gã 'jawe je reko re amunipo 'ã jeremiayuwa 'gã
'gã nowajaa je monoukare'ema judeu 'gã 'wyrriari

'gã po pe. A'ere je na'auwara 'wyríaramũ rõi— 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁷ A'eramũ Piratu 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—'Wyriararetea futat nipo ajee ene ki sa?— 'jau 'ga 'ga upe.

—A'jea futat je 'wyriaretea je rekoi. Mama'e a'je are 'gã mu'jaawamũ je ruri ywy pe te'aa tey ãẽ wi ikue. Mama'e a'je renupara 'gã jeje'ega wenup. A'eramũ 'gã ajemogyau jeremiayuamũ — 'jau Jejuí 'ga 'ga upe.

³⁸ —Ma'ja a'eramũ mama'e a'jea ki 'ei?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

'Gã nupe Jejuí 'ga monoawet

(Mateu 27.15-31; Maku 15.6-20; Luka 23.13-25)

Aipo 'erauwe Piratu 'ga awau uẽma, ukupepe oje'ega 'gã nupe nũ:

—Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e. A'eramũ je 'ga jukaukare'ema. ³⁹ 'Awa maraka apoawa upe iwaẽmauwe je 'ã pẽnemifutara 'ga renuẽma moromunepaw awi jepi. Pefutat te je judeuramũ peje'wyriararetea muẽma?— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁴⁰ —Naani— 'jau 'gã wafukaita. —Naani. Na'ga rõi emuẽm oree. Parapasi 'ga te emuẽm oree— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

Aipo Parapasi 'ga oporojuka ma'ea futat.

19

¹ Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau jefaruu 'gã nupe:

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mopimopika.

² A'erauwe 'gã 'ga rerawau 'ga mopika. A'ere 'gã juapekagũũ muapỹina 'ga akagyrũnamũ iapou 'ga

upe. A'eramũ 'gã imonou imunepa 'ga akaga pype. A'eramũ 'gã 'wyriararete raity piraga munepa 'ga wi, 'ga rerekoemãawamũ. ³ Ojewyjewya 'gã 'ga rerekoemãu 'ga rerekou:

—Ene te 'ã judeu 'gã 'wyriararetea ra'e jepi. A'ere 'awamũ ereko 'wyriarareteramũ nakwaparimũ rũi futat 'gã nupe ki 'ei— 'jau 'gã 'ga upe.

'Ga jaita 'ga rerekou opo afuapyka erofaa 'ga ree.

⁴ A'ere Piratu 'ga awau uẽma oje'ega ukupepewara 'gã nupe nũ:

—Peapyaka ki je ree. Arurukat je 'ga 'au nũ. “Nuapoi futari 'ga mama'e tywera ra'e”, a'e je tekou pẽ nupe— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁵ A'e pype 'gã Jejui 'ga rerua enuẽma 'gã nupe nũ. 'Wyriararete raitya 'gã imunepa 'ga wi juakagyrũa reewe. 'Ga ãmauwe Piratu 'ga 'jau 'gã nupe:

—Pemã'ẽ 'ga ree— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe.

⁶ Jejui 'ga resakawe 'gã 'jau:

—Emu'amukat futat Jejui 'ga 'ypeywar are 'gã nupe— 'jau 'gã Piratu 'ga upe, wafukaita.

Aipo wafukai ma'e 'gã mainana 'wyriara 'gã neewe Janeruwarete 'ga mogytaawa raarana 'gã neewe wafukaita Piratu 'ga upe.

—Pẽẽ futat te aipo pe'je. Je najeporujukaweri 'ga ree. “Nuapoi 'ga mama'e tywera”, a'e je ako pẽ nupe ko— 'jau Piratu 'ga 'gã nupe. —Pẽẽ te pejuka 'ga. Je najukaa'uweri 'ga— 'jau 'ga 'gã nupe.

⁷ —Naani. “Je futat Jarejuwarete 'ga ra'yra”, e'i 'ga oreo ikue. A'eramũ ore oroporojukaweramũ 'ga ree. Oreyppy 'gã ka'arana okwasiat aipo are rakue. A'eramũ ore oroporojukaweramũ 'ga ree, 'gã nemikwasiarer imũ etee futat— 'jau 'gã 'ga upe.

⁸ Aipo renupawe Piratu 'ga okyjau kwaiwete u'ama. ⁹ A'eramũ Piratu 'ga awau osou wog ipe nũ. A'ere 'ga oporonupa ee Jejui 'ga upe:

—Mõ awi ene ejua rai'i ki 'ei?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

A'ere Jejui 'ga noje'egi 'ga upe.

¹⁰ —Ma'eramũ ene eje'ege'ema jee ki 'ei? Nerek-waawi nipo ejewi je 'gã momoirukara ki 'ei? Ene-manũwet te ra'u nũ?— 'jau Piratu 'ga 'ga upe.

¹¹ —Jeruwarete 'ga te 'ã wapoukat rẽwẽjẽmĩ enee. A'eramũ 'ã ene mama'e apou rẽwẽjẽmĩ je ree 'agamũ. Jeruwarete 'ga tywe'em ire amunipo 'ã nereapoa'uweri nanuara jee. A'ere 'ã Jeruwarete 'ga te nan je rerekoukari enee— 'jau 'ga 'ga upe. —A'eramũ 'agamũ ejeupe je reruara 'gã mama'e tywera apou ene apyraapa— 'jau Jejui 'ga Piratu 'ga upe.

¹² Aipo renupa taetu Piratu 'ga Jejui 'ga wi opoir are afuweramũ.

—Apoit je 'ga wi— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'ere 'gã 'i etee Piratu 'ga upe:

—'Ga wi epoir ire nipo naRoma ywy pewara 'gã 'wyriara 'ga jekoty'aawa rũi ereko— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe. —“Je futat 'wyriararetea”, e'i te 'ã Jejui 'ga oree. A'eramũ 'ga akou jane'wyriara 'ga ree iporomutare'emamũ. A'eramũ nipo jane'wyriara 'ga, Sesa 'ga, amara'neramũ ene ree 'ga wi ene poiramũ— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

¹³ Aipo 'erauwe Piratu 'ga Jejui 'ga rerurukaa enuẽma morogyta apoaw ipe. Piratu 'ga wapyka awau 'ũina morogyta apoaw ipe. Peu 'gã itapewa monou ipypekau te'yjupawa py'apykawamũ.

Judeu 'ga je'eg imũ 'gã enũina *Gapata* 'jau jupe.
 14 Sexta feira rupi aje kwara kwawamũ Piratu 'ga wapyka oje'ega 'gã nupe. Sabadoa maraka apoawa judeu 'gã nupe. A'eramũ Piratu 'ga 'jau:

—Koromũ pẽ'wyriararetea 'awamũ!— 'jau 'ga 'gã nupe.

15 —Naani. Ere ki 'ga mu'amukaa futat 'gã nupe 'ypeywar are, 'ga jywa pypirarukaa 'ga manũawamũ— 'jau 'gã wafukaita 'ga upe.

—Pẽfuewet futat nipo ajee peje'wyriararetea je ijukaukar are?— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ mainana 'wyriara 'gã 'jau 'ga upe:

—Sesa 'ga tee futat jane'wyriararetea— 'jau 'gã 'ga upe.

16 A'eramũ Piratu 'ga Jejui 'ga monou jefaruu 'gã nupe.

—Pe'je 'ga rerawau 'ga mu'ama 'ypeywar are— 'jau 'ga 'gã nupe.

A'eramũ 'gã 'ga rerawau.

'Ypeywar are Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.32-44; Maku 15.21-32; Luka 23.26-43)

17 Jejui 'ga futat 'ypeywaruu rerawau erekou. Erawau 'gã erowaẽma ae apisawa upe, aeakagera 'jawewara 'jawa upe. Judeu 'gã je'eg imũ era *Gogata*.

18 Peu futat 'gã 'ga monou imu'ama 'ypeywar are. 'Ga jywaa 'gã ipypiraa 'ypeywar are. Itajuu pyu 'gã 'ga pokutuka, 'ga pya nanẽ nũ. A'ere 'gã 'ga monou imowya imu'ama 'ypeywar are futat. Mukũja 'gã põ'õ me Jejui 'ga mu'ama 'ypeywar are. 'Gã nekoa futat 'gã imonou imu'ama. 19 A'ere Piratu 'ga 'yjepa'nĩ kwasiaa imonoukaa inuga Jejui

'ga apyte'rarimũ. Jejui 'ga Nasare pe waranup ma'efera 'ga. “Judeu 'gã 'wryiararetea” 'ea 'ga imonou inuga 'yjepa'nĩ are. Muapyra 'gã je'eg imũ 'ga ikwasiaa inuga. Judeu 'gã je'eg imũ, romanũ 'gã je'eg imũ, grego 'gã je'eg imũ 'jau 'ga inuga ikwasiaa.

²⁰ Ae apisawa namukui 'upa Jerusareg awi. A'eramũ 'gã kwaiwete okwapa ipyu. A'eramũ 'gã Piratu 'ga remikwasiarera mogytau.

²¹ Ikwasiaripyra resakawe mainana 'wryiara 'gã 'jau Piratu 'ga upe:

—“Judeu 'gã 'wryiararetea 'ga” 'ea ereapo awi. “Je te 'ã judeu 'gã 'wryiararete” 'ea te enug 'yjepa'nĩ are— 'jau 'gã Piratu 'ga upe.

²² —Naani. Anug ako je ikwasiaa ko. Tene a'ea etee futat tuwi— 'jau etee Piratu 'ga 'gã nupe.

²³ 'Ypeywar are Jejui 'ga mu'am ire jefaruu 'gã 'ga raity me'ega ajaupe. Irũpãwẽ 'gã ime'ega 'upa ajaupe. A'eramũ 'gã juejue 'ga raity mũ pyyka ojeupe. A'ere 'ga raity pe nojemomygi futari. Ipirugipyra etee. ²⁴ A'eramũ 'gã 'jau ajaupe:

—Simonorog awi. Ita'i 'jawewara simomot esaka ee 'jau, “Awỹja sipo weroo” 'e are 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

Ymã Janeruwarete 'ga ka'arana kwasiarukari 'ga amũ upe 'ga raity are rakue:

“Jeraitya nipo 'gã imojo'ojo'oka ajaupe.

Ita'i 'jawewara nipo 'gã imomoa jeraityfer are”, 'jau 'gã ikwasiaa rakue. A'eramũ jefaruu 'gã aipo apou 'ga raityfera mojo'okawamũ.

²⁵ A'e pype Jejui 'ga y ãẽ u'ama wa'yra 'ga pyri, 'ypeywar are 'ga 'amamũ. 'Ga y'yra ãẽ, Mari Matarena ãẽ, Kriopasi 'ga remireko ãẽ. ãẽ rera

Mari nanẽ nũ. Mĩmera 'gã u'ama 'ga pyri katu katu.
²⁶ Wemimutaramũ je pyri oy ãẽ resakawe Jejui 'ga 'jau ãẽ upe:

—'Awamũ 'ga enera'yra 'jawe enee, a'ni— 'jau 'ga oy ãẽ upe.

²⁷ A'ere 'ga 'jau jee:

—Eney 'jawe ãẽ 'awamũ enee. Ejejuka esage ki ãẽ ree— 'jau 'ga jee.

A'eramũ je 'ga y ãẽ rerawau teje'wyr ipe, teje-jukau ãẽ ree.

Jejui 'ga manũawet

(*Mateu 27.45-56; Maku 15.33-41; Luka 23.44-49*)

²⁸ Aipo 'e re Jejui 'ga 'jau ojeupe: “Teporowykya je aapopap”, 'jau 'ga ojeupe. A'eramũ 'ga 'jau 'gã nupe:

—Je'yuwei je.

Ymã 'ga amũ ka'arana kwasiaa 'ga 'yuwei are rakue. A'eramũ 'ga aipo 'jau.

²⁹ Peu futat y'way ajaiwa 'ũina y'a pype. A'eramũ jefaruu 'ga amũ amynejuranũũ monou ipymĩãu y'way ajaiwa pype. A'ere 'ga imonou 'ywa rapefã are, isipu 'jawa rapefã are imonou 'ga upe.

³⁰ Ipyter ire Jejui 'ga 'jau:

—Aapopap je teporowykya— 'jau 'ga.

Aipo 'e re 'ga wakaga muããpya. A'eramũ futat amanũmũ.

Jejui 'ga ywỹi kutukawet

³¹ A'ere'ere'i judeu 'gã 'wyriria awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Ypeywar arewara 'gã netymakaga emopẽpenukat jefaruu 'gã nupe. Tamanũ 'gã

kaměšiete wetymakaga mopenamũ 'jau— 'jau 'gã 'ga upe. —Kwara rese'emauwe 'gã netefera simut imojypa 'jau— 'jau 'gã awau 'ga upe.

Ai'iwe sabado. Sabado morowykye'ema 'gã nupe. Aipoa morowykye'ema 'gã maraka apoawa naně nũ. A'eramũ 'gã 'gã neumera mu'amukare'ema peu.

³² Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga jefaruu 'gã monou 'ypeywar arewara 'gã netymakaga mopěpenukaa 'gã nupe. A'erauwe 'gã awau ajepeja 'ga retymakaga mopena se'. Ajepeja 'ga ma'e nũ se' imopěpena 'gã 'gã nui. ³³ A'ere 'gã Jejui 'ga ma'ea nomopeni. Amanũ 'ga 'gã nura renunewe. A'eramũ 'gã 'ga retymakaga mopene'ema.

—Tÿÿ. Amanũ 'ga ra'e nũ'ũ— 'jau 'gã ajaupe.

³⁴ A'eramũ 'ga amũ Jejui 'ga ywÿi kutuka etee jyu pyu. A'eramũ 'ga rya ojeko'woka 'ga kutukawera rupi 'y reewe futat.

³⁵⁻³⁷ Ymã 'ga amũ ka'arana kwasiaa Jejui 'ga ree rakue: “Nomopeni futari 'gã 'ga kaga mũ”, 'jau 'ga ikwasiaa inuga rakue. A'eferupi tee Janeruwarete 'ga 'ga retymakaga mopenukare'ema 'gã nupe. Ajepeja 'ga ikwasiaa ka'aran are: “Anure nipo 'gã wemiywÿikutugera 'ga resagi”, 'jau naně 'ga ikwasiaa ka'aran are rakue nũ.

Jejui 'ga manũa je aesak. A'eramũ je ikwasiaa ka'aran are pě nupe, Jejui 'ga rerowiarukaawamũ pě nupe. Mama'e a'jea etee te je amome'u. Aesak futat je 'ga manũa. A'eramũ je 'ga mome'wau futat pě nupe.

Ita kwara pype Jejui 'ga monoawet

(Mateu 27.57-61; Maku 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ A'ere Jose 'ga, Arimateja pewarera 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe:

—Tene je Jejui 'ga reumera muri imojypa 'ypeywar awi— 'jau 'ga awau 'ga upe.

Aipoa 'ga Jose 'ga Jejui 'ga rerowiaara 'ga futat. A'ere 'ga nojemome'ui tee 'gã nupe rai'i. Okyje 'ga judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nui rai'i. Aipoa 'ga awau oje'ega Piratu 'ga upe.

Aipo ojeupe 'erauwe Piratu 'ga 'jau 'ga upe:

—Nai'i. Ere ajee ewau 'ga mosoka erawau ita kwaruu pype inuga— 'jau 'ga 'ga upe.

A'erauwe Jose 'ga awau 'ga mosoka 'ypeywar awi 'ga rerawau inuga ita kwaruu pype.

³⁹ Nikutemu 'ga nanë awau Jose 'ga rupi. Ypytunimũ Jejui 'ga upe oporogyta ma'efera 'ga futat poromũ Nikutemuramũ. 'Ga awau Jose 'ga rupi. Kwaiwete 'gã jany kasiga rerawau. Trĩtai sĩku kirua 'gã jany kasiga rerawau. Aipoa jany kasiga imojopypepyrera. Mira 'jawa 'gã imojopypeu aloes 'jaw are jany kasigamũ. ⁴⁰ Aipoa 'gã erawau taity fuku are eko'woka. Aipoa ee eko'wog ire 'gã 'ga reumera mamana taity fuku pyu. Aipoa judeu 'gã nemiapoa futat. A'eramũ 'gã ipokwaapa.

⁴¹ Ae apisawa pyri y'wa 'ywa tymawera 'upa. Itymawer ipe ita kwaruu 'ũina, aereumera ma'ea 'ũina. Aipoa ita kwaruua ipyau ate. Nomonoi we futat 'gã aereumera ipype. Jejui 'ga tãmējē futat 'gã omono aipo ita kwara pype. ⁴² A'e pe te futat 'gã 'ga monou. Namukui futari 'ga manũawer awi. A'eramũ 'gã peu etee futat 'ga monou.

—Kwara rese'emauwe simateepap 'jau, morowykye'ema upe iwaēme'emauwe 'jau— 'jau 'gã ajaupe.

20

Jejui 'ga rupawet

(Mateu 28.1-8; Maku 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹ Ikoai'i, Mari Matarena ãã awau ita kwaruu pe, ypytu'nĩnauwe. Domingo rupi ãã awau esaka. Ita kwaruu rawopytymawera ãã esaka. Ita ojepe'au ikwar awi. ² Esakawe ãã 'ua ujãna imome'wau oree. Simão Pedro 'ga retee je tekou. A'eramũ ãã 'ua imome'wau oree:

—Janejara kĩa reumera wã wenuẽm erawau rai'i. Nikwaawi jane 'awamũ wã imonoawera—'jau ãã oree 'ua imome'wau.

³ Orojeupe aipo 'erauwe ore arawau arujãna ita kwaruu repejãna. ⁴ A'ere je Pedro 'ga feni. A'eramũ je ra'ne tewau tewaẽma jupe. ⁵ Tewaẽmawe je tewau teããpyramũ temã'jãu ikwara rupi. 'Ga auwanawera etee je esaka. A'ere je nasei esaka. ⁶ A'ere Simão Pedro 'ga ruri owaẽma osowayayau awau ikwara pype. A'eramũ 'ga nanẽ 'ga auwanawera etee esaka nũ. Irãã'ã tuwamũ. ⁷ 'Ga akaga auwanawera 'jau 'ga esaka. Aipoa taitya 'upe'ema 'ga reumera auwanawera pyri. ⁸ A'eramũ je tesou esaka. Taity resakawe je Jejui 'ga ferapawera rerowiaa. ⁹ 'Ga auwanawera resake'ema ore orojeapyoe'emamũ 'ga feraw are. Ymã 'gã amũ ka'arana kwasiari Jejui 'ga feraw are rakue. A'ere ore norereapyoi ee rai'i. A'ere je 'ga auwanawera resag ire 'ga ferapawera rerowiari. ¹⁰ A'eramũ ore arawau orojewya orojog ipe nũ.

Mari Matarena ãã Jejui 'ga resaka

(Mateu 28.9-10; Maku 16.9-11)

11 A'eramũ Mari Matarena ãẽ awau ojewya ajaa'wau u'ama ita kwaruu pyri. Ajaa'waw ipe ãẽ wããpyramũ amã'jãu ita kwara raipy are. 12 Mukũja ãẽ ywagipewara 'gã nesaka. 'Gã naitya waparasi-gayramũ 'gã nee. Majepeja 'ga 'ũina 'ga akaga rupawer ipe. Ajepeja 'ga 'ũina 'ga py renawer ipe. 13 A'eramũ 'gã oje'ega Mari ãẽ upe:

—Ma'ja are ene ejaa'wau ra'e ã?— 'jau 'gã ãẽ upe. A'eramũ ãẽ 'jau:

—Jejararete kãã reumera wã weroo 'aw awi ra'e. Marupi katu nipo wã erooi ra'e?— 'jau ãẽ 'gã nupe.

14 A'e pype ãẽ ojerowaka'i wea yse'iramũ Jejui 'ga ree numiamũ. ãẽ pyri agawewi 'ga u'ama. A'etea ãẽ nuesagi katu 'ga.

15 —Ma'ja ene iapirũmũ ekou ã? Awỹja ene ekaa ã?— 'jau 'ga ãẽ upe.

A'eramũ ãẽ 'jau ojeupe: “Itymipyrera raarana kãã sipo 'ã 'i”, 'jau ãẽ ojeupe. A'eramũ ãẽ 'jau 'ga upe:

—Ene nipo kãã reumera ererojyi ra'e. Emome'u etee jee. Too kãã reumera rerua tejeypyri 'jau— 'jau ãẽ 'ga upe.

16 A'eramũ Jejui 'ga ãẽ renũina:

—Maria.

Wenũjamũ ãẽ ojerowaka 'ga ree. Amã'jãu 'ga ree, 'ga resaka katu.

—Koo. Ene futat te ra'u nũ, Ku'jyp!— 'jau ãẽ 'ga upe.

(Judeu 'gã je'eg imũ ãẽ 'jau *Raponi*. Amu'jara 'gã nupe judeu 'gã aipo 'jau.)

17 —Je kog awi ape— 'jau 'ga ãẽ upe. —Nooi we je tejeupia Tejuwarete 'ga pyri. Ere ewau jeje'ega mome'wau je rerowiaara 'gã nupe: “Tejuwarete

'ga pyri je oi. Pënuwaretea 'ga nanë nũ. A'eramũ je tewau Jarejuwarete 'ga pyri, e'i kĩa oje'ega rerurukaa pë nupe ko”, ere ki 'gã nupe— 'jau 'ga ëë upe.

¹⁸ A'eramũ Mari Matarena ëë awau imome'wau oree:

—Jarejararete kĩa je aesak ko nũ— 'jau ëë oree.
A'eramũ ëë Jejui 'ga je'ega mome'wau oree.

'Ga remimu'efera 'gã 'ga resaka

(Mateu 28.16-20; Maku 16.14-18; Luka 24.36-49)

¹⁹ Aipo 'ara, ypytuna rupi, ore Jejui 'ga remimu'eramũ arajatykau 'og ipe arajupa. Orokyje ore judeu 'gã 'wyrria'ri 'gã nui. A'eramũ ore 'okwara motypa orojee. Poje Jejui 'ga ojesaukaa ore pyter ipe:

—Pëpy'ata'wa etee te 'awamũ ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁰ Aipo 'e re 'ga opo kutukawera resaukaa oree. Oywyi kutukawera nanë 'ga esaukaa. Orojararete 'ga resakawe ore orojekõëãjamũ nũ. ²¹ A'eramũ Jejui 'ga 'jau'japa oree nũ:

—Pëpy'ata'waawa owaëm pë nupe. Janeruwarete 'ga je mut 'au ojemome'waukaa pë nupe ikue. Nan tee futat je pë monoi kwe pewara 'gã nupe tejemome'waukaa— 'jau 'ga oree.

²² Aipo 'e re 'ga opytuu ore pyau.

—'Awamũ je Jarejuwarete 'ga 'Agesage monoi pë nupe. Pejeku'iu 'ga pemut pejejepyri— 'jau 'ga oree. ²³ —'Gã amũ nupe pëë 'jau, “Janeruwarete 'ga pëtywera omoit pë nui”, pëë 'eramũ 'ga imoiri futari 'gã nui. 'Gã amũ nupe “Pëtywera 'ga nomoiri futari pë nui”, 'gã nupe pëë 'eramũ 'ga nomoiri futari 'gã nui— 'jau Jejui 'ga oree ikue.

Tome 'ga nuerowiara'nei 'ga

²⁴ Ore upe Jejui 'ga jesaukaramũ 'ga remimu'efera 'ga amũ otywe'emamũ ore pype. Tome 'ga, kunumĩ jopewera 'ga, otywe'emamũ.

²⁵ A'eramũ ore Tome 'ga rekoa 'jau 'ga upe:

—Jarejararete 'ga ore aruesak ko— 'jau ore 'ga upe.

A'ere Tome 'ga nuerowiari tee oreje'ega.

—'Ga pokutukawera resake'ema je narowiari futari 'ga ferawa. Tefãa 'ga pokutukawer are imonowe'em je narowiari futari 'ga ferawa. 'Ga ywỹi kutukawer are tepo monowe'em je narowiari futari 'ga ferawa— 'jau etee 'ga oree, ojeupe ore imome'uramũ.

²⁶ Ikowara morowykye'ema rupi ore Jejui 'ga remimu'eramũ arajatykau nũ. Aiporamũ Tome 'ga akou ore pype. Orojeawopytyma wějẽmĩ futat arajupa arajatykau peu nũ. Poje Jejui 'ga 'ua u'ama ore pype nũ.

—Pěpy'ata'waawa 'ut pẽ nupe nũ ki 'ei— 'jau 'ga oree.

²⁷ A'eramũ 'ga 'jau Tome 'ga upe:

—Efã erut imowyka jepo kutukawer are. Jeywỹi kutukawer are nanẽ ene epo mujaa nũ— 'jau 'ga Tome 'ga upe. —Au'je ki je ferapawera rerowiare'em ire. Je ferapawera ki erowiat katu katu 'awamũ— 'jau 'ga 'ga upe.

²⁸ A'eramũ Tome 'ga 'jau 'ga upe:

—Ene te jejararetea. Ene te 'ã Jarejuwarete 'ga 'jawe futat— 'jau Tome 'ga Jejui 'ga upe.

²⁹ —Je resag ire etee 'ã je rerowiar ape? Je resake'ema miamũ 'gã amũ je rerowiari futari

ajemogyau. Aipo 'gã ekõẽãi futat ajemogyau— 'jau 'ga 'ga upe.

³⁰ Aeremiapoe'ema Jejui 'ga iapou kwaiwete ore reape ikue. A'ere je nomome'upawi pẽ nupe.

³¹ A'ere je mama'e mũ mome'ui ikwasiaa ka'aran are inuga pẽ nupe, “Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga remimurera 'ga futat” 'e rerowiarukaawamũ pẽ nupe. “Jejui 'ga Jarejuwarete 'ga ra'yraretea futat” 'ea nanẽ je erowiarukaa pẽ nupe nũ. Werowiar ire 'ga pẽ mogyi ojepyri nakwaparimũ ete rũi futat.

21

'Yisiga pype 'ga jesaukaawet

¹ Anure Jejui 'ga ojesaukaru'japa ore ikue nũ, ypia reme'y'warimũ ikue. Tiperia 'jawa reme'y'warimũ 'ga ojesaukaru'japa ore ikue nũ.

² Jejui 'ga resakaw ipe ore arakou pãwẽ pãwẽ. Simão Pedro 'ga, Tome 'ga. Kunumĩ jopewet 'jau ore Tome 'ga upe. Natanaeu 'ga. Aipo 'ga 'ua Kana 'jawa amunaw awi. Garireja ywy pype Kana 'jawa 'upa. Sepeteu 'ga ra'yramũ ore, mukũi tekotee 'gã 'jau. Mĩmeramũ ore arakou pãwẽ pãwẽ.

³ A'eramũ Simão Pedro 'ga 'jau:

—Oo je pira pyyka— 'jau 'ga ore.

—Ore nanẽ oroo futat ene rupi nũ— 'jau ore 'ga upe.

A'eramũ ore arawaupap aru'aa yaruu pype. Koypytunamuku ore taityuu momoa arakou. A'ere ore noropyygi'i amũ. ⁴ Kwara por ypyrauwe Jejui 'ga 'ua u'ama peu ypia reme'y'warimũ 'yisiga pype. A'ere ore norokwaawi 'ga. ⁵ A'eramũ 'ga 'jau ore:

—Pepy'gi te amũ?— 'jau 'ga ore.

—Naani etee ki 'ei. Noropyygi'i etee ore amū ki 'ei— 'jau ore 'ga upe.

⁶ A'eramū 'ga 'jau oree:

—Pe'je ajee imomoru'japa nū. Pejejakwatawa katy pemono imomoa esaka nū. A'eramū te nipo pira pepyyk— 'jau 'ga oree.

A'erauwe ore taityuu pypekau imonou imomoa nū. Etyg ypyrauwe kwaiwete ipira ojejaga ipype. A'ere ore noroupirarūi imua yara pype etyka. Ipoi tee ipiraa. ⁷ A'erauwe je 'jau Pedro 'ga upe:

—Janejararete 'ga te nipo kwe u'am ra'e nū'ū!— 'jau je 'ga upe.

Aipo renupawe Pedro 'ga waity munepa, ojefaa ipyu. Ojefar ire Pedro 'ga opoa 'y pe awau Jejui 'ga repejāna. ⁸ A'eramū ore arajua yaru pype, taityuu rerua imatāu erekou. 'Y ywyr futat ore rekoi, sēg metro futat ore rekoi 'y ywyr awi.

⁹ Yaru awi aru'ē re ore ipira resaka. Jejui 'ga ipira reya u'ama. Kanape'ia nanē ore esaka nū.

¹⁰ A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pejejemimu'arera perut amū jee — 'jau 'ga oree.

¹¹ A'eramū Simão Pedro 'ga u'aa yaru pype nū. A'eramū 'ga taityuu matāumap imua. Kwaiwete pira ojejaga ipype. Sētu sīkwētai tres ipira, tuwiuu ma'ea. A'etea taityuua otoroke'ema jupe.

¹² A'eramū Jejui 'ga 'jau oree:

—Pe'je pejejua pejejemi'waa— 'jau 'ga oree.

A'etea ore mū noroporonuwi futari 'ga upe: “Awỹja te ene?” 'jawe'em futat ore 'ga upe. Orokwaaw ore 'ga. A'eramū ore oroporonupe'ema ee 'ga upe.

13 A'eramũ Jejuĩ 'ga awau kanape'i pyyka imowowoka imua oree, pira eyra reewe.

14 Oferaw ire futat Jejuĩ 'ga poromũ ojesaukaru'jau'japa oree kwaiwete ikue. Poromũ futat ore upe 'ga jesaukara muapyra.

Pedro 'ga upe Jejuĩ 'ga 'eawet

15 Ore jemi'war ire Jejuĩ 'ga 'jau Simão Pedro 'ga upe, Juã 'ga ra'yra 'ga upe:

—Eneporomutat te ene nanimenime je ree, ki Simão?

—ËË. Ene te 'ã jejekoty'aawaretea futat. Aipo 'ã erekwaap futat— 'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage karupa'mĩ ra'yr yau are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaar yau 'gã nee. Jeje'eg are ene 'gã mu'jau — 'jau Jejuĩ 'ga 'ga upe.

16 A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau'japa 'ga upe nũ:

—Eneporomutat te ene je ree ra'e, ki Simão?

—ËË. “Erekwaap futat 'ã ejee jeporomutara”, a'e ako je enee ko— 'jau 'ga 'ga upe nũ.

A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau 'ga upe:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gã nee— 'jau 'ga 'ga upe.

17 A'eramũ Jejuĩ 'ga 'jau nũ:

—Eneporomutat te ene a'jea futat je ree ra'e, ki Simão?— 'jau 'ga 'ga upe.

Aipo ojeupe 'eu'jawauwe Pedro 'ga u'arasigamũ. A'eramũ 'ga 'jau 'ga upe:

—Ma'eramũ ene poromũ 'jau'japa jee ki 'ei? Orejararetea 'ã ene. Mama'ea 'ã erekwaap futat.

Erekwaap futat 'ã ejee jeporomutara je rekoa—
'jau 'ga 'ga upe.

A'eramũ Jejui 'ga 'jau 'ga upe nũ:

—Karupa'mĩ jara 'gã ojejuka esage futat weymaw are. Nan tee futat ejejuka esage je rerowiaara 'gã nee. ¹⁸ A'jea futat je'ea. Eywyrãmũ ene ejaity munepa eatau ewau ejemifutar imũ. A'ere nipo enesawa'e re 'gã amũ ene pofari enejywa pypiraa ene rerawau eneremifutare'em ipe— 'jau Jejui 'ga Simão Pedro 'ga upe.

¹⁹ Aipo 'eramũ Jejui 'ga 'ga manũawama mome'wau 'ga upe. 'Ga manũnamũ nipo 'ga manũ resakara 'gã 'jau: “Nopoiri futari 'ga Jarejararete 'ga rerowiar awi ra'e”, 'jau nipo 'gã ajaupe. A'eramũ nipo 'gã Jarejuwarete 'ga muorypa 'ga manũ resakawe.

²⁰ Aipo ojeupe 'eramũ Pedro 'ga ojerowaka je resaka. Je futat Jejui 'ga upe 'jarera: “Awỹja te ene mono ia'wyre'ema 'gã po pe?” 'jarera 'ga manũe'emauwe orojemi'waaw ipe 'ga upe 'jarera. Je futat te'ama Pedro 'ga atykupe katy. ²¹ Je ree ojerowakawe Pedro 'ga 'jau Jejui 'ga upe:

—Maran sipo ajee 'ga rekoi nũ, ki Ku'jyp?— 'jau 'ga Jejui 'ga upe.

²² —Je ifutar ire amunipo 'ã 'ga rekoi nan etee futat je rura resaka. Erejemuaẽm awi 'ga ree. Ene 'ã je renuw ape— 'jau 'ga 'ga upe.

²³ Anure Jejui 'ga rerowiaara 'gã 'jau futatee ajaupe:

—“Ko 'ga nipo namanũi futari je ruru'jawe'emauwe”, e'i 'ga 'ga upe ikue— 'jau futatee nipo 'gã imome'wau.

A'ere naporomũ rõi 'ga je'ega. Wapo ekoete nipo 'gã ajemogyau. “Je ifutar ire amunipo 'ã 'ga jemogoi je ruru'jawa resaka. Maran aipoa enee?” 'jau 'ga Pedro 'ga upe ikue.

²⁴ Je 'ã Juãnamũ. “Ga nipo namanũ!” 'gã 'jawamũ nipo je. Je te 'ã Jejui 'ga remiapofera amome'u pẽ nupe. Je 'ã ka'arana kwasiaa aipo are pẽ nupe. A'jea futat aipo je'ea.

²⁵ Kwaiwete Jejui 'ga remiapofera. Aipo are 'ga amũ ka'arana kwasiaapaw ire amunipo 'ã kwaiwete ka'arana 'au ywy pe. A'eramũ nipo 'ã ywya nipytu'ëi jupe.

Janeruwarete 'Ga Je'eg
New Testament in Kayabí (BR:kyz:Kayabí)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayabí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayabí

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
4079b71d-584e-51a5-ad2a-7eb18ed8c7d4